

Ken kichijkej iyapostolejmej Jesús Hechos

Jesús kijtowa iga wi' el Espíritu Santo

¹ Teófilo yej nimitzpoxye'ita, ipan yej achto nolibro, nimitzjkuilowilij nochi ken iga Jesús kichij wan tamachtij este iga pewa' itekipánol, ² iwán este iga tejkaj ipan cielo. Kua' aya yawi ipan cielo kitapejpen iyapostolejmej* wan iga el Espíritu Santo kitekimakakej te makichiwakan. ³ Kua' Jesús ojpa-isa' kan miktoya, yéj imatika mixnextij iyixtaj yejemej, iwán cuarenta día kixnextilijtoya iga makitakan iga melá' iga isato'. Kitatapowiyaj kén iga reinarowa† Dios.

⁴ Mie Jesús sen-onoyaj iwán iyapostolejmej kijlij iga aya makisakan Jerusalén, kijtoj:

—Xikchakan este iga maasi yej toTaj kijtoj iga yawi mitzmakatij, ijkón kensan nimitzijlijkej. ⁵ Melá' iga Juan tabautizaroj‡ iga a'ti, e' amejemen ayo' ke' poliwi iga Dios yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo.

Jesús tejkawi ipan cielo

⁶ Yej ompa nechkatoyaj iwán Jesús, kitajtankej:

—NoTeko, ¿ix ámanya tikchivas iga sej iselti mamomandaro topaís Israel?

⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Inonwa' ayá' kajasi iga amejemen xikmatikan keman mochivas, petz toTaj kimati keman yawi kichiwati. Inón yéjsan wel kichiwa. ⁸ E' kua' el Espíritu Santo onos

* 1:2 1:2 Xikita glosario “Apóstol”. † 1:3 1:3 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”. ‡ 1:5 1:5 Xikita glosario “Bautizar”.

ipan amejemen, ankipiáskeja poder, iwán ankiśaskej iga antatapowaskej de nej. Anyatij Jerusalén iwán noyan ipan estado de Judea, iwán este Samaria,[§] iwán este kan máj wejwejka ipan nochi tajli.

⁹ Kua' tami' kijtoj inón, miej kitajtachilijtoyaj, Jesús pe' tejkaj iga yajki ipan cielo; iwán se mixti kitzakuako iwán ayo' máj kitakej. ¹⁰ Iwán miej ajajkotachixtoyaj iga Jesús nemi tejkawi, íkua'ya nesikoj itennojmej omen tajtaga' yej este ijista' itzotzolmej, ¹¹ iwán kijlijkej:

—Tajtaga' de Galilea, ¿te iga antajtachixtokej ipan cielo? Ininsan Jesús yej amo-ixtaj tejkaj ipan cielo, yawi sej witzeti kensan inán ankitakej yajki.

Apostolejmej kitapejpenaj Matías iga ipatka Judas

¹² Iwán kiskej ipan tepé' yej itoka' Olivojyoj iga yajkij Jerusalén. Ayá' pox wejka nejnenkej, ken se kilómetro, ke'san la ley tatekimakaya iga wel manejnemilo ipan día kua' mosewilo. ¹³ Kua' asikej Jerusalén, tejkajkej ipan segundo piso ipan kajli kan kawíáj. Ompa onoyaj Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo yej Alfeo ipiltzín, Simón yej ipartidoj nacionalista, iwán Judas yej iyiknín Jacobo. ¹⁴ Nochi yejemej nochipa monechkowayaj iga oradowayaj iwán iyikniwan Jesús iwán María yej íye'pa Jesús iwán sekin siwatkej.

¹⁵ Inomej días Pedro moketza' tajkoyan kan nechka-tokej ken ciento veinte yej kitokaj toTeko, wan kijtoj:

¹⁶ —Nokniwan, sányasan mochiwaya yej ijkuilijto' yej el Espíritu Santo áchtoya kitajtolma' David, iga tajtoj de Judas yej kojkuiltij inomej yej kikitziykej Jesús. ¹⁷ Judas tejémempa katka, iwán tisentekipanojtoyaj íwan. ¹⁸ Yéj kikowa' se tajli iga inón tomin yej kimakakej iga kichij yej ayekti, iwán ompa tzontoktiajki, este talaxpoxoni',

[§] 1:8 1:8 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

kışa' nochi ikuitáxkol. ¹⁹ Kua' yej chantitokej Jerusalén kimatikej, kitokawijkej inón tajli Acéldama, yej ipan itajtolmej yejemen kijtojneki Tajli yej Esyoj. ²⁰ Iga ipan Salmos kijtowa ijkín:

Íkal makawi iselti,
 ayo' agaj mamochanti ompa.
 Iwán kijtowa no:

Se' makikui yej yepa katka itekipánol.

²¹ 'Nigaj iwán tejemej onokej tajtaga' yej nemiáj nochipa iwán tejemej kua' toTeko Jesús onoya towan, ²² este iga Juan kibautizaroj iwán este iga tejkaj ipan cielo. Yekti iga se de yejemej mamoseñtili wan tejemej iga no makipowa iga ojpa-isa' toTeko Jesús.

²³ Iwán kitapejpenkej omen de yejemej: Matías wan José yej no kipiaya se' ome itoka': Barsabás iwán Justo. ²⁴ Ijkín kitenewijkej Dios:

—NoTeko, tej yej tikixmati nochi noalmajmej, xinenexñtilikan de inimej omen katiapa tiktapejpna ²⁵ iga matekipano ken apóstol, yej katka itekipánol Judas yej kipoloj iga kichij yej ayekti iwán yajki kan kajasi.

²⁶ Iwán kichijkej rifa iwán kitanij Matías. Iwán desde íkua' mosetílija iwán inomej once apostolejmej.

2

Asi el Espíritu Santo

¹ Kua' asi' iga mochiwa ilwi' yej kijliáj Pentecostés,* nochi yej kitokaj Jesús, sékansan onoyaj. ² Kua' kikakikej wejtiikuiniko yej walaj ipan cielo ken se ejeka' yej pox tajpalej. Iwán nawatitoya noyan kalijti' kan ejewatoyaj. ³ Iwán nesiko ken tilenguaj, xojxotato ipan sejsé sejsé de yejemej. ⁴ Iwán el Espíritu Santo asi' ipan yejemen, iwán

* 2:1 2:1 Xikita glosario “Pentecostés”.

pe' tajtojkej ipan sese'pa tájtól kensan el Espíritu Santo kitajtoltiayaj.

⁵ Inomej días Jerusalén onoyaj judiyojmej yej kitekiweyimatiltiayaj Dios, yej noyan walkej ipan paismej. ⁶ Kuá' kikakikej tatikuinto', monechkoło' iwán ayo' kimatiáj te kichiwayaj, iga kikaktokej nemi tajtowaj ipan sejsé itajtolmej yejemej. ⁷ Madmiradojkej, iwán este moyolmajtijkej, iwán mojliayaj:

—In inimej, ¿ayejtaj de Galilea in yej nemi tajtowaj? ⁸ ¿Kéntaj welij tikakij nemi tajtowaj ipan sejsépa totájtól? ⁹ Nigaj onokej yej walkej Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto iwán tajli yej itoka' Asia, ¹⁰ Frigia iwán Panfilia, Egipto, wan altepemej África yej ono' iyikan Cirene. No yej walkej Roma yej nigaj chantitokej; sekin de yejemej mela'judiyojmej, sekin yej kicredojkej ken kicredowaj judiyojmej. ¹¹ Onokej no yej walkej Creta iwán Arabia; e' tonochin tikakij ipan totajtolmej tepowiliáj yej Dios kichiwa yej pox yekti.

¹² Inochin moyolmajtijtoyaj este ay'ya kimatiáj te kichiwayaj, iwán motajtaniáj:

—¿Nochi inín, té an kijtojneki?

¹³ E' sekin kipinajtiayaj iwán kijtowayaj:

—Inimejwa' tawamej.

Pedro kitatapowiá la gente

¹⁴ Iwán Pedro moketza' iwán inomej once apostolejmej; kijtoj recio:

—Judiyojmej iwán nochi yej anchantitokej Jerusalén; xikmatikan iwán xikye'kakikan inín yej nia nimitzijlitij. ¹⁵ Inimej ayá' tawamej ken amejemen ankijtowaj, ¿ix ayá' ankijta iga yowáltigo'? Las nuevejo'. ¹⁶ Ininwa' nemi mochiwa yej el profeta† Joel íkyaya kijtoj ijkín:

† 2:16 2:16 Xikita glosario “Profeta”.

¹⁷ Kijtoj Dios; kua' ayo' wejka iga nitajuzgaroki,
 nia nirkmakati noEspíritoj nochi gente,
 amookichpilowan iwán amosiwapilowan nia niktajtöl-
 makatij,

iwán chokomej kitaskej yej nej Dios nirknextiliskej,
 iwán yej wewetkej temikiskej.

¹⁸ Inomej días nirkmakas noEspíritoj tajtaga' wan siwatkej
 yej netokaj,

iwán yawij tajtotij de nej.

¹⁹ Nia nirknextiti nopoder ajko ipan cielo,

iwán tani ipan tajli onos yej tanextiliá:

esti, ti'ti iwán mixti de pokti.

²⁰ El sol ay'ya tawij,

iwán metzti[‡] mochiwas ken tikita esti,

inón mochiwas kua' aya asi inón día kua' poxsan majmaw-
 iloj iga wi' toTeko.

²¹ E' nochi yej kitenewiá itoka' toTeko, momanawiskej.

²² 'Noknimej yej no an-israelitajmej, xikakikan yej nia
 nimitzijlitij: Dios kiye'ita' Jesús yej ichan Nazaret. Iwán
 amo-ixtaj Jesús kichij mia' milagro, iwán yej pox yekti
 iga Dios kipalewij. Inín amejemen ankimátija. ²³ Dios
 kejlantoya desde ikya iga Jesús makiknochiwakan wan
 mawetzi pan imamej yej kijiay. Amejemen ankikitzk-
 ijkej iwán ankikawatoy ipan imamej tajtaga' yej poxsan
 ayompa nemij, wan kimiktijkej Jesús ipan cruz. ²⁴ E' Dios
 sej kixitij, ijkón iga kikixtij kan miktoya, porque Jesús wel
 ojpa-isa' kan miktoya. ²⁵ El rey David tajtoj ijkín de Jesús:
 Nochipa toTeko ono' no-ixtaj;
 iga yéj ono' noná', nité anekuekuechkaltía.

²⁶ Inón iga nipoxylchikajto' iwán nitakuika iga nipakto',
 malej iga se día nimikis, niye'ono' iga nimoconfiarowa
 ipan Dios.

[‡] 2:20 2:20 Metzti: luna.

²⁷ Ayá' tinekajte_was kan ono' yej miktok_ej;
ayá' no tiknekis iga nej yej nochipa nimitzweyimat_iltiá,
mapalani nonakayo.

²⁸ Tin_en_extilij ojt_imej yej newiga kan wel niye'onos,
iwán poxsan niyolpakis iga tononowán.

²⁹ Pedro no kijtoj:

—Nokniwán, nochi kimati iga to-ikyapatajwewej David
migui' iwán motoga', iwán este inán tikmatij kan tokto'.

³⁰ E' David yajki profeta, iwán kimatitoyay iga Dios kino-
jma-ijlij iga ipan se de ipilowan ipilowampa yawi kisati
Cristo^s yej yawi mochiwati rey. ³¹ Inón iga David, este
ikyay kenkua' kitztoyay, kijtoj iga Cristo yawi ojpa-isati
iwán ayá' kawis kan onokej yej miktok_ej iwán ayá' palanis
inakayo. ³² Pues Dios ki-ojpa-ixitij ininya Jesús, iwán
inón nonochimej nikmela'itakej. ³³ Jesús yajki ipan cielo
iga Dios kiwiga' iwán motalij iladoj iye'ma', iwán toTaj
Dios kimá' iyEspírito Santo kensan kijtoj. Inín yej inán
amejemen nemi ankitaj iwán ankikakij wi' de yéj. ³⁴ E' ayéj
David yej tejkaj ipan cielo; puej yéjsan kijtoj ijkín:

ToTeko kijlij noTeko:

“Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa,

³⁵ este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

³⁶ 'Amonochimej an-israelitajmej, xikmatikan iga in-
ón Jesús yej ankimiktijkej ipan cruz, Dios kit_alij iga
mamochiwa toTeko iwán iga mamochiwa Cristo.

³⁷ Kua' inón kikakikej, pox moknomatikej iwán kitaj-
tankej Pedro iwán sekin apostolejmej:

—Nokniwán, ¿te wel manikchiwakan?

³⁸ Iwán Pedro kijtoj:

§ 2:30 2:30 Xikita glosario “Cristo”.

—Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti wan xik-na'techokan Dios iwán ximobautizarokan sejsé de amejemen ipan itoka' Jesucristo, iga mamitzperdonarowilikan yej ankichijkej yej ayekti; iwán Dios mitzmakaskej iyE-sprito Santo. ³⁹ ToTeko Dios mitzijliáj, iga inín mitzmakaskej amejemen iwán amopilowan, iwán inomej yej wejka onokej; sanké' toTeko kinotzas.

⁴⁰ Ayejsan ijkón tanonotza' Pedro, majo' no tanonotza' ijkín:

—Ximomanawikan iga Dios amo mamitziknochiwakan ken kinkochiwaskej inomej yej kimiktijkej Jesús.

⁴¹ Yej kitajtolkuilij Pedro, mobautizarojkej; yej íkua' kicredojkej Jesús, asi' este ken tres mil. ⁴² Iwán inochin kichiwaj kensan apostolejmej kinextiliayaj, iwán sesan iyalmajmej kipiayaj, sekan kichiwaj la Santa Cena* wan sen-oradowajaj.

Ken iga nemij yej achto kitokaj Jesús

⁴³ Iwán inochin madmiradojkej iga kitayaj iga Dios kinextiaya ipoder ipan apostolejmej kua' kichiwajaj mia' milagro. ⁴⁴ Iwán inochin yej kicredojkej toTeko sesan iyalmajmej kipiayaj iwán nochi yej itatkimej kiseumpiayaj. ⁴⁵ Iwán kinamakayaj nochi yej itatkimejpa, iwán itominyo mopartirowiliayaj ke'san iga se kipolowa. ⁴⁶ Iwán nochipa monechkowajaj weyitiopan,† iwán sentakuajaj ichamej sekin, inochin paktoyaj iwán ayagaj moweyimatiá. ⁴⁷ Kiweyimatiłtiayaj Dios iwán nochi gente kiyeti-taya yej kichijtokej; iwán toTeko cada día kichiwajaj iga makomatiakan yej momanawijkej iga moconfiarojkej ipan Jesús.

* 2:42 2:42 Xikita glosario “Santa Cena”. † 2:46 2:46 Xikita glosario “Weyitiopan”.

3

Kachitialtiá se yej awel nejnemi

¹ Pedro iwán Juan nemi senyayaj weyitiopan tiota' las tres, iga inón hora nokta kitenewiyaj Dios. ² Ompa tiopan onoya se taga' yej itékiya nokta iga awel nejnemi, nochipa katka kikawatij tiopan, ipan kalten yej itoka' Mõnsajti' iga kitajtaniłaya tomin yej ompa kalakiáj. ³ Kua' inón yej awel nejnemi kita' Pedro iwán Juan iga nemi kalakij tiopan, kitajtanilijkej tomin. ⁴ Entonces Pedro iwán Juan kitachilijkej inón yej awel nejnemi, iwán Pedro kijlij:

—Xinetachilikan.

⁵ Yej awel nejnemi tachixtikisa', yéj kijtoj anka yawij kimakatij tejté. ⁶ E' Pedro kijtoj:

—Anikpiá plata niga oro, e' yej nikpiá nia nimitzmakati: Jesucristo yej de Nazaret nochi wel kichiwa iwán yéj netitan, inón iga nimitzijliá, ximoketza wan xinejnemi.

⁷ Pedro, kikitzkilij iye'ma' iwán kiketza', iwán íkuu'san tojtomi' inochi iyikxi. ⁸ Iwán inón yej awel nejnejmi witóni'pa iga moketza', iwán pe'ya nejnen, senkalákkeja tiopan iwán Pedro wan Juan, wiwitoninemiá iwán kiweyimatiłtijtinemiá Dios. ⁹ Nochi kitakej iga nejnemiaya iwán kiweyimatiłtiaya Dios. ¹⁰ Kixmatiáj iga inonya taga' yej motaliaya ipan tiopan ikaltenyo yej itoka' Mõnsajti' iga kitajtaniá tomin, iwán poxsan madmiradojkej wan moyolmajtijkej iga inón kitakej.

Pedro kitatapowiá la gente ipan tiopan icorredoryo

¹¹ Inón yej awel nejnejmiá, ayo' kinekiá makikajtewa Pedro iwán Juan, iwán nochi gente madmiradojkej iwán yajkij weyitiópampa kan ikaltenyo yej itoka' Salomón kan yejemen onoyaj. ¹² Inón kita' Pedro, kijtoj:

—Noknimej yej no an-israelitajmej, ¿te iga anmoyolmajtiáj? ¿Te iga nejemen annetachiliáj kenkua' nejemej

nikachitiltijkej inín taga'? ¿Ix nikachitiltijkej iga nejemej niwelitij o iga niye'nemij iyixtaj Dios? ¹³ Ayéj ijkón, majwa' inonsan iDios to-ikyapatajwan Abraham, Isaac iwán Jacob kichij inín iga kipoxye'ita Jesús yej iPiltzin. Inón Jesús yej amejemen ankijiyakej iwán ankikawatoj ipan ima' Pilato yej gobernador. Kuá' Pilato kinekiá makimajkawa, amejemen ayá' ankinikej. ¹⁴ Amejemej katka xiktajtowilikán iga makimajkawakan Jesús yej ayá' kichij yej ayékti, majwa' ankijtojkej iga makimajkawakan se' taga' yej tamiktij. ¹⁵ Ijkón iga ankimiktijkej inón yej temaka vida. E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya, inón nejemej niknojma-itakej. ¹⁶ Iga nimoconfiarowaj iga Jesús wel nochi kichiwa, achitiá' inín taga' yej inán ankitaj iwán ankixmatij. Igasan nimoconfiarowaj ipan Jesús inón nokta iga mela'achitiá' in inín taga' yej ono' amo-ixtaj.

¹⁷ 'Nokniwan, nikmati iga kuá' amejemen iwán yej mitzmandarowaj ankimiktijkej Jesús, ayá' ankimatiáj te nemi ankichiwaj. ¹⁸ E' ijkón Dios kichij iga mamochiwa ken ikya kijtojkej profetajmej iga Cristo yawij kiknochiwatij. ¹⁹ Inón iga xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayékti wan xikna'techokan Dios, iga mamitzperdonarowilikán yej ankichijkej yej ayékti. Iwán toTeko kichiwás iga xiye'onokan. ²⁰ Iwán Dios no mitztitaniliskej Jesús yej el Cristo yej íkyaya kitapejpen iga mitztitanili-ayaj. ²¹ Malej iga inán Jesucristo káwiso' ipan cielo este que Dios makiyejye'tali nochi, ken kijtoj ipan iprofetajmej yej ye'nemikej yej ikay onoyaj. ²² Ijkón Moisés kijlij to-ikyapatajwan: "ToTeko Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejémempa, ijkón ken nej netitan. Xikchiwakan nochi yej yéj mitzjiliskej, ²³ iga nochi yej ayá' kitajtolkuis inón profeta, ay'ya wel onos kan onoskej ipilowan Dios."

²⁴ 'Iwán nochi profetajmej desde Samuel iwán yej

despueja tajtojkej, nō kijtojkej yej inán nemi mochiwa.
²⁵ Yej Dios kijlij profetajmej iga kichiwas, inón iga amejemen xiye'onokan. Dios kichij se pacto iwán to-ikyapatajwewetkej, kua' ijkín kijlij Abraham: “Nej nikchiwas iga pan mopilowan ipilówampa, nochi gente yej onokej ipan inín tajli maye'onokan.” ²⁶ Kua' Dios ki-ojpa-ixitij iPiltzín, amejemej achto mitztitanilijkej iga mamitzyolchikawakan iwán iga xikajtewakan iga an-kichiawaj yej ayekti.

4

Pedro iwán Juan onokej iyixtaj yej mandarowaj

¹ Mij Pedro iwán Juan tatapojtoyajo' iwán la gente, asikej sacerdotajmej iwán saduceojmej* iwán ijefej policiyajmej† yej kicuidarowaj weyitiopan. ² Kuesitoyaj iga Pedro iwán Juan tanextilijtoyaj iga kena, ojpa-isaskej yej miktokej iwán inón monextij kua' ojpa-isa' Jesús. ³ Kikitzkijkej Pedro iwán Juan e' iga tióta'ya katka kiwigakej ipan cárcel, iwán senyówal ompa onoyaj, kikixtijkej este iga tanesi'. ⁴ E' mia' yej kikakikej yej kipojtoya Pedro, kicredojkej; iwán yej kitokaj Jesús masi' ken cinco mil, petz tajtága'san iyoka siwatkej.

⁵ Ipan se'ya día, monechkojkej Jerusalén ijefejmej judiyojmej, totajwewetkej yej mandarowaj iwán yej tamachtiáj ipan la ley. ⁶ Ompa nō onoya Anás yej kimanarowa sacerdotajmej, Caifás, Juan, Alejandro, iwán inewi iyikniwan sacerdotajmej yej mandarowaj. ⁷ Iwán kikuitoj Pedro iwán Juan, iwán kitalkej tajkoyan, iwán ijkín kitajtankej:

* 4:1 4:1 Xikita glosario “Saduceo”. † 4:1 4:1 Xikita glosario “Policijamej yej tacuidarowaj weyitiopan”.

—¿A' mitzijlijkej iga wel antamachtiáj ijkín? ¿A'yéj mitzmakekej poder iga wel antaachitialiáj?

⁸ Iwán el Espíritu Santo kitajtōlmá' Pedro, kijtoj:

—Amejemen yej anmandarowaj, iwán notajwewetkej de Israel: ⁹ ya que amejemen annetajtaniy te iga nikchiwilijkej yej yekti inín taga' yej wetitoya iwán ankinkej xikmatikan kén iga achitiá', ¹⁰ niknojma-ijtowa amo-ixtaj iga makimati nochi israelitajmej, iga inín taga' yej to-ixtaj ono', achitiá' iga ipoder Jesucristo de Nazaret, inón Jesús yej amejemej ankimiktijkej ipan cruz iwán Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ¹¹ Amejemej yej ken ankalchiwaj, inín Jesús ken se te'ti yej ankitajkalkej, e' inín te'ti kitakej iga majya sej yekti iwán kikuikej iga ípan pewa' iga mochij kajli. ¹² Petz Jesús wel temanawiá; iga Dios tetitanilij Jesús iwán ateyi se' ipan inín tajli, yej ípan wel timomanawiáj.

¹³ Kua' yej mandarowaj kitakej iga Pedro iwán Juan pox tajtōlmatiy, madmiradojkej iga kimatiáj iga Pedro wan Juan, namolmej yej ayá' pox momachtijkej; wan kicredojkej iga nemiáj wan Jesús. ¹⁴ Ompa ejkatoya iwán yejemen inón taga' yej achitiá', inón iga awel te kijliayaj.

¹⁵ Entonces kitekimakakej Pedro iwán Juan iga makisakan kan monechkowaj yej mandarowaj iga kinekiáj yejémensan makawikan iga matatapowakan.

¹⁶ Kijtowayaj:

—¿Te yej tiawij tikchiwilitij inimej tajtaga'? Nochi de Jerusalén kimatiy iga kichijkej inín milagro, inón awel tikijtowaj iga ayá'. ¹⁷ E' iga ayo' máj mapíwi inín tájtōl ipan altepe', matikmajmajtikán iga ayo' agaj makipowilikán de Jesús.

¹⁸ Iwán kinotzkej, kitekimakakej iga ayo' nokta matajtoqan niga matamachtikan de Jesús. ¹⁹ Pedro iwán Juan kijtojkej:

—Amejemen, ¿kén ankitaj?, ¿ix máj yekti iyixtaj Dios manimitztajtolkuiḷikān amejemen o maniktajtolkuiḷikān Dios? ²⁰ Puej nejemej awel nikajtewaj iga nikijtowaj yej nikitakej iwán nikakikej.

²¹ Iwán yej mandarowaj kimajmajtijkej Pedro wan Juan iwán kimajkajkej. Akasikej kén iga wel makiknochiwakan iga nochi gente kiweyimatiltiaya Dios iga inón taga' yej achitiá'. ²² Inón taga' yej ipan yéj mochij milagro iga achitiá', kipiayay máj de cuarenta años.

Yej kitokaj Jesús kitajtaniliáj Dios iga makipalewikan

²³ Kua' Pedro iwán Juan kimajkájkeja, yajkij kan onokej yej kicredowaj Jesucristo, iwán kipowilijkej inewi yej kijtojkej ijefejmej sacerdotejmej iwán wewetkej yej mandarowaj. ²⁴ Kua' inón kikakikej, inochin kisentewijkej Dios, kijtojkej:

—NoTeko, tej tiDios yej tikchij cielo, tajli, lámár iwán inewi yej ono'. ²⁵ Tej iga moEspíritu Santo tiktajtólma' David yej mitztoka, kijtoj:

¿Te iga kuejkuesiwilo ipan paismej,
iwán la gente kejlamikij iga kichiawaj yej ayekti yej niga
kipalewiáj?

²⁶ Reyejmej yej onokej ipan inín tajli inochin monechkojkej,

yej mandarowaj ipan altepemej mosenechkojkej,
yajkij icontraj toTeko wan icontraj Cristo yej kititan.

²⁷ 'Melá' iga nigaj ipan inín altepe' mosenechkojkej Herodes[‡] iwán Poncio Pilato iwán la gente de Israel iwán yej ayéj de Israel, motalkej icontraj moPiltzin Jesús yej tej tiktapejpen iga marreinaro. ²⁸ Iga inón, yejemej kichijkej nochi yej tej tikejlan toya iga ijkón yawi mochiwati. ²⁹ NoTeko xikita iga nemiktijnekij iwán xinepalewikan

[‡] 4:27 4:27 Xikita glosario “Herodes”.

iga amo manimajmawikan iga manikpowakan motájtol.
³⁰ Iwán iga mopoder maachitiakan yej wetitokej iwán mamochiwa weyi milagrojmej ipan itoka' moPiltzin Jesús yej ayí' kichij yej ayekti.

³¹ Kua' tami' oradojkej, ompa kan nechkatoyaj takuekuechka'; iwán inochimej kipiayaj nokta el Espiritu Santo, iwán ay'ya majmawikej iga kipowaj itájtol Dios.

Nochi yej kipiayaj isentakimej

³² Nochi yej kicredojkej toTeko sesan iyalmajmej kipiayaj. Ayagaj motatkinekiá tejté yej kipiaya, majwa' inewi yej kipiayaj, kijtowayaj iga nochi isentakimej. ³³ Iwán apostolejmej kipowilijkej nochi gente iga toTeko Jesús ojpa-isa', iwán kicredojkej. Dios poxsan kipalewiayaj inochimej. ³⁴ Ateyá ni agaj de yejemen yej amakipiá tejté, iga inochimej yej kipiayaj italmej o ikalmej kinamakayaj, iwán itominyo kiwigayaj ³⁵ iwán kimakayaj apostolejmej, iwán yejemej kimajmakayaj nochi tokniwan sanké' kipolowayaj. ³⁶ Ijkón kichij se levita[§] yej itoka' José, yej naceroy ipan tajkótal* yej itoka' Chipre. Apostolejmej kitalilijkej José se' itoka', kitokawijkej Bernabé, yej kijtojneki Yej Tayolchikawa; ³⁷ inín taga' kipiaya se ital iwán kinamá', iwán itominyo kikawilito apostolejmej.

5

Ananías iwán Safira kichiwaj yej ayekti

¹ E' se taga' yej itoka' Ananías iwán Safira yej isiwa', kinamakakej italmej. ² Inín taga' kikui' achi inón tomin, iwán achi kikawilitoj apostolejmej ken tikita achonya nokta iga kinamakakej. Iwán isiwa' nochi kimatiá. ³ Iwán Pedro kijtoj:

[§] 4:36 4:36 Xikita glosario “Levita”. * 4:36 4:36 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”.

—Ananías, ¿te iga kala' Tzitzimi' ipan moalmaj iwán tikne' xikajkayawa el Espíritu Santo iga tikui' achi itominyo inón tajli yej tiknamá'? ⁴ ¿Ix ayéj motatki katka in tajli? Iwán siga tiknamá', ¿ix ayéj motatki no in tomín? ¿Te iga ijkón tikchij? Ayéj nejemej annejakayajkej, Dioswa' in tikne' xikajkayawa.

⁵ Kua' inón kika' Ananías, mikiwétzi'ya. Iwán nochi yej kimatikej, poxsan majmawikej. ⁶ Iwán asikej sekin chokomej, kikimilojkej iga tzótzol iwán yajkij kitokatoj.

⁷ Panoj ken eyi horas, kalakito isiwa' Ananías, yéj aya kimatiá iga mígui'ya iwéj. ⁸ Pedro kitajtan:

—Ta' xine-ijli, ¿ix achón iga ankinamakakej in amótał ke' ankijtowaj?

Iwán siwa' kijtoj:

—Kena, achón.

⁹ Iwán Pedro kijlij:

—¿Te iga anmotajtoltijkej iga ankinekikej xikajkayawakan iyEspíritos toTeko? Ta' xikita, ne wítzej yej kitokatoyaj mowéj; inán tej no yawij mitzwigatij.

¹⁰ Iwán íkua'san mikiwétzi' iyikxitenoj Pedro. Kua' kalakkej chokomej kasitoy siwa' míkto'ya, iwán kikixtijkej iwán kitokkej itenoy iwéj. ¹¹ Iwán inochimej yej kicredojtoyaj Jesucristo iwán nochi yej kimatikej yej mochi, poxsan majmawikej.

Dios kichiwa mia' milagro

¹² Iga Dios kipalewij apostolejmej, kichiwayaj mia' milagrojmej iyixtaj la gente. Inochin yej kicredowayaj toTeko monechkowayaj weyitiopan, itenoy puerta yej itoka' Salomón. ¹³ Ni agaj yej ayá' kicredowaya Jesucristo mixewiaya iga masen-onokan iwamej, e' la gente poxsan kiyé'itayaj inomej toknimej. ¹⁴ Yej kicredowayaj toTeko, majya miakiayaj, tajtaga' iwán siwatkej. ¹⁵ Este kikixtiayaj

ipan calle yej wētitokej, kitekayaj ipan tapech iwán ipan peta', iga kua' panoj Pedro, malej itónal maasi ipan sekin de yejemej. ¹⁶ Iwán mia' nō yej najna'san iyaltepemej, yayaj Jerusalén, kiwigayaj iyenfermojmej iwán yej ki-nochijtoyaj malespīritojmej iwán nochi achitiakej.

Pedro wan Juan kiwigaj preso

¹⁷ Iwán ijefej sacerdotejmej iwán nochi saduceojmej yej íwan onoyaj, kixitayaj apostolejmej. ¹⁸ Iwán kikitzkijkej apostolejmej iwán kipresojujkej. ¹⁹ E' se iyángel* toTeko yajki tayowakan kitapowilitoj cárcel, iwán kikixtijkej, kijlijkej:

²⁰ —Xakan, ximoketzatij weyitiopan iwán xiktatapowitij la gente ken iga wel manejnemikan ipan iyojwi Díos.

²¹ Iga inón kikakikej, ipan se'ya día isájpasan kalakkej weyitiopan iwán pewakej tamachtijkej.

E' ijefej sacerdotejmej iwán yej íwan ompa onoyaj, kinechkojkej nochi yej kimandarowaj israelitajmej, iwán tatekimakakej iga mamokuiti apostolejmej kanki' onokej cárcelijti'. ²² Kititankej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan. E' kua' asitoj ipan cárcel, akasíkejo', iwán mokuepkej iga tamatiltitoy. ²³ Kijtojkej:

—Nikasitoy cárcel ye'tzakto' iwán ipan kalten ejejkatokkej policiyajmej. E' kua' niktapojkej, ompa ayagaj onoya.

²⁴ Kua' inón kikakikej ijefej sacerdotejmej iwán ijefej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan iwán inomej sacerdotejmej yej nō mandarowaj, mojliayaj: atikmatij keman tamatis inín. ²⁵ Íkua' asito se taga' iwán kijtoj:

—Tajtaga' yej anakijkaj ipan cárcel onókeja weyitiopan, némiya tamachtiaj.

* 5:19 5:19 Xikita glosario “Ángel”.

²⁶ Ijefej policiyajmej iwán policiyajmej yej takuidarowaj, yajkij kikuitoj tamelá iga kimajmawiliyaj la gente iga wel kitemiktiáj. ²⁷ Kua' kaxititōj, kiwigakej iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej, iwán ijefej sacerdotejmej kijlij apostolejmej:

²⁸ —Nejemen nimitzijlįkeja iga ayo' nokta xitamachtikan yej kichij Jesús. ¿Iwán te ankichijkej? Amejemen antamachtijtinénkeja noyan Jerusalén iwán ankinekij xinepantikan iga nejemej nikmiktijkej inón taga'.

²⁹ Iwán Pedro iwán sekin apostolejmej kijtojkej:

—Máj yekti manikchiwakan ken kijtowa Dios, que manikchiwakan ken kijtowaj tajtaga'. ³⁰ IDios to-ikyapatajwan, ki-ojpa-ixitij Jesús; inón yej ankiclarōjkej ipan se cruz iga ankimiktijkej. ³¹ Dios kiwiga' ajko iwán kitalij iladoj iye'ma', kitalij iga mamandaro iwán matasalvaro. Ijkón israelitajmej wel makikajtewakan iga ayompa nemij iga Dios makiperdonaro yejemej. ³² Inón nejemej niknojma-itakej iwán nimitzpowiliáj, iwán no mitznextiliáj el Espíritu Santo. Inón Espíritu, Dios kimaka yejsan kichiwa ken yěj kijtowa.

³³ Kua' inón kikakikej, kuejkuesiwikej iwán kinekiáj makimiktikan. ³⁴ Iwán ompa kan nechkatoyaj yej mandarowaj onoya se fariseo† yej itoka' Gamaliel yej tamachtiá ipan iley Moisés, inón taga' poxsan kiye'itayaj. Moksetza' iwán kijtoj iga achi alın makisakan apostolejmej. ³⁵ Iwán Gamaliel kijlij yej mandarowaj:

—Nokniwan de Israel, cuidáj tejté ankichiwiłiáj inimej tajtaga'. ³⁶ Xikejlamikikan ken ikya kichij Teudas, yěj

† 5:34 5:34 Xikita glosario "Fariseo".

kiyoľmakatoya iga mamandaro. Iwán kitokakej ken cuatrocientos tajtaga'; e' yéj kimiktijkejsan, iwán nochi yej kitokayaj papayinikej iwán ompa nochi tami'. ³⁷ Máj despuéj, kua' nemi mocensarolo, Judas yej de Galilea poxsan mia' kinechkoj yej kitokayaj; e' yéj no kimiktijkej, iwán yej kitokayaj inochimej papayinikej. ³⁸ Inón iga nimitzijliáj iga xikajtewakan kama manemikan inimej tajtaga', amo te xikchiwilikan. Porque siga nemi kichiway kensan yejemen kinekij, yáwisan tamiti. ³⁹ E' siga kichiway yej Dios kineki iga mamochiwa, amejemen awel te ankichiwiliskej. Achi xitamajmawilikan, amo santá' ankikuejkuesojtoskej Dios.

⁴⁰ Iwán nochi kitajtolkuilij inón taga'. Iwán kinotzkej apostolejmej, kimagakej iwán kitekimakakej iga ayo' máj matatapowakan ipan itoka' Jesús; iwán kimajkajkej. ⁴¹ Iwán apostolejmej kiskeja iyixtaj yej mandarowaj, poxsan paktiajkij iga Dios kita' iga wel kiyowiaj kua' kinochijkej iga moconfiarojkej ipan Jesús. ⁴² Iwán nochipa tamachtiajay iwán kipowayaj itajtöl Jesucristo. Yayaj ipan weyitiöpan, iwán no tamachtijtinemiáj ipan kajlimej.

6

Kitapejpenaj siete diaconojmej

¹ Iwán inón vej yej kitokaj Jesucristo nemi máj miaki-ayaj. Iwán yej tajtowaj hebreo* nochipa tamajmakayaj tákual. Iwán yej tajtowaj griego motelwijkej wan yej tajtowaj hebreo. Kijtojkej iga kua' momajmakayaj tákual, ayá' kiyē'atenderowaj siwatkej yej tajtowaj griego yej mikikeja iwewejmej. ² Iwán inomej doce apostolejmej kinechkojkej nochi yej kitokaj Jesús iwán kijtojkej:

—Akajasi iga manikajtewakan iga nikpowaj itajtöl Dios iga san tákual manikmajmakakan tokniwan. ³ Inón

* 6:1 6:1 Xikita glosario "Hebreo".

iga nokniwān, xiktapejpenakan siete tajtaga' yej ankitaj ye'nemij, iwān yej kimatij te kichiwaj, iwān yej kipiáñ nokta el Espíritu Santo iga yejemen makichiwakān inñ tekipánol. ⁴ Nejemēn niktēnewijtoskej Dios, iwān nita-machtijoskej ipan itájtōl.

⁵ Iwān nochi kiye'itakej yej kijtojkej apostolejmej. Iwān kitapejpenkej Esteban, se taga' yej poxsan moconfiarowaya ipan Dios, iwān kipiaya nokta el Espíritu Santo. No kitapejpenkej Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas iwān Nicolás de Antioquía yej ayéj judío, yéj íkyaya kicredoj ken iga tanextiliayaj judiyojmej. ⁶ Iwān kiwigakej itēnoj apostolejmej, yejemej kitalijkej imamej ipan itzontekomej inomej siete tokniemej iwān ki-oradowilijkej.

⁷ Iwān itájtōl Dios mia'ya nemi kicredowaya, iwān yej kitokaj Jesús poxsan miakiakej ompa Jerusalén. Este no mia' sacerdotejmej yej judiyojmej kicredojkej Jesús.

Kipresowiáj Esteban

⁸ Dios kimá' poder Esteban iga makichiwa milagrojmej iga la gente makicredokan Jesús. ⁹ E' sekin judiyojmej yej asij tiōpan yej itōka' “Esclavojmej yej itekomej kima-jkájkeja”, iwān sekin yej de Cirene, de Alejandría, de Cilicia, de Asia, pewakej iga motenkitzkiáj iwān Esteban. ¹⁰ E' awel kitanilijkej iga el Espíritu Santo kipalewij Esteban iga kimá' tájtōl yej ómpaya nokta ken kijtoj. ¹¹ Iwān inomej kixtawakej sekin iga makijtōkan iga Esteban maltajtowa iga iley Moisés, iwān maltajtowa iga Dios. ¹² Ijkón kichijkej iga makuejkuesiwikan la gente iwān nochi wewetkej yej mandarowaj iwān yej tamachtiáj ipan la ley iwān ki-onkawijkej Esteban; kikitziijkej iwān kiwigakej iyixtaj kan monechkowaj yej kimandarowaj nochi judiyojmej. ¹³ Iwān no kitemojkej yej tapantiáj, kijtojkej:

—Inín taga' atami iga małtajtowa iga inín toweyitiopan kan moweyimati Dios, iwán tajtowa icontraj iley Moisés. ¹⁴ Nikakikej kijtojtó' iga Jesús de Nazaret yawi kixitínati inín weyitiopan iwán yawi kipatati ken tiktekichiwaj ken Moisés tenextilij iga matikchiwakan.

¹⁵ Yej mandarowaj iwán nochi yej ompa ewatoyaj, kua' kitachilijkej Esteban, kitakej iga ixaya' kenya se ángel.

7

Esteban motajtowiliá

¹ Ijefej sacerdotejmej ijkín kitajtan Esteban:

—¿Ix melá' iga ijkón?

² Iwán yéj kijtoj:

—Nokniwan iwán annotajwewetkej, xinekakikan yej nia nimitzijlítij. Inón toDios yej nochi wel kichiwa, kixnextilij to-ikyapatajwewej Abraham kua' onoya ipan tajli yej itoka' Mesopotamia, kua' aya yawi mochantiti altepe' Harán. ³ Iwán Dios kijlij: “Xikajtewa mótal iwán mokniwan iwán xaj ipan inón tajli yej nej nia nimitznex-tiliti.” ⁴ Iwán Abraham kisa' pan país yej itoka' Caldea iwán yajki mochantito altepe' Harán. Kua' Abraham mi'ya' itaj, Dios sej kikixtij ompa iwán kiwajli' kan in-án amejemen anchantitokej. ⁵ E' ayá' kimá' ital yej ma-itátkipay; ni alín nokta ayá' kimá' kan wel mataksa. E' Dios kijlij iga yawi kimakati yej mochiwas itatki, iwán kua' míkisya, kawis iga ipilowan ipilowampa, malej íkua' Abraham aya kipiaya ipilowan. ⁶ Iwán Dios kijlij iga yej ipilowan ipilowampa yatij mochantitij ipan se' tajli yej ayéj itatkimej. Ompa yawij onotij iga esclavojmej iwán kinknoçhitoskej cuatrocientos años. ⁷ Iwán Dios no kijlij: “Nej nia nicastigaroti yej mitzesclavojtiliskej. Iwán mopilowan ipilowampa yawij kiasatij ompa, iwán witzej neweyimatiltikij nigaj.” ⁸ Dios motajtoltij iwán Abraham,

kimá' inón costumbre yej mojliá circuncisión* iga manesi iga motajtoltij iwán. Inón iga kua' Isaac kipiaya ocho días iga naceroj, Abraham kircuncidaroj, iwán ijkonsan no kichij Isaac iwán ipiltzin yej itoka' Jacob. Iwán ijkonsan no kichij Jacob iwán ipilowan, inomej doce ipilowan yej mochijkej iga tetajmej ipan nación de Israel.

⁹ 'Inomej ipilowan Jacob yej yajkij to-ikyapatajwan kiyakej itzoyomej yej itoka' José, iwán kinamakakej, iwán inomej yej takojkej kiwigakej Egipto. E' Dios onoya iwán José ¹⁰ wan kimanawij kua' kinkochiwayaj. Dios kinextilij ken wel makichiwa iga wel makiye'ita Faraón el rey de Egipto. Inón iga Faraón kitalij José iga mamochiwa gobernador ipan Egipto iwán no mandarowaya chan Faraón.

¹¹ 'Iwán poxsan apistajtiá' iwán tayokoyayaj noyan ipan ital Egipto iwán Canaán, wan totajwan akasiajo' te kikuayaj. ¹² Kua' Jacob kimati' iga Egipto ono' trigo, kitan ipilowan yej to-ikyapatajwan matakowatij. Ijkón iga achto yej yajkij Egipto. ¹³ Entonces kua' se' yej yajkij yejemen, José motenxítonya iyixtaj iyikniwan, wan ikua'ya el rey Faraón kimati' katiapa itaj wan iyiknimej José. ¹⁴ Iwán José tatitan makikuitij Jacob yej itajpa iwán inochi iyikniwan; iga inochimej masi' setenta y cinco. ¹⁵ Ijkón iga Jacob yajki mochantito Egipto iwán ompa migui', iwán ompa mikikej no ipilowan yej to-ikyapatajwan. ¹⁶ Iwán iyomiyomej Jacob kiwigakej ipan tajli yej itoka' Siquem, iwán kitokakej ipan animajtexapo' yej Abraham kikowilij ipilowan Hamor.

¹⁷ 'Kua' ayoy' wejka iga mochiwas yej Dios kijlij Abraham iga yawi kichiwati nokta, judiyojmej poxsan piwiwej Egipto. ¹⁸ Ompa Egipto pe' mandaroj se' rey yej akixmatia José. ¹⁹ Inín rey kikajkayaj totajwan iwán kinkochijkej,

* 7:8 7:8 Xikita glosario "Circuncisión".

kitekimakakej iga makisenkokajte_wakan seli' chooilil_n iga mamijmiki_kan.† 20 Íkua' naceroj Moisés. Yéj kua' séligo', Dios poxsan kiye'ita'. Itaj iwán iye' kiskaltijkej eyi mes ompa ichamej. 21 Kua' tatekimakakej iga kikajtéjkeja iselti iga mamiki, isiwapiltz_n el rey de Egipto kasi' iwán kiskaltij ken ipiltz_n. 22 Inón iga Moisés momachtij ken momachtíaj egipciojmej. Yéj mandarowaya poxsan iwán nochi ken tatekimakaya mochiwaya.

23 'Kua' kipiaya cuarenta años, Moisés yajki kipaxalow-
il_{ito} iyikni_wan, inomej yej de Israel. 24 Ompa kita' se egipcio kimagatoya se yej iyikní_{me}ja. Iwán kimanawito iwán kimiktij inón egipcio yej tamagatoya. 25 Yéj kijtoj anka iyikni_wan kimatiskej iga Dios kit_{itan} iga makimanaw_{ikan}, e' yejemen ayá' kimatikej. 26 Iwán ipan se'ya día, Moisés kasito omen israelita nemi momagaj, iwán kitakawaltiyaj, kijlijkej: “¿Te iga anmomagaj? Esi de amejém_{em}pasan.” 27 Kua' kiká' inón yej tamagatoya, este kiyagatopej Moisés, kijlij: “Tej ayagaj mitztalij iga tijefej o tijuez iga xinetakawalt_{ikan}. 28 ¿Ix tikneki nō xinemikti ken yalwa tikmiktij inón egipcio?” 29 Kua' Moisés inón kiká', choloj iwán yajki mochantito ipan tajli yej itoka' Madián. Ompa onoya ken yej wejkachanej iwán kipiá' omen ipilowan.

30 'Kua' pánoja cuarenta años, Moisés onoya ipan desierto‡ iná' tepe' yej itoka' Sinaí. Ompa kixnextilij se ángel ipan se witztako' yej wewelontoya. 31 Moisés momajtij iga inón yej kitztoya, iwán kua' kitechoj iga makiye'ita, kiká' itájtōl toTeko, kijlij: 32 “Nej yej iDiospa amo-ikyapatajwewetkej, Abraham, Isaac, iwán Jacob.” Iwán Moisés kuekuechkatoya iga majmawiá, iwán ayo'

† 7:19 7:19 Ex 1:22 ‡ 7:30 7:30 Xikita glosario “Desierto”.

mixewiaya iga kitachiliaya. ³³ Iwán toTeko kijlij: “Xikixti moga' yej tikakijto', porque nij kan titaksato', nej nono'. ³⁴ Nikitzto' ken iga kiknochiwaj nogentej yej onokej Egipto, nikaki iga este tejtenaj. Inón iga niwalaj iga nikmanawikoj. Inán xiwiki iga nia sej nimitztitaniti Egipto.”

³⁵ 'Malej iga yejemen kimalijlijkej Moisés, kua' kijlijkej: “¿Ayéj mitztalij iga tijefej o tijuez?” E' Dios kititan ken jefe iga makimanawiti igentej. Kititan iyángel makixnextiliti Moisés ipan witztako'. ³⁶ Moiseswa' in yej kikixtij Egipto to-ikyapatajwan. Yéj kichij milagro ompiga Egipto iwán ipan inón Chilti' lámár iwán ipan desierto kan nemiáj cuarenta años. ³⁷ Inonsan Moisés kijlij israelitajmej: “Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejemempasan, ken nej netitan. Xikakikan yej yéj mitzijliáj.” ³⁸ Inín Moisés yej onoya iwán la gente ompiga ipan desierto, iwán el ángel yej kinotza' ipan tepe' Sinaí. Iwán onoya wan to-ikyapatajwan, Moisés yej kimakakej itájtol yej tamaka vida iga tejemej sej matemakakan.

³⁹ 'E' inomej totajwan ayá' kinekikej makichiwakan ken kijtowa, majwa' kinekiáj sej mamokuepakan Egipto. ⁴⁰ Iwán kijlijkej Aarón: “Niknekij xinechwilikan diosmej iga mateojkuiltijtiakan tejemej. Porque atikmatij te kichij inón Moisés yej tekixtij Egipto.” ⁴¹ Iwán kichijkej ken se torojtzin iga idiosmej iga makiweyimatiltikan, iwán kikuikéj mia' yolkamej iga kimiktilijkej tepostorojtzin iwán yejemen pakikej iga kichijkej inón. ⁴² Iwán Dios kikajtej yejemen, kismakákeja iga makiweyimatiltikan sitalimej. Ijkin ijkuilijto' ipan ilibroj profetajmej: Amejemen de Israel, ¿ix amejemen ankimiktijkej yolka
_mej iga annemakakej ofrenda
kua' amonoyaj ipan desierto cuarenta años?

⁴³ ¡Ayá! Majwa' ankinentiayaj ikuetaxtiopan dios Moloc,

iwán ankinentiayaj sitalin yej kijiáj dios Renfán.

Inomej imágenes yej amejémensan ankichijkej iga xikweyimatiltikan.

Inón iga niawij nimitzkixtitij kan amonokej; nimitzwigaskej este iyikampa país de Babilonia.

⁴⁴ 'Ipan desierto to-ikyapatajwan kipiayaj se kuetaxtiopan[§] kan kanayaj inón ome patachte'ti kan ijkuilijtoya la ley. Inón kuetaxtiopan kichij Moisés kensan Dios kinextilij iga makichiwa. ⁴⁵ To-ikyapatajwan kimakakej inón kuetaxtiopan ipilowan iwán kaxitijkej este nigaj. Senwalkej iwán Josué iga kitalkuilikoj se' gente yej nigaj chantitoyaj. Inomej gente Dios kikixtij iga kimakakej ital totajwan. Ijkonya iga kawiko inón kuetaxtiopan este iga mandaroy el rey David. ⁴⁶ Dios poxsan kiye'ita' el rey David iwán yéj kine' makichiwili se íkal Dios yej iDiospa Jacob, kan wel maono. ⁴⁷ E' rey Salomón in yej kichij Dios íkal. ⁴⁸ Malej iga Dios yej kipoxpiá poder, ayá' mochantiá ipan tiopamej yej kimachíwajpa tajtaga'. Ken kijtoj se profeta:

⁴⁹ Ipan cielo nimotaliá iga nimanarowa,

iwán ipan tajli nimokxitetoniá.

¿Katiábapa nókal nechiwiliskej?

¿Kan wel nimosewij?, kijtowa toTeko.

⁵⁰ ¿Ixtaj ayéj nej nikchij iga noma' nochi yej ono'?

⁵¹ Esteban kítojo' no:

—E' amejemen nochipa anyoltakuaktikej, amonakas iwán amoalmaj ken yej ayá' kixmatij Dios. Nochipa ankichiwaj yej ayá' kineki el Espíritu Santo. Amejemen kensan amo-ikyapatajwan. ⁵² Amo-ikyapatajwan kinkochijkej nochi profetajmej, este kimijmiktijkej yej kijtojkej iga yawi witzeti Cristo, yej ye'nemi. Iwán kua'

§ 7:44 7:44 Xikita glosario "Kuetaxtiopan".

walaj, amejémensan sej an kentregarojkej iwán ankimiktijkej. ⁵³ Malej iga angelejmej mitzmakakej iley Dios, e' amejemen ayá' ankichijkej ken kijtowa.

Miki Esteban

⁵⁴ Kua' kikakikej yej kijtojtoya Esteban, poxsan kuejkue-siwikej este kigueguetzekaltijkej itamej iga kijiya Esteban. ⁵⁵ E' yéj kimela'piaya el Espíritu Santo, ajkotachá' ipan cielo iwán kita' kan Dios tawijto', wan kita' ompa ejkato' Jesús iladoj iye'ma' Dios. ⁵⁶ Iwán kijtoj:

—¡Ta' xikitakan! Nikitzto' tapojto' cielo, iwán ompa ono' Jesús* iladoj iye'ma' Dios.

⁵⁷ E' yejemej monajnagastzakkej iga imamej, tzajtzikej iwán kisémpoloykej Esteban. ⁵⁸ Kiwawatatzojtikixtijkej ipan altepe' iga kitemiktijtoj. Iwán inomej yej nemi tatemiaktiáj kikawatoyaj isotantzotzolmej† iyikxitenoj se taga' yej itoka' Saulo iga makicuidarowilikan. ⁵⁹ Mij nemi kitemiaktiáj, Esteban kitenewij Dios, kijtoj:

—NoTeko Jesús, xikomemawi noespíritoj.

⁶⁰ Iwán motankuaketza', iwán tajtoj recio, kijtoj:

—NoTeko, amo xikwelkuili yej ayekti yej nemi nechiwiliáj.

Kua' tami' inón kijtoj, mígui'ya.

8

Saulo kitemowa iga kinkochiwa yej kicredowaj Jesús

¹ Saulo kiye'ita' iga kimiktijkej Esteban.

Inonsan día pewakej iga paréj kitemojkej iga kinkochiwaj yej kicredojtokej Jesús yej ichamej Jerusalén.

* 7:56 7:56 Esteban kijtoj "iPiltzin Taga", toka' yej Jesús kijtoj kua' motokawij. Lc 5:24 † 7:58 7:58 Anka iga sektaj kinentiayaj sotantzotzol, wan kikixtijkej iga máj wel matatemiktikan. Ayéj iga onoyaj ipetzkafej.

Nochi papayinikej, ono' yej yajki ipan ítal Judea iwán Samaria. Apostolójmejsan kajkej Jerusalén. ² Sekin tajtaga' yej kicredojtokej Dios, kitokkej Esteban, iwán poxsan chokakej. ³ Iwán Saulo kinkochiwaya yej kicredojtokej Jesús, kalakiá ipan sejsé kajli iga kiwawatatzojtikixtiaya tajtaga' iwán siwatkej iwán kiwigayaj preso.

Mopowa ye'noticiaj Samaria

⁴ E' yej cholojkej Jerusalén, noyan san kan yajki kipowayaj itájtól Dios yej tasalvarowa, ⁵ Se de yejemen yej itoka' Felipe, yajki se altepe' yej ono' ipan ítal Samaria,* iwán ompa pewa' kipowa' itájtól Cristo. ⁶ Ompa monchkolowaya iwán nochi kikakiáj yej kijtowaya Felipe, iwán no kitayaj iga kichiwaya milagro. ⁷ Mia' yej kipiaya malespíritoj achitiakej, iwán malespíritojmej kua' kisayaj ipan inomej este tzajtzitikisayaj. Iwán no achitiakej yej takuawayaxtoyaj iwán yej koxomej. ⁸ Inón iga poxsan paktoyaj ipan inón altepe'.

⁹ E' onoya no se taga' yej itoka' Simón yej motamatiliá iwán kikajkayajtoya la gente de Samaria, kinekiá iga makita la gente iga yéj ayéj námól. ¹⁰ Kitajtolkakiá yej máj aya yolej este yej máj yóleja, kijtowayaj:

—Inín Simón kinentiá nokta iweyipoder Dios.

¹¹ Kitajtolkuiliayaj iga inón itamatilis, íkyaya kikajkayajtokej. ¹² E' kua' kicredojkej inón ye'noticiaj yej Felipe kipowa' ken iga reinarowa Dios, iwán iga mamosalvarokan ipan itoka' Jesucristo, mobautizarojkej tajtaga' iwán siwatkej. ¹³ Kicredoj no inón Simón, iwán mobautizaroj, iwán kitokatinemiáy Felipe, madmiradojtoya iga kitaya iga kichiwaya milagros.

¹⁴ Kua' apostolejmej yej onoyaj Jerusalén kimatikej iga yej ichamej Samaria kicredójkeja itájtól Dios, kititankej

* 8:5 8:5 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

mayakān ompiga Pedro iwán Juan. ¹⁵ Asitoj ompiga, oradojkej iga inomej yej kicredoijkej Jesús iga makipiakan el Espíritu Santo. ¹⁶ Porque aya witzia' iyEspíritoj Dios niga ipan se de yejémempa, onóyajsan bautizado ipan itoka' toTēko Jesús. ¹⁷ Iwán Pedro iwán Juan kitalkkej imamej ipan inomej, iwán inomej kipiákeja iyEspíritoj Dios.

¹⁸ Kua' Simón kita' iga walaj iyEspíritoj Dios iga apostolejmej kitalkjejsan imamej ipan inomej, Simón kinekiá makixtāwa apostolejmej; ¹⁹ kijtoj:

—Xinemakakan nō inōn poder iga a'san ípan maniktalili noma' makipiá nō iyEspíritoj Dios.

²⁰ Iwán Pedro kijlij:

—Ximiki wan motomin iga tikowasneki imakōka Dios. ²¹ Tej ayá' mitzajasi iga xikpiá; iyixtaj Dios tej tikchijto' yej ayekti. ²² Xikajtēwaya iga tikchiwa yej ayekti, iwán xiktajtani Dios siga wel mitzelkawilij inōn yej tikejlan ipan moalmaj. ²³ Nimitzita iga ipan moalmaj titapox-ixita, iwán tikchijto' yej ayekti, inōn kenkua' mitzilpito'.

²⁴ Iwán kijtoj Simón:

—Amejemen xiktenewikan Dios iga nej iga amo mamochiwa inōn yej anne-ijlijkej.

²⁵ Kua' apostolejmej tami' tatapowakej ipan itájtōl Dios, mokuepkej Jerusalén. Ipan ojti kipojtivalkej ye'noticiaj ipan mia' altepetzitzin yej onokej ipan ítal Samaria.

Felipe iwán se taga' de Etiopía

²⁶ Después se iyángel toTēko kijlij Felipe:

—Ximoketza, iwán xaj taníbapa ipan ojti yej kisa Jerusalén iwán yawi altepe' Gaza.

Inōn ojti panowa ipan desierto. ²⁷ Ijkōn Felipe moketza' wan yajki ompiga; iwán ipan ojti masi' iwán se taga' yej ichan ipan tajli Etiopía. Inōn taga' poxsan tayakantoya,

yéj kenilijtoya itomin la reina de Etiopía yej itoka' Candace. Inón taga' yajka Jerusalén iga kiweyimatiitoyan Dios. ²⁸ Inón taga' némiya yaya íchan; ewatiaya ipan ikuacarretaj, kileerojtiaya inón libro yej kijekuloj el profeta Isaías. ²⁹ IyEspíritoj Dios kijlij Felipe:

—Xiktecho inón kuacarretaj iwán xisenyawí itenoj.

³⁰ Kua' Felipe kitechoj, kika' iga kileerojtiaya inón libro yej kijekuloj Isaías, iwán kitajtan:

—¿Ix tikmati te kijtojneki in yej tikleerojtiá?

³¹ Iwán kijtoj inón taga':

—¿Kén nia nikmatiti si ayagaj ne-ijliá te kijtojneki?

Iwán kijlij Felipe iga matejkawi iga mamotali itenoj.

³² Kan kileerojtiaya ijkín ijkulijto':

Kiwigakej kimiktijtoj ken se borrego;†
iwán ken borregojtzin kua' kitejtekiá itzojmiyo, atzajtzi,
ijkonsan yéj no atajtoj.

³³ Kalimpamatikej, ayá' kitajtolkuilij yej kijuzgarowa.

¿Iwán a' tajtowa iga ipilowan?,

iga kimiktijkej ipan inín tajli.

³⁴ Iwán inón taga' de Etiopía kitajtan Felipe:

—Achi xine-ijli de a'yéj tajtowa inín profeta. ¿Ix iga yéjsan o iga sewo'?

³⁵ Iwán Felipe pewa' tajtoj de inón yej kileerojtiaya inón taga' de Etiopía, iwán kipowilij ye'noticiaj de Jesús. ³⁶ Kan nemi yawij, asitoj kan ono' a'ti. Kijtoj inón taga':

—Nij ono' a'ti; ¿ix awel tinebautizaroj?

³⁷ Felipe kijtoj:

—Siga tikmela'credowa iga inewi moalmaj, wel.

Iwán kijtoj:

—Nicrodowa iga Jesucristo iPiltzin Dios.

† 8:32 8:32 Xikita glosario “Borrego”.

³⁸ Iwán kiketzeltij ikuacarretaj; iwán iyomextimej yajkij a-ijti'. Iwán ómpaya Felipe kibautizaroj inón taga'. ³⁹ Kua' kiskeja a-ijti', iyEspíritoj toTeko kiwiga' Felipe. Inón taga' ayo' máj kita' Felipe; e' taga' kikui' iyojwi este paktiajki. ⁴⁰ Felipe asito sej este ipan altepe' yej itoka' Azoto, iwán panotiajki ipan sejsé altepe' iga kipojtinemi' ye'noticiaj de Jesús este que asi' altepe' Cesarea.

9

Saulo pewa iga kitoka Jesús

¹ Saulo kijtojtóyasan iga yawi kimiktiti yej kitokaj Jesús. Inón iga yajki kitato ijefej sacerdotejmej,* ² kitajtanito amamej kan makijto iga yejemej kitekimakaj iga mayawi Damasco iga makitemoti ipan itiopamej judiyojmej yejsan kitokaj iyojwi Jesucristo. San a' casis, kiwigas preso este Jerusalén, tajtaga' o siwatkej. ³ E' kua' nemi yaya ipan ojtí iga asitiayay Damasco, walaj ipan cielo se ti'ti yej kiwejtawiko. ⁴ Saulo wetzi' este talpan, kika' a'pa ijkín kijlij:

—Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochiwa?

⁵ Saulo kijtoj:

—¿A'yejtaj in tej?

Iwán kijlij:

—Nej niJesús. Nejwa' in yej nemi tine-iknochiwa. Iga ijkón tikchiwa, tejsan momatika nemi timo-iknochiwa, ken kua' se toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momajmajtiá.

⁶ Iwán Saulo este kuekuechka' iga majmawi, kijlij:

—NoTeko, ¿tetaj tikneki manikchiwa?

ToTeko kijlij:

* 9:1 9:1 Inín ijefej sacerdotejmej, ichan Jerusalén.

—Ximokétzaya, xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijliti_j te tia tikchiwati.

⁷ Inomej tajtaga' yej nemi yayaj iwán Saulo pox momajtiktikajkej iga kikakikej a'pa tajtoj, e' akitakej ni agaj. ⁸ Iwán Saulo moketza' kan wetztoya, kuá' mixtapoj, ayo' wel tachaya. Iwán kimawilantiajkij. Ijkón kaxititoj Damasco. ⁹ Ompa onoya eyi día, awel tachaya, atakuaj niga konij nité.

¹⁰ Ompa Damasco onoya se yej itoka' Ananías yej kitoka Jesucristo, wan toTeko kixnextilij, kijlij:

—¡Ananías!

Iwán yéj kijlij:

—Nigaj nono' noTeko.

¹¹ Iwán toTeko kijlij:

—Xi-ójkuiya, xaj ipan calle yej itoka' Melakti'. Ompa chan Judas, xiktemoti se de Tarso yej itoka' Saulo, yéj inán nemi netenewiá. ¹² Nikixnextilija iga kalakito se taga' yej itoka' Ananías iwán kitálij imá' iga sej matachá.

¹³ Kuá' inón kika' Ananías, kitenkuepilij:

—NoTeko, e' inón taga', mia' toknimej ne-ijlijkej kén iga yéj poxsan kiknochij inomej yej Jerusalén mitztokaj.

¹⁴ Iwán inán walaj no este nigaj. Este kiwajli' se ama' kan ijefej sacerdotejmej kitekimá' iga wel makiwigakan preso yej mitzweyimatiltiáj.

¹⁵ E' toTeko, kijlij:

—Xaja, iga yéj niktapejpen iga makipowa notájtól. Makipowiliti yej ayéj de Israel iwán irreyejmej, iwán no yej de Israel. ¹⁶ Nej nia niknextiliti iga yéj yawij poxsan kiknochiwatij iga netoka.

¹⁷ Iwán Ananías jajki ipan inón kajli kan onoya Saulo. Kuá' kala', kitálij imá', iwán kijlij:

—Saulo, tinokn_n, toT_eko Jesús yej mitzixn_extilij ipan ojti kan nemi tiw_itziá, ne_titan iga wel sej xitachá, n_o iga xikpiaya el Espíritu Santo.

¹⁸ Íku_a'san kojkopé' ipan iyixmej tejté ken topoj iya-jwayo; ijk_on iga welya sej tachá'. Iw_án yajki mobautiza-roto; ¹⁹ tami' in_on, takuaj w_án kikui' sej itájp_al.

Saulo kipowa itájt_ol toT_eko ipan Damasco

Iw_án ach_o' ompa kaw_i' w_án tokn_iw_án yej kitokaj Jesu-cristo yej ichamej Damasco. ²⁰ Íku_a'san p_ewa' iga kipowa itájt_ol Jesucristo ipan itiopamej judiyojmej, kijtojtinemiá iga Jesús, Dios nokta iPiltz_in. ²¹ Iw_án nochi yej kikaktoyaj madmiradowayaj, kijtowayaj:

—¿Ix ayejtaj in_n taga' yej Jerusalén kitemojtinemiá iga makiknochiwa yej kitenewiáj itoka' Jesús? ¿Ix ayéj yejsan n_o yej walaj nigaj iga makijilpitiwiga katka itenoj ijefejmej sacerdotejmej?

²² E' Saulo máj kiy_olmakaya iga kipowa toT_eko itájt_ol ipan al_tepe' Damasco. Kinojma-ijtowaya iga makimatikan iga Jesúsya nokta in el Cristo yej Dios kitapejpen; judiyojmej este akojasiáj ken iga makitenkuepilikan.

Saulo kicholowiliá judiyojmej

²³ Kua' pánoja mia' día, judiyojmej motajtoitijkej iga makimiktikan Saulo; ²⁴ e' yéj kimati' iga kimiktijnek-iáj. Kichixtoyaj kajkan kisalo ipan al_tepe' semilwi' iw_án senyówal iga makimiktikan; ²⁵ e' yej kitokaj Saulo, tayowakan kakijkej ipan se panchikiwéj, iw_án kipipilojtite-mowijkej ipan muro yej iga kolaltitoya al_tepe', ijk_on iga choloj.

Saulo asi Jerusalén

²⁶ Kua' Saulo asito Jerusalén, kinekiá mamosenechkokan iw_án yej n_o kitokaj Jesús; e' inochimej

kimajmawiliyay iga akicredowayaj siga yéj nō kitókaya Jesús. ²⁷ E' Bernabé kiwiga' kan ono' apostolejmej. Iwán kipowa' kén iga ipan ojti toTeko kixnextilij Saulo, iga toTeko kinotza', iwán kén iga kua' onoya Damasco, Saulo amajmawi' iga kipowa' itájtōl Jesús. ²⁸ Ijkón Saulo kawī' Jerusalén, yayaj iwamej kansan kinekiá. ²⁹ Amajmawiá iga kipowaya itájtōl toTeko, este motenkitzkiaya iwán judiyojmej yej tajtowayaj griego. E' yejemen kinekiáj makimiktikan. ³⁰ Kua' yej kitokaj Jesús kimatikej iga kimiktijnekiáj Saulo, kiwigakej Cesarea iwán kititankej iga mayawi Tarso.

³¹ Iwán tokniwan yej kicredojtoyaj Jesús yej onoyaj noyan Judea, Galilea iwán Samaria, tamelá onoyaj iga ay'ya kiknochiwayaj, majya kisentaliyay iyalmajmej ipan Dios. Ye'nemiáj ken tatekimaka toTeko iwán nemi miaki-ayaj iga el Espíritu Santo kipalewiayaj.

Eneas yektía

³² Kua' Pedro kipaxalowilijtinemiá yej kitokaj Jesús, yajki nō kitato yej chantitokej altepe' Lida. ³³ Ompa kasito se taga' yej itoka' Eneas yej wetztoya ipan itapech ocho años, awel moketzaya iga takuawayaxtoya. ³⁴ Iwán Pedro kijlij:

—Eneas, Jesucristo mitzachitiáltija. Ximoketza iwán xi'yetáliya kan tiwetztoya.

Eneas nimanín moketza'. ³⁵ Iwán nochi kitakej yej chantitokej altepe' Lida wan ipan tajli de Sarón, iwán kitokákeja toTeko Jesús yej el Mesías.

Dorcas ojpa-isa

³⁶ Ipan altepe' Jope onoya se siwa' yej kitoka Jesucristo, itoka' Tabita. Ipan griego kijtojneki Dorcas.† Yéj nochipa

† 9:36 9:36 Ipan mela'tájtōl Dorcas kijtojneki Masatzin.

kichijtoya yej yekti; kipalewiaya yej ayá' motapaliayaj.
³⁷ Iwán inomej días wetiá' wan migui'. Kua' kaltíjkeja,
 kiwigakej ajko ipan se' piso. ³⁸ Iwán Jope ayá' wejka iga
 Lida; kua' yej kitokaj Jesús kimatikej iga Pedro ono' Lida,
 kititankej omen iga ijkín makijlitij:

—¿Ix wel sémisán tiaj Jope nowamej?

³⁹ Iwán Pedro motemá', yajki iwamej. Kua' asikej Jope,
 kiwigakej kan ono' animaj, iwán nochi yej wewejmikikej
 chojchokatókejpa iga kiyawalojkej Pedro, kinextilijkej
 wipilmej iwán kuachtimej yej Dorcas kichij kua' aya miki.

⁴⁰ Iwán Pedro kikijkixtij nochi yej ompa onoyaj iwán
 motankuaketzá' iga kitenewij Dios; iwán kitachilij animaj,
 kijtoj:

—Tabita, ximoketzá.

Iwán kitapoj iyix, kita' iga ompa ono' Pedro, motalij.
⁴¹ Iwán Pedro kimakitzkij iga kiketza'. Iwán kinotzkej
 yej kitokaj Jesús, wan yej wewejmikikej, iga makitakan
 iga Tabita isa' sej. ⁴² Inón momati' noyan ipan altepe'
 Jope, iwán mia' kicredojkej ipan toTeko Jesucristo. ⁴³ Iwán
 Pedro wejkaj achi kawí' ipan inón altepe' chan se yej itoka'
 Simón, yej kichiwa kuajkuantas iga kuetax.

10

Pedro iwán Cornelio

¹ Ipan altepe' Cesarea onoya se taga' yej itoka' Cornelio
 yej ikapitán cien soldado romanojmej, inómejwa' kijliayaj
 Italiano. ² Inón taga' wan nochi yej ono' ichan kicre-
 dowayaj wan kimajmawiliayaj Dios. Nō kipalewiaya mia'
 judiyojmej yej amotapaliayaj iwán nochipa kitenewiaya
 Dios. ³ Se tiota' ken las tres, kixnextiliko se iyáñgel Dios,
 kinojma-ita' kalakiko kan yéj ono', kijlij:

—¡Cornelio!

⁴ Iwán yéj kitachilijtikisa' el ángel wan kimokatajtan:

—¿Anka tejté íga?

El ángel kijtoj:

—Dios mitzkaki kua' tiktenewiá iwán mitzita kua' tik-palewiá yej ayá' motapialiáj. ⁵ Inán xiktítani sekin tajtaga' iga mayakan Jope, iga makinotzatij Simón, yej itoka' no Pedro, ⁶ ono' chan sewo' Simón yej tekipanowa iga kuetax, yej chantito' lamartenoj. Yéj yawi mitzijliti yej tia tikchiwati.

⁷ Kua' yákiya el ángel yej tajtojtoya iwán, Cornelio kinotza' omen itekipanowanimej iwán se soldado yej kiye'itaya, yej no kiredowa Dios. ⁸ Iwán kua' támi'ya kipowilij nochi kén iga kita', kititan iga mayakan altepe' Jope.

⁹ Ipan se'ya día miej nemi yawij ipan ojti iwán asitiáyaja Jope, Pedro tejkaj iyixko kajli* ken tajkodía iga kitenewiá Dios. ¹⁰ Iwán poxsan mayanaya, kinekiá magui' matákuaya. Kua' nemi kichiwiliáj itákual, Dios kinextilij Pedro tepa iteki en visión. ¹¹ Kimela'ita' iga cielo tapowi', pilojtiwitziá te tani se ken tikita weyimántial, ijilpitiwitziá ipan nawí inakas. ¹² Ipan inón weyimántial onoya sese'pa yolkamej; yej kipiáj nawí iyiximej, yej moelwawatatzowaj iwán yej patanij.† ¹³ Iwán kikagui' se tájtól yej kijlij:

—Pedro, ximoketza, xikmikti iwán xikua.

¹⁴ E' Pedro kijtoj:

—NoTeko, awel, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtól iga amokua.

¹⁵ Iwán inón yej kinotza', sej kijlij:

—Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo xikijli iga ayekti.

* 10:9 10:9 Ikalmej judiyojmej itechoj kikuiáj iga mejekawiyaj kua' pox tadotóni wan iga oradowayaj. † 10:12 10:12 Iley Dios kijtowa iga judiyojmej awel kikuaj sekin inimpa yolkamej. Lev 11

¹⁶ Ij_kón mochij eyi vej, iwán inón weyimánti_l sej tejkaj ipan cielo. ¹⁷ Ku_a' Pedro tayokoxtoya iga akimatiá te kijt_ojneki inón vej Dios kinextilij, asitoj tajtaga' vej Cornelio kititan. Tatajant_iwalkej kan ichan Simón, este asikej ipan ikalten. ¹⁸ Tanotzkej, tatajtankej:

—¿Ix nigaj ono' se vej itoka' Simón vej no itoka' Pedro?

¹⁹ Ku_a' Pedro kejlántogo' inón vej kita', el Espíritu Santo kijlij:

—Ta' xikaki; eyi tajtaga' mitztemowaj. ²⁰ Ximokétzaya, iwán xitemo. Amo te xikejlamiki, xaj iwamej iga inomej nej niktitan.

²¹ Iwán Pedro temoj, kitechoj inomej tajtaga' vej Cornelio kititan. Kijlij:

—Nejwa' in vej annetemowaj; ¿te iga anwalkej?

²² Iwán yejemen kijtojkej:

—Niwalkej iga netitankej el capitán Cornelio. Yéj poxsan ye'nemi iwán kiweyimatiltiá Dios. Nochi judiy-ojmej kipoxye'itaj Cornelio iwán kipoxnekij. Se iyángel Dios kitekimá' iga mamitznotzaki iga xajki' ichan, iga makikaki vej tej tia tikijliti.

²³ Iwán Pedro kijlij iga makalakikan kalijti', iwán ompa kawikej iga kochkej.

Ku_a' tanési'ya, Pedro yajki iwán yejemen; yajkij no sekin vej kitokaj Jesús vej ompa ichamej Joje.

²⁴ Ipan se' día asitoj Cesarea kan Cornelio kichix-tóyaja iwán sekin iyikniwampa wan iyamigojmej vej iwán moye'itaj, vej yéj kijlij iga ompa maonokan. ²⁵ Ku_a' Pedro asito, Cornelio kixnamikito, iwán motankuaketza' iyixtaj iga katka makiweyimatilti. ²⁶ E' Pedro kiketza', kijlij:

—Ximoketza. Nej no nitaga' kensan tej.

²⁷ Iwán tatapojtiajkij te kalijti', ompa kasitoj mia' vej nechkatokej. ²⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—Amejemen ankimátija iga nej yej nijudiyoj, noley nenextiliá iga awel manimonechko iwán yej ayéj judío, niga manikalaki íchan; e' Dios nenextilij iga amo manikijli ni agaj iga akajasi iga makina'techo Dios. ²⁹ Inón iga kua' nenotzatoj, niwalaj; ayá' nikijtoj iga ayá' nia. Inán nikmatisneki te íga annenotzakej.

³⁰ Cornelio kijtoj:

—Kipiá nawí días, ken las tres tiotakpan, nigaj nochan nimayunarojtoya iwán niktenewijtoya Dios ken tiktekichiwaj, † iwán ne-ixnextiliko se taga', nikita' iga kinentiá itzótzol yej este pepetani. ³¹ Iwán nenotza', ne-ijlij: “Cornelio, Dios mitzkaki kua' tiktenewiá iwán mitzitzto' iga tikpalewiá yej amotapialiáj. ³² Inán xiktítani yej mayakan Jope iga makikuitij Simón yej itoka' nō Pedro. Ono' chan sewo' Simón yej kicurtirowa kuetax, yej chantito' lamartenoj. Kua' ásisya, mitztatapowij.” ³³ Inón iga imanín nimitztatitanilij, iwán yektiá iga tiwalaj. Inán nigaj nonokej nonochin iyixtaj Dios wan niknekij manikakikan nochi yej Dios mitztekimá' iga xine-ijlikan.

Pedro kipowa itájtōl Jesús chan Cornelio

³⁴ Iwán Pedro pewa' tajtoj:

—Inán sí nikmela'mati iga Dios ayá' sesan kiyé'ita, ³⁵ kiyé'ita yej kimajmawiliáj iwán kichíwa yej yekti, judío o a'san nesi yej ono' ipan tajli. ³⁶ Dios kinotza' ipilowan ipilowampa Israel, kipowilijkej iga wel onoj tamelá iyixtaj siga moconfiarowaj pan Jesús yej Mesías, yej tonochin toTeko. ³⁷ Amejemen ankimatij yej mochij noyan ipan ítal judiyojmej, pewa' Galilea kua' Juan kipowa' itájtōl Dios iwán tabautizaroj. ³⁸ Ankimatij nō ken iga Dios kimá' Jesús de Nazaret iyEspírito Santo iga wel makichijtinemi

† 10:30 10:30 Judiyojmej teki-oradowayaj a las nueve yowalti' wan a las tres tiotakpan.

yej yekti iwán makachitiltijtinemi nochi yej tzitzimi' kinkochijtoya. Jesús kichiwaya inón iga Dios onoya íwán.

³⁹ 'Nejemej sí nikitakej inochi yej kichijtinemi' Jesús ipan estado de Judea wán ipan altepe' Jerusalén. Ompa kimiktijkej, kiclavarájkejpa ipan kuacruz. ⁴⁰ Inín Jesús, Dios ki-ojpa-ixitij ipan tercer día, iwán kichij iga mane-ixnextilikán nejemej. ⁴¹ Ayá' inochin kixnextilijkej, ne-ixnextilijkej nejémensan yej ikay netapejpenkej iga manikpowakan iga isato' Jesús. Nejemen nisentakujkej iwán nisen-atikej iwán yéj, kuá' ojpa-ísa'ya kan miktoya. ⁴² Iwán netitankej iga manikpowakan, manikijlitij nochi iga Dios kitálij Jesús iga makijuzgaro yej isatokej iwán yej miktokej. ⁴³ Iwán te ikay profetajmej tajtowaj iga Jesús, kijtowaj iga nochi yej kisentaliáj iyalmaj ipan Jesús, kiperdonarowa yej kichijkej yej ayekti.

Dios kimaka iyEspíritoj yej ayéj judiyojmej

⁴⁴ Tatapojtóyao' Pedro, kuá' walaj el Espíritu Santo ipan inochin yej takaktoyaj. ⁴⁵ Iwán judiyojmej yej kitokaj Jesús yej walkej wán Pedro, san tajtachixtikajkej iga Dios no kimá' iyEspíritu Santo yej ayéj judiyojmej, ⁴⁶ iga kikakiáj iga tajtojtokej ipan sesé'paya tájtol iwán kiweyimatiltijtoyaj Dios. ⁴⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—¿Ix wel agaj kijtowa iga amo mamobautizarokan ipan a'ti inimej yej Dios kimajma'ya no iyEspíritu Santo kensan tejemen temajmá'?

⁴⁸ Iwán tatekimá' iga mamobautizarokan ipan itoka' Jesucristo. Kuá' tami' mobautizarojkej, kijlijkej Pedro iga makáwi-o' achó' días máj iwán yejemen.

11

Pedro tajtowa iwán yej kitokaj Jesús yej chantitokej Jerusalén

¹ Apostolejmej iwán yej kitokaj Jesús yej onoyaj Judea, kimatikej iga no kicredójkeja itájtol Dios yej ayéj judiyojmej. ² Kua' Pedro asi' Jerusalén, judiyojmej yej tatekimakaj iga mamocircuncidarokan* yej ayéj judiyojmej, pe' ta-ijixko-ijlijkej, ³ kijtojkej:

—Tejémejpa tijudiyojmej, ¿te iga tikpaxalowilito inomej yej ayéj judiyojmej, iwán este titakuaj iwamej?

⁴ Iwán Pedro kipowa' inochi yej mochij este kan pewa', kijtoj:

⁵ —Nej nonoya Jope, iwán kua' niktewijtoya Dios, yéj ne-ixnextilij tejté. Nikita' ken se weyimántial, temotiwajalaj ipan cielo, ijilpitiwalaj ipan nawí inajnakan, temoj este kan nej nonoya. ⁶ Niktachilijtikawi' iga manikita' te kipiaya, ompa nikita' yolkamej yej kipiá nawí iyikxi, yej tekuaj, yej moelwawatatzowaj iwán yej patanij. ⁷ Iwán niká' se tájtol ne-ijlij: “Ximoketza Pedro, xikmikti iwán xikua.” ⁸ E' nej nikijlij: “Awel noTeko, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtol iga amokua.” ⁹ Iwán sej niká' inón tájtol yej walaj ipan cielo, ne-ijlij: “Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo xikijli iga ayekti.” ¹⁰ Ijkón nikita' eyi vej, iwán nochi sej tejkaj ipan cielo. ¹¹ Íkua'san asikej kalijti' kan nonoya eyi tajtaga' yej walkej Cesarea iga netemokoj. ¹² IyEspíritoj Dios ne-ijlij iga manía, e' amo manimajmawi. No yajkaj inimej seis yej kitokaj Jesús, iwán nikalakkej chan se taga' ¹³ yéj nepowilijkej ken iga ichan kita' se iyángel Dios ejkatoya iwán kijlij: “Agaj xiktitani ipan altepe' Jope iga makinotzatij Simón yej no itoka' Pedro; ¹⁴ yéj yawi mitzijliti ken iga wel ximomanawi, tej iwán inochi mofamiliaj.” ¹⁵ Kua' pe' niktatapowijkej, el Espíritu Santo walaj iyakapamej, kensan tejemej no kua' achto asi' ipan tejemej. ¹⁶ Íkua'ya nikejlan yej kijtoj toTeko: “Juan

* 11:2 11:2 Xikita glosario “Circuncisión”.

tabautizarowa iga a'ti, e' amejemen mitzbautizaroskej iga el Espíritu Santo.”¹⁷ Siga Dios kimakakej yejemej yej tejemej no temakakej yej ticredojkej toTeko Jesucristo, ¿te noteki in nej iga amo manikchiwa ken kineki Dios?

¹⁸ Iwán kua' yej de Jerusalén yej kitokaj Jesús kikakikej inón, ate-o' kijtojkej, iwán kiweyimatiiltijkej Dios, kijtojkej:

—¡Mataj no yej ayéj judiyojmej Dios kine' iga no makikajtewakan iga kichiawaj yej ayékti iga no maonokan nochipa itenoj!

Yej ichamej altepe' Antioquía yej kitokaj Jesús

¹⁹ Kua' kimiktíjkeja Esteban, pewakej kiknochijkej yej kitokaj Jesús, sekin cholojkej iwán yajkij Fenicia, Chipre iwán Antioquía.[†] Ompa kipowilijkej itájtol Dios yejsan judiyojmej, e' yej ayéj judiyojmej ayá' kipowilijkej.²⁰ E' sekin yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Chipre iwán Cirene asikej pan altepe' Antioquía iwán no kitatapowijkej yej ayéj judiyojmej, kipowilijkej ye'noticiaj de Jesús yej toTeko.²¹ Ipoder toTeko onoya wan yejemej. Iwán mia' kicredojkej toTeko iwán kikajtejkej ken ikya kicredojtoyaj.

²² Kua' tokniwan de Jerusalén yej kicredojtokej toTeko, kimatikej nochi inín yej mochij, kititankej Bernabé iga mayawi Antioquía.²³ Kua' ompiga asito, kita' kén iga Dios kiye'ita' inomej, iwán poxsan yolpagui'. Kinonotzkej iga makicredokan toTeko iga nochi iyalmajmej iwán makichiwakan ken yéj kineki.²⁴ Bernabé poxsan te-ijiknín, kipiaya el Espíritu Santo, iwán poxsan moconfiarojtoya ipan Dios. Iwán mia'ya gente kicredojkej toTeko iga yéj kitatapowij.

[†] 11:19 11:19 Fenicia ken estado, Chipre tajkótal iwán Antioquía altepe'. Xikita mapa pág. X

²⁵ Iwán Bernabé yajki Tarso iga kitemoto Saulo; iwán kua' kasi' kiwiga' Antioquía. ²⁶ Ompa monechkojtoyaj se año iwán tokniwan iwán kimachtijkej mia' gente; ompa Antioquía achto vej kitokawijkej cristianojmej yej kitokaj Jesucristo.

²⁷ Inón tiempo sekin profetajmej ‡ kiskej Jerusalén iga yajkij Antioquía. ²⁸ Se de yejemej yej itoka' Agabo moketzikisa' kan nechkatoyaj yej kitokaj Jesús, iwán kijtoj ken iga Dios iyEspíritoj kitajtolmá' iga yawi apistajtiati noyan. Inín mochij kua' gobernarojtoya rey Claudio. § ²⁹ Entonces yej kitokaj Jesús yej ichamej Antioquía kijtojkej iga yawij kititanilitij tomin iga kipalewiáj yej kitokaj Jesús yej chantitokej Judea, ke'ya iga se wel kimaka. ³⁰ Iwán ijkón kichijkej, iwán inón tomin kikawatoj Bernabé iwán Saulo, kimakakej iyancianojmej* inomej yej kicredowaj Jesucristo yej onokej Judea.

12

Miki Jacobo iwán kipresojwiáj Pedro

¹ Inón vej el rey Herodes* pewa' iga kikitzkij sekin yej kitokaj Jesucristo iga kiknochiwaj. ² Iwán iga espada kimiktijkej Jacobo yej Juan iyiknin. ³ Iwán kua' el rey kita' iga nochi judiyojmej kiye'itakej iga kimiktijkej Jacobo, tatekimá' iga no mamokitzki Pedro. Inón mochij kua' nentoya ilwi' yej kijliáj Pascua† kua' mokua pan yej ayá' kipiá levadura. ‡ ⁴ Kua' kikitzkijkeja Pedro, Herodes

‡ 11:27 11:27 Xikita glosario “Profeta”. § 11:28 11:28 Claudio katka itoka' rey o emperador, wan kijliáj César iga kigobernaroj nochi ital Roma. Xikita glosario “César”. * 11:30 11:30 Xikita glosario “Anciano”. * 12:1 12:1 Xikita glosario “Herodes”. † 12:3 12:3 Xikita glosario “Pascua”. ‡ 12:3 12:3 Xikita glosario “Levadura”.

kipre_{so}jw_{ij}, ompa kicuidarojtoyaj nawi grupo soldadojmej, ipan cada grupo onoya nawi soldadojmej. Herodes kejlantoya iga kiwigaya iyixtaj la gente kua' pánoyja iyilwiyo la Pascua. ⁵ Iwán Pedro onoya preso, e' paréj kicuidarojtoyaj. E' tokniwan yej kitokaj Jesucristo ayá' siawiáj iga kitenewijtoyaj Dios iga makipalewi Pedro.

Dios kikixtiá Pedro ipan cárcel

⁶ Inónsan yówal antes iga Herodes makiwiga Pedro iyixtaj la gente, Pedro kochtoya itajkoyan ome soldado, majma-ilpitoya iga ome cadena, iwán sekin soldadojmej kicuidarojtoyaj ikaltenyo cárcel. ⁷ Iwán wej_{kis}sako se iyá_{ngel} toTeko, este tawilpanya onoyaj carcelijti'. Iwán inón á_{ngel} kichijchin Pedro ipan iyá_{ngel} iga kixitij iwán kijlij:

—Nimanín ximokétzaya.

Iwán inomej cadena yej iga ma-ilpitoya, xijxitomi'.

⁸ Iwán el á_{ngel} kijlij:

—Ximotajko-ílpiya iga mocintoron iwán xikajákiya moga'.

Kua' Pedro kichija ijkón, el á_{ngel} kijlij:

—Xikaki mosotantzótzol iwán xinétoka.

⁹ Pedro kisa' iwán kitokatiaya el á_{ngel}, e' ayá' kitawelcredowaya yej el á_{ngel} nemi kichiwa. Yéj kijtowaya anka kitemiktoya.

¹⁰ E' kua' kita' kipatilíjkeja yej áchtopa guardia, kua' kita' se'ya kipatilíjkej, iwán kua' asíkeja kan kalten de tepos yej ono' callejtenoj, inón kalten yokatapowi', kiskej, iwán kua' kipatilíjkej se calle, el á_{ngel} ómpaya kikajtej Pedro. ¹¹ Íkua'ya Pedro kimati', iwán kijtoj:

—Inán sí niknoj_mmamati' iga toTeko kititan iyá_{ngel} iga manemanawi ipan imá' Herodes iwán de inochi yej judiyojmej kinekiáj manechiwilikán.

¹² Mieĵ in^on keĵlant^oya, Pedro yajki ĉan María, yeĵ iye' Juan yeĵ it^oka' n^o Marcos, ompa nechkatoyaj mia' yeĵ kitenewijtoyaj Dios. ¹³ Kua' Pedro kaltzotzon ipan puerta yeĵ ono' oĵtenoj, se takotzin yeĵ it^oka' Rode yajki kitato a'yéĵ tanotztoya. ¹⁴ Kua' kitajtolkagui' iga Pedro, ayá' kikaltapoj, sino que iga yolpagui', motalojtiajki kalijti' iga tamatiltito iga Pedro óno'ya ipan kalten. ¹⁵ Iwán kijlijkej:

—Teĵ anka ay'ya titajlanto'.

E' yéĵ kijt^owaya iga kena. Iwán yejemen kijtojkej:

—Anka ayéĵ yéĵ; anka iyáŋgel.

¹⁶ E' Pedro tanotztóyasan ipan kalten. Iwán kua' kikaltapowilíjkeja iwán kitakeĵ, momajtíjkej. ¹⁷ E' Pedro tamanotza' iga ayo' matajtojtokan, iwán pe' kipowa' kén iga toTeko kikixtij ipan cárcel; iwán kijtoj:

—Inín xikmatiltikan n^o Jacobo[§] iwán yeĵ kitokaj Jesús.

Después kisa' ompa; yajki se' lado.

¹⁸ Kua' taneŝi', soldadojmej ay'ya nokta kojasiáj te kichiwayaj iga ayá' kimatiáj kan yajki Pedro. ¹⁹ Herodes tatekimá' iga makitemotij, e' como ayá' kasikeĵ, kua' támi'ya kitajtajtankej in soldadojmej, tatekimá' iga makimijmiktikan soldadojmej igaki' itechkomeĵ choloĵ Pedro. Iwán Herodes kisa' Judea iwán yajki mochantito Cesarea.

Miki Herodes

²⁰ Herodes kikuesowilijtoya la gente yeĵ chantitoyaj altepemeĵ Tiro iwán Sidón, e' inomeĵ gente kikowayaj te kikuaj ipan ipaŝs el rey Herodes. Inón iga sekin de yejemeĵ yajkiĵ kitatoĵ se taga' yeĵ it^oka' Blasto yeĵ kipiaya itekipánol kan mandarowa Herodes, iwán yéĵ kitajtowilíjkej iga maonokan tamelá. ²¹ Se día Herodes kitatitanilij inomeĵ, iwán inón día Herodes kakij ye'tzótzol iga manesi

[§] 12:17 12:17 Ayéĵ in apóstol Jacobo yeĵ mi'ya (v 2), inín iyiknĵn Jesús. Mt 13:55; Jn 7:3-5; Hch 1:14

iga rey; iwán motálij ipan iweyi asiento kan mandarowa iwán tajtoj iyixtaj la gente. ²² La gente pe' tzajtzikej iga kijtojkej:

—¡Inín yej nemi tajtowa, se nokta dios, ayéj namoltağa'!

²³ Iwán íkua'san walaj se iyángel toTeko, kichij iga Herodes mamenfermaro iga ayá' kiweyimatiłtij Dios. Iwán máj máj okuilyowi' iwán migui'.

²⁴ E' itájtł toTeko majya momatiá, iwán nóyanya momatitiaya.

²⁵ Kua' Bernabé iwán Saulo tami' itekipanolmej, yajkij Jerusalén, senyajkiwán Juan yej itoka' no Marcos.

13

Bernabé wan Saulo yawij wejka iga kipowatij itájtł Dios

¹ Ipan altepe' Antioquía kan monechkowayaj yej kitokaj Jesucristo onoya profetajmej* iwán yej tamachtiiyay. Onoya Bernabé iwán Simón (yej kijliayaj Písti'taga'), iwán Lucio de Cirene, Manaén (yej moskaltijkej sekan iwán Herodes el gobernador de Galilea) iwán Saulo. ² Se día, kua' inomej monechkojttoyaj iga kiweyimatiłtiáj toTeko, iwán mayunarojttoyaj, kijtoj el Espíritu Santo:

—Xinetapejpenilikan Bernabé iwán Saulo, iga makhichiwatij tekípánol yej iga niknotzakej.

³ Iwán kua' támi'ya oradojkej, iwán mayunarojkej, kitalilijkej imamej ipan itzontekomej, iwán kinawatijkej Bernabé iwán Saulo.

Apostolejmej kipowaj itájtł Cristo ipan tajkótł Chipre

⁴ Iwán iyEspíritoj Dios kititankej Bernabé iwán Saulo iga mayakan altepe' Seleucia iwán ompa tejkajkej ipan weyi ákal iga yajkij tajkótł† Chipre. ⁵ Kua' asikej Salamina

* 13:1 13:1 Xikita glosario “Profeta”. † 13:4 13:4 Xikita glosario “Tajkótł o Isla”.

kan moketza akalmej, pewakej iga kipowaj itajtɔl Dios ipan itiɔpamej judiyojmej. Juan ompa no nemiá iga kipalewijnemiá inomej. ⁶ Nejnenej noyan ipan inon tajkótal este asikej ipan altepe' Pafos. Ompa kasikej se judío yej itoka' Barjesús. Motamatiliá iwán takayajtinemiá, kijtowaya iga Dios kitajtolmakaya. ⁷ Inon yej motamatiliá moye-itaya iwán el gobernador Sergio Paulo. Inon gobernador poxsan kuayamani', wan kinotzkej Bernabé iwán Saulo, iga kinekiá makikaki itajtɔl Dios. ⁸ Yej motamatiliá, ipan tájtɔl griego no itoka' Elimas. Elimas ayá' kiye'ita' inomej iwán akine' iga el gobernador makicredo itajtɔl Dios. ⁹ Iwán Saulo yej no itoka' Pablo, poxsan kipiaya nokta iyEspíritoj Dios, kitachilijtiká' ¹⁰ iwán kijlij:

—¡Tejya yej poxsan titakajkayajto' iwán tikchijto' yej ayekti, tej motaj Tzitzimi' yej kijiya nochi yej yekti! ¿Te iga tiktzakuihá iga sekin amo makicredokan Dios? ¹¹ Inán yawi mitzcastigaroti toTeko; tia tipachatiati. Wejkawas iga atikitas tonati'.

Iwán íkuá'san pachatiá'; mela'takompachijtikawi'. Kitemojtinemi' a'yéj wel makimawilantiá. ¹² Kua' el gobernador kita' inon yej mochij, kicredoj iga madmiradoj kén iga kipowakej itajtɔl toTeko.

Pedro wan Bernabé onokej Antioquía yej ono' ipan estado de Pisidia

¹³ Iwán Pablo iwán yej senemiáj tejkajkej ipan weyi ákal ompa Pafos, yajkij asitoj ipan altepe' yej itoka' Perge, yej ono' ipan estado de Panfilia. E' Juan kikajtej yejemej, mokuépa' Jerusalén. ¹⁴ Pablo iwán sekin kiskej Perge, iwán asitoj ipan altepe' Antioquía, yej ono' ipan estado de Pisidia. Kua' asi' día kua' mosewilo, yajkij ipan itiɔpamej judiyojmej, kalakkej iwán motalkej. ¹⁵ Kua' moleéroja iley

Moisés iwán yej kikuilojkej profetajmej, yej mandarowaj tiopan kinotzkej Pablo iwán sekin, kijlijkej:

—Nokni_nimej siga tejté anne-ijlijnekij yej nigaj nonokej iga annenonotzaj, xine-ijlikan inán.

¹⁶ Iwán Pablo moketza' iwán tamanotza' iga amo agaj matatapo_jto, iwán kijtoj:

—Xinekakikan, amejemen tajtaga' de Israel iwán yej ankimajmawiliáj Dios: ¹⁷ IDios israelitajmej kitapejpen to-ikyapatajwan, iwán kichij iga mapiwikan poxsan ipilowan kua' chantitoyaj ipan tajli yej itoka' Egipto. Iwán imatika kikixtijkej ompiga. ¹⁸ Dios kijyowij cuarenta años ken kichijtinemiáj ipan desierto, ¹⁹ iwán kipoloj siete naciones yej onoyaj ipan ital Canaán, iwán inón tajli kimá' to-ikyapatajwan. ²⁰ Iwán máj máj, cuatrocientos cincuenta años mandarojtiwalkej juezmej este iga profeta Samuel onoko. ²¹ Iwán la gente kinekikej iga makipiakan se rey iga makimandarokan. Iwán Dios kitalij Saúl iga mamandaro cuarenta años, yej ipiltzimpa Cis. Inón Cis irrazaj Benjamín. ²² Después Dios kikixtij Saúl, iwán kitalij David iga rey. Dios ye'tajtoj iga David, kijtoj: “Nikasi' David, yej ipiltzimpa Isaí, se taga' yej nikpoxye'ita iwán yéj yawi kichiwati ken nej nikneki.” ²³ Jesús yajki se de ipilowan ipilowampa David. Jesús yej Dios kitapejpen iga makimanawi israelitajmej kensan kijtoj. ²⁴ Kua' aya wí' Jesús, Juan kipowiliaya itájtol Dios nochi israelitajmej. Kijliayaj iga makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayeki iwán mamobautizarokan. ²⁵ Kua' Juan ay'ya wejka iga mikis, kijtoj: “Nej ayéj inón yej amejemen ankejlantokej; yéj wí'o'. Nej ayá' neajasi iga manikxitomili imekayo iga'.”

²⁶ 'Nokniwan yej ipilowampa Abraham, iwán amonochin yej ankimajmawiliáj Dios: iga amejemenya nokta mitztitanilijkej inín tájtol yej mitzmanawíáj. ²⁷ Iga yej chantitoyaj Jerusalén iwán yej ompa mandarowayaj

ayá' kimatikej a'yéj in Jesús. Niga kentenderowayaj itajtólmej profetajmej, yej moleerowa nochipa pan dia kua' mosewilo; ijkón kua' kimiktijkej Jesús kichijkej ken kijkuilojkej profetajmej. ²⁸ Malej akasilijkej te íga makimiktikan, e' kiteki'tajtanilijkej Pilato iga matatekimaka iga makimiktikan Jesús. ²⁹ Kua' kichijkeja nochi kensan ijkulijto' itájtól Dios kan tajtowa de yéj, kitemowijkej ipan cruz, iwán kitokátoja. ³⁰ E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ³¹ Iwán mia' días Jesús kixnextilij yej íwan senemiáj Galilea iwán Jerusalén. Inán yejemej yej kitatapowíaj la gente ken iga kitakej.

³² Inán nejemej nemi nimitzpowiliáj ye' noticiáj de inón yej Dios kijlij to-ikyapatajwan. ³³ Tejemej ipilówampa yejemej, Dios kichija yej kijtoj iga ki-ojpa-ixitij Jesús kan miktoya, ijkón ijkulijto' ipan salmos dos: “Tej tinopiltzin; aman nej nikchij iga wel xono.” ³⁴ Dios kijtoj iga yawi ki-ojpa-ixititi kan mikto' iga amo mapalani, ijkón kijtowa kan ijkulijto' pan itájtól Dios: “Nia nimitzmatatij yej yekti ken nikijlij David.” ³⁵ Inón iga no ipan se' salmo, kijtowa ijkín: “Tej Dios, ayá' tiksemakas iga mapalani inakayo motekipanowani yej tikpoxneki.” ³⁶ Melá' iga David kimandarój la gente de inón tiempo, ken kitekimá' Dios iwán máj máj migui', kitokatoj kan toktokej itajwan, iwán palani' inakayo. ³⁷ E' inakayo inón yej Dios kixitij kan miktoya, ayá' palani'. ³⁸ Nokniwan, inín yej nimitzmatiltiáj: Jesús wel mitzperdonarowiliáj yej ankichijkej yej ayekti. ³⁹ Iley Moisés awel tepalewiá kua' tikchiwaj yej ayekti, e' Dios teperdonarowiliáj yej tikchijkej yej ayekti iga ticredowaj ipan Jesús. ⁴⁰ Xikchiwakan iga amo mawiki ipan amejemen yej kijkuilojkej profetajmej, kan kijtojkej ijkín:

⁴¹ Ta' xikitakan amejemen yej ankajawilmatij itájtól Dios, ximomajtikan, iwán xipoliwikanya;

iga nej yej niDios, nikchiwa ipan inimej días, yej ayí' ankitaj, este ayá' ankiçredoskej, malej iga agaj mitzpowiliskej.

⁴² Kua' Pablo iwán yej iwán nemiáj kiskej ipan itio-pamej judiyojmej, la gente kitajtanilijkej iga ipan se'ya día kua' mosewilo makitatapowikan de inómpasan. ⁴³ Kua' mojmoyawilo'ya tiopan, mia' judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej e' kicredojkej ken tamachtiáj judiyojmej, kitokatiajkij Pablo iwán Bernabé. Iwán yejemej kinonotzkej iga amo makikajtewakan iyojwi Dios yej teneki.

⁴⁴ Ipan se'ya semana, ipan día kua' mosewilo, mon-echkoj nochi gente de inón altepe' iga kikakitoy itájtōl Dios. ⁴⁵ E' kua' judiyojmej kitakej komati gente nechkatokej, kixitakej iwán pewakej kipopowakej Pablo iwán kajajwakej. ⁴⁶ Iwán Pablo iwán Bernabé ayá' majmawikej iga tajtojkej; kijtojkej:

—Yekti katka achto amejemen manimitzpowilikan itájtōl Dios, amejemen yej anjudiyojmej; e' ayá' ankikakisnékijo' iwán ayá' ankinekij xonokan kan nochipa onoloj wan Dios. Inán niawij niktatapowitij yej ayéj judiyojmej.

⁴⁷ Iga ijkón netekimakakej toTeko, kijtoj:

Tej nimitztapejpen iga xiktawi nochi yej ayéj judiyojmej, iga xikpowilitij nochi yej ono' ipan inín tajli iga mamomana-wikan.

⁴⁸ Kua' kikakikej yej ayéj judiyojmej pakikej, pewakej kijtojkej iga itájtōl toTeko pox yekti. Iwán kicredojkej inochin yej ijkonya onóyaya iga yejemen yej yawij onotij nochipa wan Dios. ⁴⁹ Iwán ijkón iga itájtōl Dios mopowa' noyan ipan inón tajli. ⁵⁰ E' judiyojmej tajtojkej iwán sekin siwatkej yej kiye'itaj iwanki' kimajmawiliáj Dios. Judiyojmej nō tajtojkej iwán tajtaga' yej tayakantokej yej ompa ichamej, kitejtekimakakej iga makitalochtikān Pablo iwán Bernabé este que makisakan ompa. ⁵¹ Iwán

Pablo iwán Bernabé kitzejtzelojkej iyikxitalpinolmej iga makitakan iga ayompa kichijkej judiyojmej, iwán yajkij asitoj Iconio. ⁵² E' yej kitokaj Jesús, pox paktoyaj iwán kipiayaj el Espíritu Santo.

14

Pablo iwán Bernabé onokej altepe' Iconio

¹ Ipan altepe' Iconio, Pablo iwán Bernabé senyajkij ipan itiopan judiyojmej iwán tatapowakej de Jesús, iwán pox mia' kicredoijkej. Kicredoijkej no sekin yej ayéj judiyojmej. ² E' judiyojmej yej ayá' kicredoijkej Jesús kijijlijkej yej ayéj judiyojmej iga amo makiye'itakan yej kitokaj Jesús. ³ Inón iga Pablo iwán Bernabé wejkajkej iga ompa onoyaj, amajmawikej iga tatapojkej, iga yejemen moconfiarojtoyaj ipan toTeko. Iwán toTeko kipalewiayaj iga manesi iga teneki Dios, iwán kimá' poder iga kichipayaj mia' milagro. ⁴ E' la gente yej chantitokej altepe' Iconio, yojoykatitoyaj; sekin kitajtowiliayaj judiyojmej iwán sekin apostolejmej. ⁵ Iwán judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej motajtoltijkej iwán yej mandarowaj, motajtoltijkej iga makajawakan iwán makitemiktikan apostolejmej. ⁶ E' kimatikej Pablo iwán Bernabé; cholojkej, yajkij altepemej Listra iwán Derbe, yej ono' ipan ital Licaonia. Nentinemikej ipan altepetzitzin yej ompasan najná' ono', ⁷ ompa no kipojti-nenkej itajtöl Jesucristo.

Kitewiáj Pablo ipan altepe' Listra

⁸ Ompa Listra kasitoj se taga' ewato', koxo. Awel nejnemi iga itékiya. ⁹ Kua' Pablo nemi tatapowa, inón taga' takaktoya. Pablo kitachilij iwán kita' iga inón taga' moconfiaroj iga wel maachitiá. ¹⁰ Iwán kitzajtzilijpa iga kijlij:

—Ximoye'ketza.

Iwán taga' moketza', este tzikuini' iwán péwa'ya iga nejnén. ¹¹ Kua' kitakej yej kichij Pablo, pe' tzajtzikej; tajtojkej ipan itájtól yej de Licaonia, kijtojkej:

—¡Mataj temójkeja in diosmej ken tajtaga'! ¡Nija onokej iwán tejemen!

¹² Iwán Bernabé kitokawijkej dios Júpiter, iwán Pablo kitokawijkej dios Mercurio,* iga yéjwa' in yej tajtowaya. ¹³ Iwán isacerdotej Júpiter yej kipiaya itiopan ipansan taten altepe', kiwiguilijkej torojmej iwán koskamej de xochi'. Iwán sacerdote iwán la gente kinekiáj makiweyimatiltikan, makimijmiktilikampa torojmej. ¹⁴ Kua' inón kimatikej apostolejmej Bernabé iwán Pablo, kitazayankej itzotzolmej, yajkij kan nechkatokej la gente, este tajkoyan, iwán tzajtzikej:

¹⁵ —¡Ayombrej amejemen! ¿Te iga ijkón nemi ankichiawaj? Esi nejemen nō nitajtagamej kensan amejemen, inón iga niwalkej nimitzijlikoj iga xikajtewakan iga ankichiawaj yej ajayekti iwán xiktokákanya inón Dios yej isato', yej kichij cielo, tajli iwán lámár iwán nochi yej ono' ipan inín tajli. ¹⁶ Ikyá Dios kisemá' nochi gente iga manemikan ken yejemej kinekij, ¹⁷ malej iga nochipa tenextiliayaj a'yéj in yéj iga techiwiliayaj yej yekti. Dios tewetziltiliá kiawa' iga mamochiwa yej tiktokaj. Temaka komati yej matikuakan iga matipakikan.

¹⁸ E' malej apostolejmej ijkón kijtojkej, alín poliwiá iga awel kikawaltiyaj iga makimiktikan torojmej iga makiweyimatiltikan.

¹⁹ Iwán asikej sekin judiyojmej de Antioquía iwán de Iconio, inomej kiyolyamankej la gente yej ompa ichamej

* ^{14:12} ^{14:12} Júpiter iwán Mercurio katka idiosmej romanojmej. Griegojmej kitokawijkej inómejsan diosmej Zeus wan Hermes.

iga makitemiktikan, iwán kitewijkej Pablo. Yejemej kij-tojkej anka kimiktijkeja iwán kiwawatatzojkej, kikixtijkej ipan altepe'. ²⁰ Kua' yej kitokaj Jesucristo kiyawalojkej Pablo, yéj moketza' iwán yajki sej ipan altepe'. Kua' tanesi', Pablo iwán Bernabé yájkija altepe' Derbe.

²¹ Kua' kipójkeja itájtol Jesús ipan altepe' Derbe, ompa mia' kicredoijkej. Iwán yajki sej altepemej Listra, Iconio iwán Antioquía. ²² Ompa kanimarojtinenej tokniwan yej kitokaj Jesús, kijlijtinenkej iga nochipa mamconfiarokan pan toTeko; kijlijkej iga poxsan kinkochiwaskej iga wel makalakikan kan reinarowa Dios. ²³ Iwán no kitálkej ancianojmej† yej mamandarokan sejsé kan monechkowaj yej kitokaj Jesucristo. Kua' támi'ya oradojkej iwán mayunarojkej, kikajtéjkeja ipan ima' toTeko yej ipan kicredoijkej.

Pablo wan Bernabé yawij sej Antioquía yej ono' ipan ital Siria

²⁴ No panojkej pan estado de Pisidia iwán asikej ipan estado de Panfilia. ²⁵ Kipojkej itájtol Jesucristo ipan altepe' Perge, iwán yájkija altepe' Atalia. ²⁶ Ompa tejkajkej ipan weyi ákal iga mokuepkej sej altepe' Antioquía. Ipan inón altepe', toknimej yej kitokaj Jesucristo kititankej Pablo wan Bernabé iga mayakan wejka iga makipowatij itájtol Dios, iwán kitajtanilijkej Dios iga makicuidarokan. Inón vej tami' kichijkej inón tekipánol, inón iga mokuepkej sej.

²⁷ Kua' Pablo wan Bernabé asikej Antioquía, kinechkojkej yej kitokaj Jesucristo iwán kipowilijkej nochikén Dios kichij iwán yejemen, iwán kén iga Dios kichij iga yej ayéj judiyojmej no makicredokan. ²⁸ Iwán Pablo iwán Bernabé wejkajkej iga ompa onoyaj iwán tokniwan yej kitokaj Jesucristo.

† 14:23 14:23 Xikita glosario “Anciano”.

15

Monechkolo Jerusalén

¹ Inón tiempo asikej Antioquía sekin tajtaga' yej walkej ipan tajli de Judea. Ijkín kijlijkej yej kitokaj Jesucristo:

—Awel anmomanawiskej siga ayá' anmocircuncidaroskej* ijkón ken tatekimaka iley Moisés.

² Pablo iwán Bernabé motenkitzkijkej iwán inomej yej walkej Judea. Después Pablo iwán Bernabé iwán sekin tokniwan kitapejpenkej iga mayakan Jerusalén iga matajtotij iwán apostolejmej iwán yej iyancianojmej† inomej yej kicredowaj Jesucristo ipan inón altepe'.

³ Tokniwan yej kitokaj Jesús yej chantitokej Antioquía, kititankej; wan kua' panojkej ipan italmej Fenicia iwán Samaria kipojkej ken iga yej ayéj judiyojmej kikajtejkej ken ikya kichíwayaj iga kitokákeja Dios. Iwán kua' inón kikakiáj tokniwan yej kitokaj Jesús, poxsan pakikej.

⁴ Kua' Pablo iwán Bernabé asikej Jerusalén ki-omemawijkej yej kitokaj Jesús, apostolejmej iwán ancianojmej. Pablo iwán Bernabé kipojkej nochi yej Dios kichij iwán yejemen. ⁵ E' sekin fariseojmej yej no kicredohtokej Jesús, moketzkej iwán kijtojkej:

—No mamocircuncidarokan yej kicredowaj Jesús yej ayéj judiyojmej iwán mamotekimaka iga makichiwakan ken kijtowa iley Moisés.

⁶ Iwán monechkojkej apostolejmej iwán ancianojmej iga tajtojkej de inón. ⁷ Kua' wéjkaja iga tatapowakej, Pedro moketza', iwán kijtoj:

—Nokniwan, amejemen ankimátija ken iga Dios ikya netapejpen iga manikpowili yej ayéj judiyojmej ye'noticiaj yej tasalvarowa iga no makicredokan Dios. ⁸ Iwán

* 15:1 15:1 Xikita glosario “Circuncisión”. † 15:2 15:2 Xikita glosario “Anciano”.

Dios, yej kixmati nochi iyalmaj, tanextilij iga no kinekij inomej gente iwán kimakakej iyEspíritoj kensan tejemen no temakakej. ⁹ Dios ayá' tejémensan teye'ita, no yejemen kiye'itaj. Iga yejemen moconfiarojkej ipan Jesús, kajkej ken tikita yej ayá' kichijkej yej ayekti. ¹⁰ Inán, ¿te iga ayá' ankitawelcredowaj yej Dios kichij, iwán ankitekimakaj toknimej yej kitokaj Jesús iga makichiwakan yej niga tejemej awel tikchiwaj, niga to-ikyapatajwan awel kichijkej? ¹¹ Majwa' tejemej ticredowaj iga toTeko Jesús temañawij iga tepoxnegui', ayéj iga tikixtawaj; ijkonsan no yejemen momanawiaj iga kicredowaj.

¹² Iwán ayagaj tajtoj. Tajtakaktikajkej kua' pe' tapowakej Bernabé iwán Pablo. Kipojkej kén iga Dios kipalewijkej iga makichiwakan milagrojmej ipan inomej yej ayéj judiyojmej iga mamixkuítikan iwán makicredokan. ¹³ Kua' tami' tatapowakej Bernabé iwán Pablo, Jacobo kijtoj:

—Nokniwan, ta' xinekakikan: ¹⁴ Simón Pedro tepowilij kén iga Dios achto vej ki-omemawij inomej yej ayéj judiyojmej iga no mamochiwakan itatki. ¹⁵ Inín nemi mochiwa ijkón ken kijkuilojkej profetajmej. Ijkin kijtowa kan ijkuilijto':

¹⁶ Nej amoteko Dios,
iwán niwi' sej.

Nikchiwas iga marreinaroj sej
se ipiltzin yej ipilówampa David.

¹⁷ Iga nochi manetemokan,
iga yej ayéj judiyojmej makitenewi notoka'.

¹⁸ Ijkon kijtowa toTeko, yej desde ikay kijtoj iga
mochiwas.

¹⁹ Jacobo no kijtoj:

—Inón iga nej nikijtowa iga yej ayéj judiyojmej amo
matiktekimakakan iga makichiwakan yej akipalewiaj;

yejemej kikajtéjkeja yej ikya kichiwaya iga kitókaja Dios. ²⁰ Majwa' matikijkuilowilikan iga amo makikuakan naka' yej momiktiliapa idolojmej, iwán amo agaj mamasi iwán yej ayá' iwán namiktito', iwán amo makikuakan inakayo yolkamej yej mokechmekánajpa, iwán amo no makikuakan esti. ²¹ Porque desde ikya ono' ipan sejsé altepe' yej tanextiliá ken ijkuilijto' ipan iley Moisés, cada día kua' mosewilo moleerowa ipan itiopamej judiyojmej.

Kititaniliáj se ama' yej ayéj judiyojmej

²² Apostolejmej iwán ancianojmej iwán nochi yej kitokaj Jesucristo kijtojkej iga mamotapejpena sekin de yejémempasan iga masenyakan Antioquía iwán Pablo iwán Bernabé. Iwán kitapejpenkej Judas, yej itoka' no Barsabás, no kitapejpenkej Silas. Yejemen achi máj tayakantokej ipan yej kitokaj Jesús. ²³ Iwán yejemen kiwigakej ama', ijkín kijtowa:

“Nejemej apostolejmej, ancianojmej iwán amokniwan yej no kitokaj Jesús, nimitztitaniliáj saludos amejemen anokniwan yej ayéj anjudiyojmej, yej anchantitokej Antioquía iwán yej anchantitokej ipan italmej Siria iwán Cilicia. ²⁴ Nikmatikej iga yájkajki' ompiga sekin de nijpamej, e' ayéj nejemej niktitankej. Yajkij mitzyolpatatoj iga mitzijlitoj iga ximocircuncidarokan wan xikchijtukan ken kijtowa iley Moisés. ²⁵ Nejemen nitatapowakej, iwán nikye'itakej iga niktapejpenkej sekin yej kitokaj Jesús yej yawij mitzitatij, senyawij iwán toknimej yej nikpoxnekij, Bernabé iwán Pablo. ²⁶ Inimej tajtaga' kisentalkkej iyalmajmej malej kanaj kimijtijnékija iga kitokaj toTeko Jesucristo. ²⁷ Inón iga nimitztitaniliáj Judas iwán Silas. Yejemej imatikamej yawij mitztatapowitij de inín yej nimitzijlijkej. ²⁸ Iyespíritoj Dios nenextilijkej iwán nejemej nikye'itaj iga amo mamitztekimakakan iga xikchiwakan

nochi yej tatekimaka iley Moisés, xikchiwákansan inín yej niawij nimitzijlītij: ²⁹ Ayo' xikuḁkan naka' yej momiktili-ajpa idolojmej, iwán amo nō xikuḁkan esti, niga inakayo nō anímal yej mokechmekánapa, iwán amo agaj mamasi iwán yej ayá' íwan namiktito'. Siga ankichiwaj ken nimitzijliáj, anye'nemiskej. Xiye'onokan.”

³⁰ Iwán inomej yej kitapejpenkej yajkij Antioquía, ompa kinechkojkej toknimej yej kitokaj Jesucristo iwán kimakakej ama'. ³¹ Kuḁ' yej kitokaj Jesús kileerojkej inón ama', poxsan yolpakikej iga kiyolchikajkej. ³² Wan como Judas iwán Silas nō profetajmej, kanimarojkej iwán kiyolchikajkej yej kitokaj Jesús kua' kitatapowijkej. ³³ Kuḁ' inomej yej walkej Jerusalén wejkájkeja iga onokej Antioquía, yej kitokaj Jesús kinawatijkej iga maye'yakan sej kan onokej yej kititankej. ³⁴ E' Silas kijtoj iga makáwi-o' ompa. ³⁵ Nō Pablo iwán Bernabé kawikej Antioquía. Yejemen wan komati toknimej tamachtijkej itájtōl toTēko.

Pablo yawi sej wejka iga kipowati itájtōl Jesucristo

³⁶ Kuḁ' achá wejkatí' iga ompa onokej, Pablo kijlij Bernabé:

—Matiḁkan matikpaxalowilītij yej kitokaj Jesús noyan ipan altepemej kajkan tikpojkej itájtōl toTēko iga matikitan kan onokej.

³⁷ Iwán Bernabé kinekiá iga mayawi nō Juan, yej itoka' nō Marcos; ³⁸ e' Pablo ayá' kine' iga mayawi Marcos iwamej, iga Marcos ikya takajtej ipan tajli de Panfilia, ay'ya tapalewuj iga kipowaj itájtōl Dios. ³⁹ Iwán awel motajtōlkuilijkej iwán mokaakajtejkej. Bernabé yájkisan iwán Marcos. Tejkajkej ipan weyi ákal iga yajkij tajkótaj† Chipre, ⁴⁰ e' Pablo kitapejpen Silas. Iwán yej kitokaj Jesús kitajtanilijkej toTēko iga maye'yakan iwán

† 15:39 15:39 Xikita glosario “Tajkótaj o Isla”

makipalewikan. ⁴¹ Iwán panojkej ipan tajli de Siria iwán Cilicia iga kanimarojtinenkej kajkan monechkowaj tokniwan yej kitokaj Jesucristo.

16

Timoteo yawi wan Pablo wan Silas

¹ Pablo iwán Silas asikej ipan altepemej yej itoka' Derbe iwán Listra, ompa kasikej se yej itoka' Timoteo yej no kitoka Jesús, ipiltzin se siwa' judía yej no kitoka Jesús, e' itaj irrázajpa griego. ² Iwán tokniwan de Listra iwán de Iconio ye'tajtowayaj de Timoteo. ³ Pablo kine' iga Timoteo mayawi iwán, e' achto kicircuncidaroy iga makiye'itakan judiyojmej yej de ompígapa, iga nochi kimatiáj iga itaj Timoteo irrázajpa griego. ⁴ Iwán kajkan panotiayaj ipan altepemej, kijliayaj iga makichiwakan tokniwan kensan kijtojkej apostolejmej iwán ancianojmej* yej onokej Jerusalén. ⁵ Iwán tokniwan yej kitokaj Jesús kimela'sentalijkej iyalmajmej ipan yéj, iwán cada día máj komatiayaj.

Dios kinextiliá Pablo iga mayawi ipan estado yej itoka' Macedonia

⁶ IyEspíritoj Dios akimakaltij iga mamopowa itájtol Dios ipan el estado de Asia. Inón iga panojkej ipan estado de Frigia iwán estado de Galacia. ⁷ Iwán asikej kan tanto' estado de Misia. Kejlankej iga mayakan estado de Bitinia, e' iyEspíritoj Jesús akimakaltij iga mayakan ompiga. ⁸ Iwán sanpanojkej Misia iwán asikej altepe' yej itoka' Troas kan moketza akalmej. ⁹ Ompa tayowakan Pablo kita' se visión. Kita' iga ejkato' se taga' del estado de Macedonia, kijlij: "Xaj Macedonia iga xinepalewitij." ¹⁰ Kua' Pablo kita' inón

* 16:4 16:4 Xikita glosario "Anciano".

visión, nimanín nimajabiarojkej,† iga nikmatikej iga Dios nemi nenotzaj iga ompiga manikpowatij itájtol Jesucristo.

Pablo iwán Silas onokej Filipos

¹¹ Ompa Troas nitejkajkej ipan weyi ákal iga niajkij ipan tajkótal‡ yej itoka' Samotracia. Iwán ipan se'ya día nasikej altepe' Neápolis. ¹² De ompa niajkij Filipos, inón weyi-altepe' yej ono' ipan estado de Macedonia, ompa ayá' nipoxwejkajkej. ¹³ Se día kua' mosewilo, nikiskej ipan weyi-altepe' iwán niajkij ipan aten kan nochipa oradólo. Nimotajtalkej, iwán nikpowilijkej itájtol Jesucristo siwatkej yej ompa monechkojkej. ¹⁴ Iwán ompa onoya se siwa' yej walaj altepe' Tiatira yej itoka' Lidia, yej kinamakaya axokotzótzol yej este xolakti'. Inón siwa' no kiweyimatiltiaya Dios. Takaktoya, iwán toTeko kichij iga inón siwa' makitajtolkui Pablo. ¹⁵ Iwán mobautizaroj iwán inochi ifamiliaj. Después kine' maniakān ichān; neteki'ijlijkej:

—Siga ankitaj iga nicrédoja toTeko Jesús, xakan nochān iwán ompa xikawikan.

Iwán neteki'ijlijkej iga ompa manikawikan.

¹⁶ Iwán se día kua' nemi niayaj kan ni-oradotij, ni-masikej iwán se takotzīn yej kipiaya espíritu yej tanextiliaya yej mochíwaso'. Kipiaya itekomej yej kikojtoyaj. Iga takotzīn taadivinarowaya itekomej kitaniayaj komati tomin. ¹⁷ Inón takotzīn netokatiayaj kan nemi niayaj iwán Pablo; kijtojtiaya recio:

—Inimej tajtaga' yej kiservirowaj mela'Dios yej ono' pox ajko, yejemen mitzijliáj katiapa ojti xiktokakan iga ximosalvarokan.

† 16:10 16:10 Lucas, yej kijkuiloj inín libro de Hechos, senemiá iwamej inín vej. ‡ 16:11 16:11 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”.

¹⁸ Ijkón kichijtoya mia' días este que Pablo kuejkuesiwi', iwán kijlij inón espíritu yej onoya ipan inón takotzín:

—Nimitztekimaka ipan itoká' Jesucristo iga xikisa ipan inín takotzín.

Iwán íkua'san kisa' inón espíritu.

¹⁹ Kua' itekomej inón takotzín kitakej iga ay'ya wel kitataniliskej, kikitzkijkej Pablo iwán Silas, iwán kiwigakej tajkoaltepe', kan ono' yej mandarowaj. ²⁰ Kua' asíkeja iyixtaj juezmej, kijtojkej:

—Inimej judiyojmej nemi kikuejkuesowaj togentej.

²¹ Iwán tanextiliáj iga mamochiwa ken yejemej kichiawaj, inón tejemen awel tikchiawaj iga tejemej tirromanojmej. §

²² Iwán la gente ki-onkawijkej Pablo iwán Silas. Iwán yej mandarowaj tatekimakakej iga makixtilikan itzotzolmej iwán makimagakan iga kuatako'. ²³ Kua' póxsanya kimagakej, kakijkej ipan cárcel. Iwán yej kicuidarowa presoymej kijlijkej iga makiye'cuidarokan iga amo choloskej. ²⁴ Kua' inón kika' yej kicuidarowa presoymej, yajki kakitoj kan máj ta-ijti' ipan cárcel, kijikxi-ilpijkej iga cadena ipan kuawi' yej pox eti'.

²⁵ E' tajkoyówal, Pablo iwán Silas oradojtoyaj iwán kitakuikilijtoyaj Dios, iwán sekin presoymej yej ompa onoyaj takaktoyaj, ²⁶ iwán paréj wejmolinako tajli. Iwán mojolinkej itaketzalyomej cárcel. Iwán íkua' tapowikej nochi kaltemej, iwán xixitomikej nochi cadena yej iga ijilpitoyaj presoymej. ²⁷ Kua' isatewa' yej kicuidarowa presoymej, kita' iga tapójto'ya cárcel, iwán kikixtij iyepadaj,* momiktiáyaya, iga yéj kijtoj anka cholójkeja presoymej. †
²⁸ E' Pablo kitzajtzilij:

§ 16:21 16:21 Xikita glosario “Roma”. * 16:27 16:27 Xikita glosario “Espada”. † 16:27 16:27 Inón tiempo, se yej kicuidarowaj presoymej kimiktijkej siga kikajtej iga macholokan presoymej.

—Amo ximomikti, nigaj nonokej nonochin.

²⁹ Iwán yej kicuidarowaya presoymej kitajtan ti'ti, iwán motalojtikalakito kan onokej Pablo iwán Silas, kuekuechkatiajki, motankuaketzato itenojmej. ³⁰ Iwán kikixtij Pablo iwán Silas, iwán yej kicuidarowa cárcel tatajtan:

—¿Té nikchiwas iga manimosalvaro iga Dios amo mane-iknochiwa?

³¹ Yejemej kijtojkej:

—Xicredo toTeko Jesucristo iwán timosalvaroj, tej, mosiwa' wan mopilowan.

³² Iwán kipowilijkej itájtol Dios inón yej kicuidarowa presoymej iwán inochin no yej onokej ompa ichan. ³³ Iwán inonsan yówal inón yéj kicuidarowa presoymej kipakilij ikajlo' Pablo iwán Silas kan kimagakej. Después mobautizaroj iwán nochi yej ono' ichan. ³⁴ Iwán kiwiga' ichan kitamakatoj. Inón yej kicuidarowa presoymej iwán inochi yej ono' ichan pakikej iga kicredójeja Dios.

³⁵ Kua' tanési'ya, yej mandarowaj kititankej policiyamej iga kijlitoj yej kicuidarowa presoymej iga makimajakawakan Pablo iwán Silas. ³⁶ Iwán yej kicuidarowa presoymej kijlij Pablo:

—Yej mandarowaj netekimakakej iga manimitzmajkawakan. Iwán welja anye'yawij.

³⁷ E' Pablo kijlij policiyajmej:

—Nejemen niciudadanojmej romano.‡ Iwán iyixtaj la gente neyokamagakej iwán neakijkej ipan cárcel kua' aya mojtowa siga ayompa nikchijkej. ¿Iwán inán kinekij manemajkawakan ichtákan? ¡Ijkón awel! Mawitzekan yejemej iga manekixtikān.

‡ 16:37 16:37 Ciudadano romano se yej naceroj Roma, o yej kipiá' ama' kan nesi iga kiperteneceroj Roma. La ley de Roma kimanawiaya iciudadanojmej.

³⁸ Iwán policiyajmej inón yajkij kijlitoj yej mandarowaj. Kua' yej mandarowaj kimatikej iga Pablo iwán Silas no ciudadanojmej romano, majmawikej. ³⁹ Iwán yej mandarowaj yajkij kitatoj Pablo iwán Silas iga kijlitoj iga amo makiwelkuilikan iga kipresojuwikej. Kijlijeje iga maksákanya ipan inón altepe'. ⁴⁰ Kua' kiskej ipan cárcel, yajkij chan Lidia. Ompa tatapojeje iwán tokniwan iga kanimarajeje, iwán yájkija.

17

Mokuejkuesolo altepe' Tesalónica

¹ Pablo iwán Silas panojeje ipan altepemej yej itoka' Anfípolis iwán Apolonia. Iwán asikej Tesalónica. Ompa onoya se itiopan judiyojmej. ² Pablo, ken iga nochipa kichiwaya, yajki tiopan iga tatapowatoj iwán inomej gente. Eyi semanas ijkón kichijtoya cada día kua' mosewilo. ³ Kua' tatapowaya, itájtól kitaksaltiya kan ijkuilijto' itájtól Dios, kan kijtowa iga Cristo yawi kinochiwatij iwán yawi mikiti iwán yawi sej ojpa-isati. Pablo kijlijeje:

—Ininsan Jesús yej nemi nimitzijliáj, yéjyawa' in Cristo.

⁴ Iwán sekin judiyojmej kicredojkej iwán senemikej iwán Pablo iwán Silas. No kicredojkej mia' griegojmej yej kiweyimatiłtiáj Dios. Iwán no kicredojkej mia' siwatkej yej tayakantokej ipan inón altepe'. ⁵ E' judiyojmej yej akicredowayaj ipan Jesús ta-ixitakej, iwán kitemojkej tajtaga' yej ayá' ye'nemij yej akipiáj te kichiway, kinechkojkej mia' gente de inón altepe' iga kiyokachijeje iga ooyowaj iwán iga takuejkuesowaj. Iwán yajkij chan Jasón iga makixitikan Pablo iwán Silas iga makiwigakan iyixtaj la gente. ⁶ E' como ayá' kasikej ompa, kiwawatatzojtiajkij Jasón iwán sekin toknimej iyixtaj yej mandarowaj ipan inón altepe'; ijkín tzajtzikeyeje:

—Pablo wan Silas tayojoylojtinemij noyan ipan inin tajli, inán este nígaja no asikej, ⁷ iwán Jasón ki-omemawij ichan. Nochi yejemej ayá' kichiawaj ken tatekimaka torrey César,* iga kijtowaj iga ono' se' rey yej itoka' Jesús.

⁸ Kuá' inin kikagui' la gente iwán yej mandarowaj este yolchichiyakej. ⁹ E' Jasón iwán sekin kixtajkej iga wel makimajkawákano' iwán kimajkajkej.

Pablo iwán Silas asij altepe' Berea

¹⁰ Iwán tayowakan yej kitokaj Jesús nimanin kikixtijkej Pablo iwán Silas iga mayakan Berea. Kuá' asitoj ompiga yajkij itiopan judiyojmej. ¹¹ Inimej judiyojmej poxsan te-ijknimej ayéj ken de Tesalónica, iga yolpakikej iga kicredojkej yej kipowa' Pablo, iwán nochipa momachti-ayaj ipan itajtól Dios iga makimatikan siga ijkonya ken kinextilijkej. ¹² Ijkón iga mia' judiyojmej kicredojkej, iwán no mia' tajtaga' iwán siwatkej yej tayakantokej yej irráza-jpa griego. ¹³ E' kuá' judiyojmej de Tesalónica kimatikej iga Pablo no nemi kipowa itajtól Dios ipan altepe' yej itoka' Berea, yajkij ompiga iga kijichtakawitoj la gente iga amo makiye'itakan Pablo. ¹⁴ E' tokniwan kititankej Pablo iga mayawi lamartenoj, miej Silas iwán Timoteo kawíkejo' Berea. ¹⁵ Yej kojmakatoj Pablo kikawatoj este ipan altepe' Atenas. Iwán ompay mokuepkej; Pablo kijlij yej kojmakatoj iga makijlikan Silas iwán Timoteo iga sémiya ompígaya makasitij.

Pablo ono altepe' Atenas

¹⁶ Miejj Pablo kichixtoya Silas iwán Timoteo ipan altepe' Atenas, tatatzkay iyalmaj iga ompa kita' poxsan idolojmej. ¹⁷ Inón iga kitatapowiayaj judiyojmej ipan itiopan, iwán ompa no kitatapowiayaj sekin yej kiweyimatiáj Dios. Iwán

* 17:7 17:7 Xikita glosario “César”.

nochipa kitatapowiyaya gente yej monechkowayaj plaza.
¹⁸ Iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj epicúreos,†
 iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj estoicos,‡ pewa'
 tatapowakej iwán Pablo. Kijtowayaj:

—¿Ix te an te-ijlijneki in inín taga' yej pox tajtowa?

Iwán sekin kijtowayaj:

—Nesi ken tepowiliá de sé'paya diosmej.

Ijkón kijtokej iga Pablo kitatapowiyayaj itájtɔl Jesús
 iwán kijtowaya nɔ iga ojpa-isalo. ¹⁹ Iwán kiwigakej kan
 kitokawíaj Areópago, kan nochipa monechkowayaj sekin
 yej tamachtiayaj, iwán kitajtankej Pablo:

—¿Ix wel nikmatischej te iteki yej nemo' annenextiliáj?

²⁰ Iga nemi annepowiliáj yej ayi'pa nokta nikakij, iwán
 niknekij manikmatikan té nokta kijtojneki.

²¹ Iga nochi yej ichan Atenas iwán tilitkmej yej ompa
 chantitoyaj poxsan kiyɔlmakayaj iga makikakikan yej
 áyapa i' mokaki.

²² Iwán Pablo moketza' iyixtaj yej monechkojkej iwán
 kijtoj:

—Amejemen de Atenas, nej nikita iga poxsan an-
 kicredojskej ipan diosmej. ²³ Kuá' nej nipanoj iwán
 nitachá' kan amejemen anmonechkowaj iga ankiweyi-
 matiltiáj amodiosmej, nikasi' nɔ se altar[§] kan ijkuilijto'
 inín tájtɔl: “DIOS YEJ AYÁ' MO-IXMATI”. Pues de inón
 Dios yej amejemen ankiweyimatiltiáj malej iga ayá' ankix-
 matij, inónyawa' nokta nemi nimitzpowiliáj.

²⁴ 'Dios yej kichij inín tajli iwán nochi yej ono' ípan,
 yéj itatki cielo iwán tajli. Ayá' mochantiá ipan tiopamej

† 17:18 17:18 Epicúreos kitokakej se taga' yej kimachtij iga wel se nochipa
 paki. ‡ 17:18 17:18 Estoicos kitokakej se taga' yej kimachtij iga se amo
 makichíwasan ken kineki iyalmaj, sino maye'nemi. § 17:23 17:23 Xikita
 glosario “Altar”.

yej tajtaga' kichi_waj. ²⁵ Yéj akipolowa nité iga matik-palew_wikan. Iga yejwa' in yej kichi_wa iga matonokan iwán wel matimijneltikan iwán yéj temaka nochi yej tejemej tikpiáj.

²⁶ 'Ipan se taga' Dios kichij iga mapiwilo noyan ipan inín tajli. Iwán yéj kijtoj keman se nación yawi onoti iwán kan yawij mochantitij. ²⁷ Dios ijkón kichij iga makitemokan malej ken tamamatemojtinémijpa iga makasikan, malej iga Dios ayá' wejka ono' ipan sejsé de tejemej. ²⁸ Iga Dios tonokej, tinejnemij, iwán tonoskej. Achi ijkón kijtoja se yej de amejémempa yej wel kichi_wa monsjájtól, kijtoj: "Tejemen nō ipilowan Dios." ²⁹ Siga tejemen ipilowan Dios, awel tikuiskej iga toDiosmej tejté yej chijto' de oro o de plata o de te'ti, yej kichi_wa taga' kensan yéj keklamiki. ³⁰ Desde ikay Dios ayá' kiknochij la gente ken iga kajasiá iga yejemej aya kimatiáj itájtól. E' inán tatekimaka iga nochi gente noyan kan onolo', makikajtewakan iga kichijtokej yej ayekti. ³¹ Iga Dios kitapejpen se día kua' yawi kijuzgaroti inochi gente kensan iga kichijkej. Dios kitapéjpenya se taga' yej yawi tajuzgaroti, inón monextij kua' ki-ojpa-ixitij kan miktoya.

³² Kua' kikakikej iga ojpa-isaj yej miktokej, sekin kawilmatikej iwán sekin kijtowayaj:

—Anka se' día niawij nimitzkakitij de ininsan sej.

³³ Iwán Pablo kisa' kan nechkatoyaj. ³⁴ E' sekin kitokakej Pablo iwán kicredojkej itájtól Jesús. Se de yejemej itoka' Dionisio, yéj de inomej yej mandarowaj yej mon-echkojkej ipan se tepe' yej kijliáj Areópago, iwán se siwa' yej itoka' Dámaris, iwán sekin máj nō kicredojkej.

¹ Kuá' nochi inín panoj, Pablo kisa' Atenas, iwán yajki Corinto. ² Ompa kasi' se taga' judío yej itoka' Aquila, yej naceroj ipan ital Ponto. Aya kipiaya días iga asikej, walkej de Italia iwán isiwa' yej itoka' Priscila. Kiskej Italia iga rey Claudio César tatekimá' iga makisakan Roma nochi judiyojmej. Iwán Pablo yajki kipaxalowilitoj. ³ Iwán como inómpasan tekipánol kipiaya ken yejemen iga kichipayaj kajli de kuetax, inón iga ompa kawí' iwán yejemej iga sentekipanowaj. ⁴ Iwán cada día kuá' mosewilo, Pablo yaya itiopan judiyojmej. Ompa kipowaya itájtol toTeko iga kinekiá makiyolyamana judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

⁵ Kuá' Silas iwán Timoteo asikej iga walkej ipan estado de Macedonia, Pablo kikajtej se' tekipánol iga kipezpowáyan itájtol Dios; kijliaya judiyojmej iga Jesús nokta in el Cristo yej yejemej kichixtoyaj. ⁶ E' yejemej motalkej a contra iwán kuajkuantas kijlijkej Pablo. Iwán Pablo kitzejtzeloj itzótzol iga makimatikan iga ayompa kichijkej iwán kijtoj:

—Siga ampoliwiskej iyixtaj Dios, amejemen amotechko; nej ayo' nikmati. Ámansan nia nikpowiliti ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej.

⁷ Pablo kisa' tiopan iwán yajki chan se taga' yej itoka' Ticio Justo, yej ichan tiopantenoj, yéj no kiweyimatilti-aya Dios. ⁸ Iwán Crispo, yej mandarowa tiopan, iwán inochi yej ono' ichan kicredojkej toTeko. Iwán no mia' de Corinto, kuá' kikakikej itájtol Dios, kicredojkej wan mobautizarojkej. ⁹ Iwán se yówal toTeko ijkín kijlij Pablo ipan visión:

—Amo ximajmawi; xa xikpowa notájtol iwán amo xitensewi. ¹⁰ Iga nej nono' mowan, iwán ayagaj wel tejté mitzchwilij yej ayekti, ipan inín weyi-altepe' ono' mia' yej yawij necredotij.

¹¹ Iwán Pablo ompa kawí' Corinto se xiwi' iwán tajko iga kipowilijtoya la gente itájtōl Dios.

¹² E' kuá' Galión gobernarowaya ipan estado de Acaya, judiyojmej ki-onkawijkej Pablo. Kiwigakej kan tajuzgarolo, ¹³ iwán kijlijkej el gobernador:

—Inín taga' kiyolyamana la gente iga se'pa makiweyimatiltikan Dios, ayo' ken kijtowa toley.

¹⁴ Pablo tajtowayay kuá' Galión kijlij judiyojmej:

—Siga kichij tejté yej pox ayekti, ijkón sí nimitztajtolkuiliayaj amejemen yej anjudiyojmej; ¹⁵ e' como iga san tajtolmej iwán tokamej iwán de amoleymej, ómpaya amejemen xikitakan, nej inón awel nikjuzgarowa.

¹⁶ Iwán kikixtijkej ompa kan tajuzgarolo. ¹⁷ Wan nochi griegojmej kikitxkijkej Sóstenes yej mandarowa tiopan iwán kimagakej ómpasan iyixtaj gobernador. E' Galión mochij kenkuá' ayá' kitzto'.

Pablo mokuropa sej altepe' Antioquía

¹⁸ Pablo káwigo' mia' días ompa Corinto. Después monawatijkej iwán yej kitokaj Jesús iwán tejkaj ipan weyi ákal iwán yajki ítal Siria, senyajkiwán Priscila iwán Aquila. Ompa altepe' Cencrea mokuatetexoj Pablo. Ijkón kichij yej kijtoj iyixtaj Dios iga tejté kichiwaya.* ¹⁹ Kuá' asikej altepe' Éfeso, ómpaya kawikej Priscila iwán Aquila. Pablo yajki tiopan iwán tatapowa' iwán judiyojmej yej ompa monechkowayaj. ²⁰ Yejemen kijlijkej iga makáwi-o' ompa, e' yéj ayo' kine'. ²¹ Sino que monawatij iwamej, kijtoj:

—Nia Jerusalén, iga ompa manetecho ilwi'; e' siga Dios kineki niwi' sej nimitztikij.

* 18:18 18:18 Anka Pablo kijlij iyixtaj Dios iga mawejkawa iga akoniaya vino niga motzonkixtiaya, e' atikmatij te iga.

Después tejkaj ipan weyi ákał, yajki, kisa' Éfeso. ²² Kua' asi' altepe' Cesarea, Pablo yajki Jerusalén kisaludarotoj tokniwan yej kitokaj Jesús, iwán yájkiya altepe' Antioquía. ²³ Kua' acha wejkaj iga ompa ono', yajki kipaxalowilito tokniwan yej onokej ital Galacia iwán yej onokej ital Frigia, iwán ipan sejsé altepe' kipalewijkej iga máj mamofiarokan yej kitokaj Jesucristo.

Apolos kipowa itájtol Dios altepe' Éfeso

²⁴ Inón tiempo asi' ompa Éfeso se judío yej itoka' Apolos. Yéj ichan katka ipan altepe' yej itoka' Alejandría. Poxsan wel predicarowaya iwán poxsan kimatiá itájtol Dios. ²⁵ Yéj machtitoya ipan toTeko iyojwi iwán kipoxyolmakaya iga taye'nextiliá itájtol Dios kan tajtowa de Jesús, malej iga kimatiasan ken iga tabautizaroj Juan. ²⁶ Apolos pewa' iga tajtoj tiopan-ijti' ken kua' nochi kimati; e' kua' kikakikej Priscila iwán Aquila kén iga tamachtijtoya, kinotzkej, iwán kiwigakej kan iseltimej iga kinextilijkej yej aya kimatiá de iyojwi Dios. ²⁷ Kua' Apolos kine' mayawi ipan estado de Acaya, tokniwan de Éfeso yej kitokaj Jesús kichiwilijkej se ama' iga tokniwan de ompiga maki-omemawikan Apolos. Kua' Apolos asi' Acaya pe' tamachtij. Ijkón poxsan kipalewijkej tokniwan yej Dios kichokilij iga makicredokan. ²⁸ Porque Apolos motenkitzkij wan judiyojmej yej akicredojkej ipan Jesús, iwán awel kitenkuepiliayaj. Iwán iyixtaj la gente Apolos kinextiliayaj iga itájtol Dios kijtowa iga Jesús in el Cristo yej yejemej kichixtoyaj.

¹ Mij Apolos onoya Corinto, Pablo panoj ipan tepeyoj iwán asi' altepe' Éfeso, ompa kasi' mia' yej kitokaj Jesús.

² Iwán Pablo tatajtan:

—¿Ix Dios mitzmakakej iyEspíritu Santo kuá' ankre-
dojkej ipan Jesús?

Yejemej kijtojkej:

—Nejemen ayí' nikakiáj siga ono' el Espíritu Santo.

³ Pablo kitajtán tokniwán:

—¿Kéntaj anmobautizarojkej?

Yejemen kijtojkej:

—Kensan tabautizaroj Juan el Bautista.

⁴ Pablo kijtoj:

—Kena, Juan kibautizaroj yejsan kikajtejkej iga kichiway yej ayekti, e' kijliayaj iga makicredokan ipan itoka' yej wí'lo' tatepotztaj, ken tikijtowaj ipan Jesús yej el Cristo.

⁵ Kua' inón kikakikej, mobautizarojkej ipan itoka' toTeko Jesús; ⁶ iwán kuá' Pablo kitálij ima' ipan sejsé de inomej, iyEspíritoj Dios walaj ipan yejemej, iwán sesé'paya iga tajtojkej ay'yéj ipan itajtólmej, iwán kijtojkej kensan Dios kitajtólmakakej. ⁷ Iga inochimej, ken doce tajtaga'.

⁸ Pablo yayajtoya tres meses itiopan judiyojmej, ompa kipowaya itájtól Dios iwán ayá' majmawiá. Iwán kuá' tajtowaya, kiyolyamanaya la gente iga kinextiliayaj ken iga reinarowa Dios. ⁹ E' sekin moyoltakuawilijkej iwán ayá' kicredojkej, majwa' iyixtaj la gente kijtojkej iga kijiyaj itájtól Jesucristo. Pablo kikajtej yej maltajtowaj, iwán kiwiga' yej kitokaj Jesús kan tamachtiá se yej itoka' Tiranno, iwán ompa kitatapowiayaj cada día. ¹⁰ Iwán ijkón kichijtoya dos años, ijkón yej chantitoyaj ipan tajli de Asia kikakikej itájtól toTeko Jesús, yej judiyojmej iwán yej ayéj. ¹¹ Iwán Dios kipalewij Pablo iga kichij milagrojmej. ¹² Malej se panyitoy o se tzótzol yej Pablo kichijchimiá, kitaliayaj

ipan yej wētitokej iwán achitiayaj, iwán malespíritojmej kisayaj.

¹³ E' sekin judiyojmej yej nejnenka' yej kikixtiliáj la gente malespíritojmej, no kiyejyekojkaj iga kitenewiáj itoka' toTeko Jesús iga makikixtikān malespíritojmej, kijtowayaj:

—Ipan itoka' Jesús yej Pablo kipowa, nimitztekimakaj iga xikisakan.

¹⁴ Ijkón kichiwayaj siete ipilówampa Esceva, se judío yej ijéfejpa sacerdotejmej. ¹⁵ E' kua' kichijkej, malespíritoj kijtoj:

—Jesús nikixmati, iwán no nikmati a'yéj in Pablo; e', ¿a'yéj in amejemen?

¹⁶ E' inón taga' yej kipiaya mal espíritu mopatanaltij iyakapamej, iwán como yéj máj tajpalej, nochi kitānilij, iwán paréj kimagakej iwán cholojtikískeja ipejpetzkamej iwán espatitiájkija. ¹⁷ Nochi kimatikej yej chantitokej Éfeso, judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej iwán pox momajtijkej. Ijkón iga itoka' toTeko Jesús majya kiweyimatiltijkej.

¹⁸ Iwán mia' yej kicredowayaj Jesús, witziaayaj iga motenxitomayaj iga kichijkej yej ayekti. ¹⁹ Iwán mia' yej motamatiliáj kiwigakej ilibrojmej, kitatitōj iyixtajmej la gente. De inōmej libro ipatiyo masi' ken cincuenta mil tomin de plata. ²⁰ Ijkón iga itájtōl toTeko noyan momatitiaya iwán nesía iga kipiá poder.

²¹ Kua' pánoja nochi inín, Pablo kejlan iga yawi estado de Macedonia iwán Acaya iwán yawi este Jerusalén. Kua' pánoja noyan ipan altepemej kejlan no iga yawi Roma.

²² Iwán kititan Macedonia omen yej kipalewiáj, Timoteo iwán Erasto, e' Pablo acho' kawí' Asia.

Mokuejkuesolo altepe' Éfeso

²³ Inón tiempo Éfeso monechkolo' iwán mokuesojkej iga mopowa' yej aya i' mopowaya de iyojwi Jesucristo.

²⁴ Mokuesojkej itechko se taga' yej itoka' Demetrio, yej kitekipanowaya plata. Inín taga' kichiwaya kaltitzin de plata kensan tachaya itiopan se diosa yej itoka' Diana, iwán poxsan tataniayaj yej tekipanowayaj iwán Demetrio.

²⁵ Iwán inomej kinechkoj, iwán sekin yej no kipiáj inóm-pasan tekipánol. Demetrio kijlijkej:

—Nokniwan, amejemen ankimatij iga ipan inín tekipánol titataniáj. ²⁶ E' amejemen ankitaj iwán

ankikakij iga Pablo kijtojtinemi iga diosmej yej kichíwajpa taga' ayéj diosmej; iwán mia'ya gente kicredoltijkej, ayejsan nigaj Éfeso sino que casi noyan ipan inín tajli de Asia. ²⁷ Inón poxsan ayekti, wel tikpolowaj

totekipánol, iwán itiopan kan ono' weyi dios Diana ay'ya agaj kiweyimatis. Inán nochi yej chantitokej ipan tajli de Asia iwán inewi de inín tajli kiweyimatiáj, e' siga ijkón ken kijtowa Pablo, nochi kelkawaskej Diana.

²⁸ Kua' inón kikakikej yej ompa nechkatoyaj, kuesiwiwej poxsan, iwán tzajtzikejpa iga kijtojkej:

—¡Mamoweyimatilti Diana yej idijsmej efesiojmej!

²⁹ Iwán nochi ipan weyi-altepe' ayo' kimatiáj te kichiwayaj. Kikitzkitoj Gayo iwán Aristarco omen tajtaga' de Macedonia yej senemiáj iwán Pablo. Iwán kiwawatat-

zajtiajkij este ipan wékal kan motekinechkolo. ³⁰ Pablo kinekiá makalaki ompa iga matajto iwán la gente, e' tokniwan yej kitokaj Jesús ayá' kikalaktijkej. ³¹ No sekin

yej mandarowaj Asia yej iyamigojmej Pablo, tatitankej iga amo mayawi kan chapantolo'. ³² Ompa kan nechkatolo', sekin tzajtziaj iga kijtowayaj tejté iwán sekin tzajtziaj

iga se'pa kijtowayaj iga kuejkuesitoyaj, iwán mia' ayá' kimatiáj te íga ompa nechkatoyaj. ³³ E' sekin yej ompa chapantoyaj kimatiltijkej Alejandro te nemi mochiwa,

iwán yej judiyojmej kitopejkej iga kitálkej tatajkoyan. Iwán Alejandro kajko' ima' iga ayo' matzajtzitolo iga makitajtowilikan judiyojmej iyixtaj la gente. ³⁴ E' kua' kimatikej iga Alejandro no judío, nochi tzajzitoyaj ken dos horas. Kijtojtoyaj:

—¡Mamoweyimatilti Diana idiōs efesiojmej!

³⁵ Iwán tajkuilowani yej ompa ichan, kua' kiyoltálija yej tzajzitoyaj, kijtoj:

—Nokniwan de Éfeso, amejemen ankimatij iga noyan momati iga inin altepe' kicuidarowa itiopan weyi diosa Diana iwán imagen yej walaj ipan cielo. ³⁶ Ayagaj wel kijtowa iga ayá'. Inon iga ay'ya xi-oyojtokan, amo xikchiwakan nité siga aya ankimatij te nemi mochiwa. ³⁷ Iga inimej tajtaga' yej ankiwajligakej, até nemi kijtowaj yej ayekti, niga nemi maltajtowaj de tejemen todios Diana. ³⁸ Siga Demetrio iwán yej íwan tekipanowaj, kitelwijneki agaj, inonya iga ono' juezmej iwán kan tajuzgarolo iwán wel motajtowiliáj itenojmej yejemej iga makimakakan yej kinekij. ³⁹ E' siga se'pa yej ankitajtani, mamochiwa kua' monechkowaj yej mandarowaj ipan inin altepe'. ⁴⁰ Porque iga ijkín tikchiwaj, wel tepantiáj iga tikuejkuesowaj la gente iga inon yej mochij aman. Iwán awel timotajtowiliskej iga tetajtaniskej te íga nemi mokuejkuesolo.

⁴¹ Kua' tami' inin kijtoj, mojmoyawílo'ya.

20

Pablo yawi Macedonia iwán Grecia

¹ Kua' pachíwi'ya iga mokuejkuesolo', Pablo kinotza' yej kitokaj Jesucristo iga kinonotzkej. Iwán kinajnapalōj tokniwan iga monawatijkej, iwán yáikiya estado de Macedonia. ² Kipaxalowilītoj altepemej yej onokej Macedonia

iga kitatapowijtinemi' yej kitokaj Jesús iga amo makikajtewakan iyojwi Dios, iwán asito ipan país de Grecia. ³ Ompa onoya tres meses, ay'ya ke' poliwiá iga majkiltiaya pan weyi ákāl iga yawi Siria, kua' kimati' iga sekin judiy-
ojmej kinekiáj makikitzkikan. Inón iga ayo' yajki Siria, ikxinejnen iga yajki sej Macedonia. ⁴ Iwán senyajki inimej tajtaga': Sópater yej ichan Berea, iwán Aristarco iwán Segundo yej ichamej Tesalónica, Gayo yej ichan Derbe, iwán Timoteo iwán yajki nō Tíquico iwán Trófimo yej chantitokej ipan ital Asia. ⁵ Inimej tokniwan tayakankej iga yajki nechatoj ipan altepe' Troas. ⁶ Nejemej, kua' pánoja iyilwi kua' mokua pan yej akipiá levadura, nima-
jkiltijkej Filipos ipan weyi ákāl. Iwán este ipan cinco días nikasitoy ipan altepe' Troas tokniwan yej ompí nechatoj. Ompa nikajkej siete días.

Pablo kipaxglowiliá altepe' Troas iga monawatiá

⁷ Ipan achto día de la semana nimonechkojkej wan tokniwan yej kitokaj Jesús iga sekan nikujkej la Santa Cena.* Pablo kimachtijtoya tokniwan. E' como kimatiá iga yawi kisati mostapa, inón iga tatapojtoya este tajkoyówal. ⁸ Ompa ajko ipan se' piso kan ninechkatoyaj, paréj taxojxotatoya. ⁹ Iwán se chokotzin itoka' Eutico ewatoya ipan ventana este ipan tercer piso. E' como Pablo pox wejkaj iga tatapojtoya, chokotzin pox kochisnekiá iwán mokochkuilij iwán wetzi'. Iwán kua' kiketzejtoj, míkto'ya. ¹⁰ Iwán Pablo temoj, kina'techoj wan kinapaloj. Iwán kijtoj:

—Amo ximajmawikan; isato'.

¹¹ Iwán Pablo tejkej sej ajko iwán kikui' pan wan kitatajkoj, iwán kimajmá' tokniwan, iwán tamachtijtoya

* 20:7 20:7 Xikita glosario “Santa Cena”.

este ijkón tanesi', iwán yájkíya. ¹² E' inón chokotzin yej wetzi', kiwigakej íchán isatíajki, iwán nochi pakíkej.

Pablo kisa Troas iga yawi altepe' Mileto

¹³ Nejemej nitapanojkej iwán niajkij ipan weyi ákal este ipan altepe' yej itoka' Asón iga ompa nikuitewaskej Pablo, iga yéj kine' matajnejmípa, áchtoya ijkón nimojlijkej. ¹⁴ Iwán ompígaya Asón, nimasikej wán Pablo, ómpaya tejkaj ipan weyi ákal iwán niajkij este ipan altepe' Mitilene. ¹⁵ Ompa nikíскеj, iwán ipan se'ya día nipanojkej itenoj tajkótal† yej itoka' Quío. Iwán ipan se' día nasikej ipan altepe' yej itoka' Samos, ompa kan moketza akalmej. Nō nimoketzkej altepe' Trogilio, iwán ipan se'ya día nasitoj altepe' Mileto. ¹⁶ Ijkón nikchijkej iga Pablo ayá' kine' mawejkawa poxsan ipan tajli yej itoka' Asia, ayá' kine' mayawi Éfeso iga kinekiá magui' maásiya Jerusalén iga maono ompa siga wel kua' mochiwas ilwi' yej kijliáj Pentecostés.‡

Pablo monawatiá wán yej ichamej Éfeso

¹⁷ Kua' asikej Mileto, Pablo tatitan iga mawitzekan yej tayakantokej yej kitokaj Jesucristo yej chantitokej Éfeso. ¹⁸ Kua' asikej, Pablo kijtoj:

—Amejemen ankimatij ken iga ninemi' este kua' achto nasi' Asia. ¹⁹ Nochípa nonoya amowan iwán nikchij ken netekimaka toTeko, iwán ayá' nimoweyimati. Ne-iknochijkej wán este nemiktijnekiáj sekin judiyojmej. ²⁰ E' ayá' nikajtej iga nimitznextiliáj nochi yej mitz-palewiáj. Nimitzmachtijkej tajkoaltepe' kan anmiakejmej anntaktoyaj iwán nō amochajchamej. ²¹ Niknextiliaya judiyojmej iwán nō yej ayéj judiyojmej iga makikajtewákanya iga kichíwaj yej ayekti wán makina'techokan

† 20:15 20:15 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”. ‡ 20:16 20:16 Xikita glosario “Pentecostés”.

Dios iwán makicredokan toTeko Jesucristo. ²² Inán netekimaka el Espíritu Santo iga manía Jerusalén, e' nej ayá' nikmati te yawij nechiwilitij ompiga. ²³ Nikmátisan iga el Espíritu Santo ne-ijliá iga ipan nochi altepemej kansan niati yawij nepresojwitij iwán yawij ne-iknochiwatij. ²⁴ E' nej nité ayá' neyolmiktiá malej iga manimiki; san nikneki manikye'tami notekipánol yej toTeko Jesús nemá'. Inón tekipánol iga manikpowa ye'noticiaj yej tenextiliá iga Dios tepoxchokiliá, iwán nipaki iga inón nikchiwa.

²⁵ 'Iwán inán nikmati iga nisé de amejemen yej nimitzpowilijkej ken reinarowa Dios, nikeman ayo' anne-itaskej. ²⁶ Inón iga nikneki manimitzjilikan iga ayéj nej notechko siga agaj ayá' kicredoj. ²⁷ Nej nochi nimitzjilijkej ken Dios kineki iga xikmatikan, nité ayá' iyantikawi'. ²⁸ Inón iga xikitakan ken iga xiye'nemikan. Ijkonsan no xikitakan iga maye'nemikan tokniwan yej kitokaj Jesucristo. Porque amejemen el Espíritu Santo mitztalkej iga xikitakan tokniwan yej toTeko Jesucristo kikowa' iga iyesyó. ²⁹ Pues nej nikmati iga kua' nimitzkajtewáskeja, witzeskej sekin yej kinekiskej mamitzpojpolokan amejemen yej ankitokaj toTeko. Ayompa mitzmachtiskej iga xikisakan pan ye'ohti, ken tikita mitzkuajnekij ken lojojmej[§] kikuaj borrejojmej. ³⁰ Iwán onoskej de amejemensan yej yawij mitzmachtitij, e' takajkayawáskejpa kansan makitokakan tokniwan yej kitokaja Cristo. ³¹ Inón iga ximocuidarokan iwán xikejlamikikan iga eyi años, semilwi' iwán senyówal este nichokaya iga nimitznonotztoyaj sejsé de amejemen.

³² 'Inán nokniwan nimitztaliáj ipan ima' Dios iga mamitzomemawikan iga yéj poxsan mitzchokiliáj. Amo xikelkawakan itájtól yej tepalewiá iwán te-ijliá iga Dios

§ 20:29 20:29 Lobo ken weyi koyo'.

poxsan teçhokiliá iwán mitzmaskeskej yej yekti kua' tonoskej sekan wan nochi toknimej yej yéj kitapejpen. ³³ Ayí' nikne' manikuili agaj itomin niga itzótzol. ³⁴ Majwa', amejemen ankimatij iga nej nitekipanoj iga wel manikpiá yej nepolowa iwán iga yej íwan nisene-miáj. ³⁵ Ijkón nochipa nimitznextilijkej iga se matekipano. Ijkón wel tikpalewiáj yej akipiáj nité, amo matikelkawakan itájtol toTeko Jesús, kan kijtoj: “Máj paki yej tamaka, que yej kimakaj.”

³⁶ Kua' tami' inón kijtoj, Pablo motankuaketza', iwán sen-oradojkej iwamej. ³⁷ Nochi chokakej, kikechnapalojkej, iwán kipipitzojkej Pablo. ³⁸ Iwán poxsan mokno-matikej iga Pablo kijtoj iga ayo' máj kitaskej. Iwán kojmakatoj este kan tejkaj ipan weyi ákal.

21

Pablo yawi Jerusalén

¹ Kua' nikajtéjkeja tokniwan yej kitokaj Jesucristo, nitejkajkej ipan weyi ákal iwán niajkij ipan altepe' yej itoka' Cos. Ipan se'ya día niajkij ipan se'ya altepe' yej itoka' Rodas. Iwán después nasitoj ipan altepe' yej itoka' Pátara. ² Ompa Pátara nikasikej se weyi ákal yej yawi Fenicia, iwán ipan nitejkajkej iwán niájkija. ³ Kua' nemi nipanowaj nikitakej tajkótal* yej itoka' Chipre, inón tajkótal kawi' noepochkampamej, iwán niajki este Siria. Iwán nitemojkej altepe' Tiro porque inón weyi ákal kan niayaj ompa kitatemowijkej. ⁴ Ompa nikasitoj tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwán nikajkej iwamej siete días. Iwán el Espíritu Santo kitajlantijkej inomej tokniwan iga makijlikan Pablo iga amo mayawi Jerusalén. ⁵ E' kua' pánoja siete días, nikiskej ompa. Iwán nochi tokniwan

* 21:3 21:3 Xikita glosario “Tajkótal o Isla”.

iwán isiwamej iwán ipilowan, neojmakatoj este playa. Ompa nimotankuaketzkej iga ni-oradojkej. ⁶ Iwán nimonawatijkej este nimonapalojkej iwán nitejkájkeja ipan weyi ákal; iwán tokniwan yájkija ichamej.

⁷ Nikiskej Tiro iwán nasitoj ipan altepe' yej itoka' Tolemaida, ompa tamati' iga ninemiáj ipan weyi ákal. Ompa niksalarotoj tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwán se día ompa nikawikej iwamej. ⁸ Ipan se'ya día, Pablo iwán yej íwan nonoyaj nikiskej wan nasikej altepe' Cesarea. Ompa niajkij chan Felipe yej kipowa ye'noticiaj de Jesucristo, yejwa' se de inomej siete diaconojmej yej kitapejpenkej apostolejmej; iwán nikajkej ichan. ⁹ Felipe kipiaya nawi itakomej yej Dios kitajtölmakayaj. ¹⁰ Iwán kua' mia'ya días ompa nonokej, asito se profeta yej walaj Judea, itoka' Agabo, ¹¹ walaj nepaxalowilikoj. Iwán kikui' icintoron Pablo, mokxi-ilpij iwán moma-ilpij iwán kijtoj:

—IyEspíritoj Dios kijtowa iga Jerusalén judiyojmej ijkín yawij kilpitij yej itatki inín cintoron, iwán yawij kentregarotij ipan ima' yej ayéj judiyojmej.

¹² Kua' inón nikakikej nejemej iwán inomej yej ompa ichamej Cesarea, nikijlijkej Pablo iga ayo' mayawi Jerusalén. ¹³ E' Pablo kijtoj:

—¿Te iga anchokaj?, ijkón anechokismakaj. Nej niksentalija nokta noalmaj ayejsan iga mane-ilpikan sino que no niksemaka noalmaj iga manemiktikan ompiga Jerusalén iga niktoka toTeko Jesús.

¹⁴ Iwán como awel nikyolyamankej, ijkón nikajtejkej iwán nikijlijkej:

—Mamochiwa ken kineki toTeko.

¹⁵ Kua' nochi panoj inín, nimajabiarojkej wan niajkij Jerusalén. ¹⁶ Senyajki nowamej sekin tokniwan de Cesarea yej kitokaj Jesús. Yaya no se taga' yej naceroj tajkó-

tał Chipre yej itoka' Mnasón. Mnasón ikyay kicredojoť Jesúś iwán ompa nikajkej ichan.

Pablo kipaxalowiliá Jacobo

¹⁷ Kua' nasikej Jerusalén, yej kitokaj Jesucristo neomemawijkej iwán poxsan pakikej. ¹⁸ Ipan se'ya día niakij wan Pablo iga nikpaxalowilítoj Jacobo, ompa no nechkatoyaj nochi ancianojmej.† ¹⁹ Pablo tasaludaroj iwán kipowa' nochi ken iga Dios kichij iga kicredojkej no kesiá yej ayéj judiyojmej kua' yéj kipowa' itájtol Dios. ²⁰ Kua' kikakikej inón, kiweyimatiltijkej Dios, iwán kijlijkej Pablo:

—Ta' xikítawa' noknin, nigaj ono' miles yej judiyojmej yej kicredójkeja ipan Jesúś, iwán yejemej kijtówajo' iga mamochiwa ken tatekimaka iley Moisés. ²¹ Inomej kimatiltijkej iga tej tikmachtijtiniemi nochi tokniwan yej ayéj judiyojmej, teji' tikijtowa iga ayo' mamochiwa ken tatekimaka Moisés, iwán titatekimaka iga ayo' makicircuncidarokan ipilowan, niga ayo' makichiwakan ken tejemej tiktekichiwaj. ²² ¿Tej, té tikijtowa? Porque la gente yawij monechkotij kua' kimatiskej iga nigaj tono'. ²³ Máj yekti ijkín xikchiwa ken nimitzijliáj: Onokej nigaj iwán nejemej nawí tokniwan yej yawij kichiwatij ken motajtoltijkej wan Dios. ²⁴ Xikuigakan inimej nawí tokniwan, iwán xikchiwa ken kijtowa la ley iga ximochipawakan.‡ Iwán tej xixitawa iga yejemej mamokuatagalokan. Ijkón yawij kitatij iga ayéj cierto yej mitzpantiáj; kitaskej iga tej tikchiwa ken kijtowa iley Moisés. ²⁵ E' iga inomej yej ayéj judiyojmej, yej no kicredojkej ipan Jesúś, nejemej nikijkuilowilíkeja iga ininsan makichiwakan: Amo makikuakan naka' yej momiktiliapa idolojmej, iwán amo

† 21:18 21:18 Xikita glosario “Anciano”. ‡ 21:24 21:24 Atikmatij te kichijkej, anka kichijkej ken iga tanextiliá ipan Números 6:1-21.

nō makikuākan esti, niga inakayo yolka' yej mokech-mekánapa, iwán amo agaj mamoteka iwán yej ayá' íwan namiktito'.

Pablo kikitziáj ipan weyitiopan iga kipresojwiáj

²⁶ Iwán Pablo yajki iwán inomej nawi tajtaga', iwán ipan se' día kichijkej ken kijtowa iley Moisés iga mamochipawakan[§] iyixtaj Dios iwán kala' weyitiopan-ijti'. Después yajki kijtoto keman yawi tamiti iga inón kichijoskej, iga sejsé de yejemej yawi kimakati iyofrendaj.

²⁷ E' kua' asiaya siete día, sekin judiyojmej yej walkej ipan tajli de Asia kitakej iga Pablo ono' weyitiopan iwán kiyokachijkej iga makuejkuesiwikan nochi gente, iwán ki-onkawijkej Pablo ²⁸ iwán tzajtzikej:

—¡Nokniwan de Israel, xinepalewikan! Porque inín taga' tamachtijtinemi noyan iga ayá' tiye'nemij tejemen tijudiyojmej, iga ayekti iley Moisés iwán ay' kiye'ita toweyitiopan. Iwán ayejsan iga inón, sino que inán nō kakij weyitiopan-ijti' sekin griegojmej.* Iga ijkón kichiwaj yej ayekti kan moweyimatiltiá Dios.

²⁹ Ijkón kijtowayaj iga kitakej senemiáj iwán se yej itoka' Trófimo yej ichan Éfeso, yejemej kijtojkej anka senkalakkej ipan weyitiopan.

³⁰ Iwán la gente kuejkuesiwikej, motalojkej iga kikitzi-itoj Pablo. Kiwawatatzojtikixtijkej weyitiopan-ijti', iwán nimanín kitzajtzakkej kaltemej. ³¹ Kimiktiáyaja Pablo kua' kimatiltijkej comandante yej kimandarowa soldadojmej iga nochi gente de Jerusalén kuejkuesitokej. ³² Iwán

[§] 21:26 21:26 Xikita v 24. * 21:28 21:28 Inimej taga' kijliáj griegojmej iga walkej de se' país yej itoka' grecia iwán judiyojmej ayá' kiye'itakej. Nō kijliayaj griego a'san nesi yej tiliti'. Yej ayéj judío awel kalakis tiopan, siga makalaki, kimiktijkej.

comandante kinechkoj isoldadojmej iwán soldadojmej yej máj tayakantokej. Iwán motalojtiajkij kan monechkolo'. Kua' kitakej iga némiya asij soldadojmej, ayo' máj kimagakej Pablo. ³³ Iwán comandante yej kimandarowa soldadojmej kikitzkij Pablo iwán tatekimá' iga mamoi- ilpi iga ome cadena. Iwán tatajtan a'yéj in, iwán te kichij. ³⁴ E' la gente tzajztitoyaj, iwán ayá' sansé kijtowayaj, sekin kijtowayaj se', iwán sekin se'pa kijtowayaj. Iwán akojasiá te kijoitojtoyaj la gente iga oyojtoyaj. Iwán tatekimá' iga makiwigakan Pablo iwékal soldadojmej kan chantitokej. ³⁵ Kua' asitoj kan iyescalerajyo wékal, soldadojmej kajakotiajkij Pablo iga amo te makichiwilikan iga poxsan kuesitoyaj. ³⁶ Porque itepotztajmej nochi tzajztitwitziáj. Kijtowayaj:

—¡Mamákiya!

Pablo motajtowiliá iyixtaj la gente

³⁷ Kua' némiya kakiáj Pablo ipan iwékal soldadojmej, kijlij comandante:

—¿Ix wel nitajtoj mowan?

Iwán comandante kijtoj:

—¡Mataj wel no titajtowa griego! ³⁸ Mataj tej ayéj inón egipcio yej ikya kipewaltijka guerra iwán kiwiga' ipan desierto cuatro mil yej tamiktiáj.

³⁹ Pablo kijtoj:

—Nej nijudiyoj. Nej ninaceroj Tarso, se altepe' yej ayéj námol yej ono' ipan ital Cilicia. E' nimitztajtaniliá iga achi manitajto iwán la gente.

⁴⁰ Iwán comandante kijlij iga wel. Entonces Pablo moketza' ompa kan onoya ipan iyescalerajyo wékal. Iwán kajko' ima' iga la gente ay'ya matzajztitokan. Iwán ni agaj ayo' tajtoj iwán Pablo tajtoj ipan hebreo, kijtoj:

22

¹ —Nokniwān iwān tetajwān, xikakikān ken iga nia nimotajtowilīti amo-ixtaj.

² Kuā' kikakikej iga nemi tajtowa ipan hebreo, ay'ya nokta semi tē kijtojkej, san takaktikajkej. Iwān Pablo kijtoj:

³ —Nejwa' nijudiyoj. Ninaceroj altepe' Tarso yej ono' ipan itāl Cilicia, e' nimoskaltij nigaj Jerusalén iwān ne-machtij Gamaliel. Ijkón nimomachtij ken iga motoka la ley yej Dios tamá', kimá' to-ikyapatajwān. Nochipa nikyolmaka iga manikchiwa ken kineki toDios, ijkón kensan inān amejemen ankichiawaj. ⁴ Ikyā nej niktemojtinemiáj iga nikmiktiayaj yej kitokaj iyojwi Jesús iwān nikpresojiayaj tajtaga' iwān siwatkej. ⁵ Ijefej sacerdotemey iwān wewetkej yej tayakantokej ipan topaís kimela'-matij iga inín nikchiwaya. Yejemej nemakakej ama' iga manikuiguili yej mandarowaj Damasco. Niajki ompiga iga niktemoto yej kitokaj Jesús iga manikuajligakan Jerusalén iga manikiknochiwakan.

Pablo kipowa ken iga moyolpata'

⁶ 'E' kuā' nemi nia ipan ojti iwān nasitiayay Damasco, ken tajkodía newejtawiko se ti'ti yej walaj ipan cielo. ⁷ Iwān niwetzi' este talpan. Iwān nikagui' a'pa ijkín ne-ijlij: “Saulo, Saulo, ¿te iga tinetemojtinemi iga tine-iknochiwa?” ⁸ Iwān nej niktajtan: “¿A'yéj in tej, noTeko?” Iwān ne-ijlij: “Nej niJesús de Nazaret yej nemi tine-iknochiwa.” ⁹ Yej iwān nisenyayaj kitakej inón ti'ti iwān majmawikej; e' ayá' kikakikej itájtōl yej nenotza'. ¹⁰ Iwān niktajtan: “¿NoTeko, tē nikchiwas?” Iwān toTeko ne-ijlij: “Ximoketza, iwān xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijlitij nochi tē tia tikchiwati.” ¹¹ E' como inón ti'ti nepachatilij, yej iwān ninemiáj newilantiajkij este Damasco.

¹² 'Ompa onoya se taga' yej itoka' Ananías, yéj nochipa kichiwa ken kijtowa iley Moisés, nochi judiyojmej yej ompa ichamej Damasco ye'tajtowayaj iga inón Ananías. ¹³ Ananías wə́ləj ne-itako. Kua' asi' ne-ijlij: "Noknín Saulo, sejya xitachá." Iwán íkuə'san sej nitachá', iwán nikíta'ya Ananías. ¹⁴ Iwán ne-ijlij: "IDios to-ikyapatajwan mitztapejpen ikyay iga xikmati te kichiwasneki iwán tej, iwán iga xikixmati Jesús yej ayí' kichiwa yej ayekti iwán iga xikaki imatika tajtowa. ¹⁵ Porque tej tia titajtoti de yéj iyixtaj nochi gente iwán tikpowas yej tikita' iwán yej tiká'." ¹⁶ Ne-ijlij: "¿Teo' máj tikchá? Ximoketza iwán ximobautizəro, xiktajtanili toTeko Jesús iga mamitzelkəwili yej tikchij yej ayekti."

Pablo kipowa ken iga kititankej kan onokej yej ayéj judiyojmej

¹⁷ 'Kua' niájkiya Jerusalén, niajki weyitiopan iga ni-orədotə, iwán nikita' se visión. ¹⁸ Nikita' toTeko iwán ne-ijlij: "Xikísaya nimanín Jerusalén, porque ayá' mitztajtəlkuiskej kua' titajtoj de nej." ¹⁹ Nej nikijlij: "NoTeko, yejemej kimatij iga nej niəya ipan nochi itiopamej iga nikpresəjwiəyaj iwán nikmagayaj yej mitzcredojtokej. ²⁰ Iwán kua' kimiktijkej Esteban yej kipowaya motəjtə, ompa nonoya iwán nə nikijtowəya iga makimiktikan. Iwán inomej yej tamiktijkej, nej nicuidərowilijtoyaj itzotzolmej." ²¹ E' toTeko ne-ijlij: "Xaja, porque nia nimitztitaniti wejka iga xiktətapowitij yej ayéj judiyojmej."

Kikitzkiáj Pablo

²² Ompa tamati' iga santakaktəyaj la gente, pe' tza-jtzikej iga kijtojkej:

—jMamíkiya! ¡Inín taga' akajasi iga maono!

²³ Majsan tzajtziáj, kitzejtzelowayaj itzotzolmej iwán kipatanaltiayaj talpínol.* ²⁴ Comandante tatekimá' iga Pablo makakikan ipan iwékal soldadojmej, iwán tatekimá' iga makimagakan iga wel makijto te iga nokta ijkón kitza-jtziliáj. ²⁵ E' kua' kilpitókeja in Pablo iga yáwija kimagatij, kijlij capitán yej kimandarowa sekin soldadojmej:

—¿Ix yekti iga anneyokamagaj kua' aya ankimatij siga ayompa nikchij? Nej niciudadano romano. †

²⁶ Kua' inón kikagui' capitán, yajki kitato comandante, iwán kijlij:

—¿Tetaj nemi tikchiwa? Matajki' ininwa' taga' se ciudadano romano.

²⁷ Entonces inón comandante yej máj mandarowa yajki kitajtanito Pablo, kijlij:

—¿Ix melá' iga tej ciudadano romano?

Pablo kijtoj:

—Kena.

²⁸ Entonces inón comandante kijtoj:

—Nej newigulij komati tomín iga manimochiwa ciudadano romano.

Pablo kijtoj:

—E' nej ijkón nokta ninaceroj iga notaj no ciudadano.

²⁹ Iga inón kijtoj, yej kimagayaj Pablo kikajtéjkeja iwán este inón comandante momajtij iga kimati' iga Pablo cuidadano romano iwán iga kilpitoyaj iga cadena.

Pablo iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej

³⁰ Ipan se'ya día, comandante kinekiá makimati te iga judiyojmej kitelwijkej Pablo, iwán kixiton kan ilpitoya iga cadena, iwán kinechkoj yej kimandarowa sacerdotejmej

* 22:23 22:23 Ijkn kichijkej iga manesi iga akiye'itayaj yej kijtoj Pablo.

† 22:25 22:25 Ciudadano romano se yej naceroj Roma o yej kipiá' ama' kan nesi iga kipertenecerowa Roma. La ley de Roma kimanawaya iciudadanojmej.

iwán nochi judiyojmej yej mandarowaj. Entonces kikixtij Pablo kan ilpitoya, iwán kiwigakej kan nechkatokej.

23

¹ Pablo kitachilij yej kimandarowaj judiyojmej, iwán kijtoj:

—Nokniwan, nej nikmati ipan noalmaj iga este inán, niye'nemi iyixtaj Dios.

² Entonces Ananías yej kimandarowa sacerdotejmej tatekimá' iga yej onoyaj iná' Pablo makitentatzinakan. ³ E' Pablo kijtoj:

—Dios yawi mitzmagati tej. Ígasan timoweyimati iga tiye'nemi, sien ayá'. Siga tej ompa tewato' iga titajuzgarowa kensan kijtowa la ley, ¿te iga tiatekimaka iga manemagakan?, ayá' ijkón kijtowa la ley.

⁴ Yej ompa onoyaj kijtojkej:

—¿Iwán ijkón tiktenkuepiliá ijefej sacerdotejmej yej kiservirowa Dios?

⁵ Iwán Pablo kijtoj:

—Nokniwan, nej anikmatia' siga inín in yej kimandarowa sacerdotejmej. Pues ijkín kijtowa kan ijkuilijto': “Amo xikmalijli yej kimandarowa mogentej.”

⁶ Entonces Pablo kita' iga ompa onoyaj saduceojmej* iwán sekin fariseojmej.† Iwán tajtoj recio:

—Nokniwan, nej no nifariseo, iwán notajwan no fariseojmej. Nemi annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej yej miktokej.

⁷ Kua' inón kijtoj Pablo, fariseojmej iwán saduceojmej pe' iga mokuëkuejkuesojkej iwán moyojoyokatijkej.

⁸ Porque yej saducéojpa kijtowaj iga ay'ya ojpa-isaskej yej mikikej. Kijtowaj iga ateyi angelejmej niga espiritojmej; e'

* 23:6 23:6 Xikita glosario “Saduceo”. † 23:6 23:6 Xikita glosario “Fariseo”.

yej fariseo kena kicredowaj inimej. ⁹ Iwán nochi tzajtzikej iga tajtajtojkej; iwán sekin fariseojmej yej tamachtiáj ipan iley Moisés moketzkej iwán kijtojkej:

—Inín taga' ayá' nemi kichiwa yej ayekti. ¿Qué tal si se espíritu o se ángel kimá' iga ijkón matajto? Amo tiaskej icontraj Dios.

¹⁰ E' como némiya máj kuejkuesiwilo, comandante majmawi' iga wel kitatajkoztayanaj Pablo. Iwán kitekimá' isoldadojmej iga makiwigakan sej Pablo ipan iwékal soldadojmej.

¹¹ Iwán inonsan yówal Pablo kixnextilij toTeko iwán kijlij:

—Pablo, amo ximajmawi. Kensan titajtoj Jerusalén iga nej, ijkonsan no tia titajtoti Roma.

Kejlamikij iga kimiktiáj Pablo

¹² Kuá' tanési'ya, sekin judiyojmej motajtołtjkej iga yawij kimiktij Pablo. Iwán kijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta yawij takuatij niga koniskej nité este que makimiktikan Pablo. ¹³ Máj de cuarenta tajtaga' yej ijkón kijtojkej. ¹⁴ Yajkij kitatoj ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kijlitoj:

—Nejemej nimotajtołtjkeja iwán nikijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta niawij nitakuatij siga aya nikmiktiáj Pablo. ¹⁵ Inán amejemen iwán nochi yej anmandarowaj, xikijlikan comandante iga mosta mamitzwajliguilikan Pablo, ximopajpantikan iga ankimatisnekij máj yej kichij; iwán nejemej nikchixtóskeja iga niawij nikmiktij ipan san-ojti.

¹⁶ E' ipiltzin isiwa-iknin Pablo, kimati' iga kimiktijnékija Pablo. Yajki kimatiltito este kan presojtito'. ¹⁷ Entonces Pablo kinotza' se capitán yej kimandarowa soldadojmej iwán kijlij:

—Xikuiga inín chokotzín kan ono' comandante, porque yéj yawi kijliti tepa iteki.

¹⁸ Entonces in capitán kiwiga' inón chokotzín kan ono' comandante iwán kijlij:

—Pablo, yej ono' preso, ne-ijlij iga manimitzwajliguili inín chokotzín, porque tepa mitzijlijneki.

¹⁹ Inón comandante kiwilantiajki inón chokotzín iga kiwiga' kan iyokamej, iwán kitajtan:

—¿Te tine-ijlijneki?

²⁰ Inón chokotzín kijtoj:

—Judiyojmej motajtoltijkej iga yawij mitztatitanilitij iga mošta xikuiga Pablo iná' yej kimandarowaj judiyojmej, kansanki' makimatiltikan te nokta kichij. ²¹ E' amo xiktajtolkui. Porque máj de cuarenta tajtaga' yej yejémempa kojchaskej. Kijtojkeja iyixtaj Dios iga atakuaskej niga konjskej nité este que makimiktikan Pablo, iwán inán kichixtokej iga makimatikan te tia tikijtoti tej.

²² Iwán comandante kijtoj iga welja yawi chokotzín; e' kijlij iga amo agaj makijli nité yej kijtojtoyaj.

Pablo kititanij iyixtaj el gobernador Félix

²³ Entonces inón comandante kinotza' ome yej no kimandarowa soldadojmej iga makitekimaka mamalistarokan doscientos soldadojmej yej nejnentiaskej iwán setenta soldado yej mayakan ipan kawayoj, iwán doscientos yej makiwigakan ilanzajmej[‡] iga mayakan altepe' Cesarea tayowakan las nueve. ²⁴ Iwán kijlijkej no iga makixilajtikān se kawayoj kan Pablo tejkatiáj. Iwán tatekimá' iga makitakan iga Pablo maye'asiti itenoj gobernador Félix. ²⁵ Iwán inón comandante kititan wan yejemej se ama':

[‡] 23:23 23:23 Xikita glosario “Lanza”.

²⁶ “Annogobernadormej Félix yej nimitzpoxye'itaj, mitsaludarowa Claudio Lisias. ²⁷ Inín taga' kikitzi-
jkej judiyojmej iga kimiktiáyaja. Iwán kuá' nikmati' iga
no ciudadano romano, niajki iwán nosoldadojmej iwán
nikmanawij. ²⁸ Iwán nikuiga' itenoj yej kimandarowaj
judiyojmej iga manikmati te iga kikitzi-
jkej. ²⁹ Iwán
nikmati' iga kikitzi-
jkej iga san itechko ileymej, e' akajasi
iga mamomikti niga mayawi kuákalko. ³⁰ E' kuá' nikmati'
iga judiyojmej motajtolitíjkeja iga yawij kimiktítij, inán
ompiga nimitztitaniliá. Iwán nikijlij yej tatelwiáj iga
makijtokan motenoj te kikuesowaj. Xiye'ono.”

³¹ Iwán soldadojmej kichijkej kensan kitekimakakej
iwán tayowakan kiwigakej Pablo, este ipan se altepe'
yej itoka' Antípatris. ³² Ipan se'ya día inomej soldado-
jmej yej ikxinej nentiajkij ómpaya mokuepkej, yájkija sej
iwékal soldadojmej, iwán yej nemiáj ipan kawayoj yajkij
iwán Pablo. ³³ Kuá' asíjeja Cesarea, ama' kimakakej el
gobernador, iwán ompa no kikawatoj Pablo. ³⁴ Kuá' el
gobernador tami' kileeroj inón ama', tatajtan kan ichan
Pablo. Kuá' kimati' iga Pablo ichan estado de Cilicia,
³⁵ kijlij:

—Nimitzkakis kuá' witzeskej yej mitztelwijkej.

Iwán tatekimá' iga makakítijo' kuákalko ipan ipalacioj
Herodes.

24

Pablo motajtowiliá iyixtaj Félix

¹ Kuá' pánoja cinco días, Ananías, yej kimandarowa sac-
erdotejmej yajki Cesarea iwán sekin ancianojmej* iwán se
yej tatajtowiliá yej itoka' Tértulo. Inimej yajkij itenoj el

* 24:1 24:1 Xikita glosario “Anciano”.

governador iga kitelwıtoꝝ Pablo. ² Kua' ómpaya kiwajli-gakeꝝ Pablo, Tértulo pewa' iga tatelwıá. Ijkin kijlij Félix:

—Señor gobernador, nimitzmakaj gracias, porque iga tej inán nonokeꝝ tamelá. Iwán iga tikmati ken iga titaman-darowa, noyan ye'onolo'. ³ Nochi inín yeꝝ tikchiwa poxsan nikye'itaj iwán poxsan nimitzagraderowaj tej weyi teki-waj Félix. ⁴ E' aniknekij máꝝ manimitzatrasarokan, nimitztajtaniáꝝ achi xinekakikan. ⁵ Pues nikasikeꝝ inín taga' tayoꝝyokatijtinemi noyan ipan inín tajli iwán kichiwa iga mamoyoꝝyokatikan judiyojmej, iwán yéjwa' in yeꝝ ken tzontekon de inomeꝝ yeꝝ kitokaj Jesús de Nazaret, yeꝝ motokawiáꝝ nazarenos. ⁶ No kichijnekiá yeꝝ pox ayekti iyitiko noweyitiopameꝝ de nejemen, inón iga nikitzkijkeꝝ iwán niknekiáꝝ manikjuzgarokan ken kijtowa inón ley yeꝝ Moisés nemakakeꝝ. ⁷ E' comandante Lisias kala' iwán neteki'tilanilijkeꝝ iga nekuilijkeꝝ, ⁸ kijtoj iga yeꝝ kitelwıáꝝ Pablo mawıtzekaꝝ motenoꝝ. Inán tej momatika wel tikta-jtani iga xikmati te iga niktelwıáꝝ.

⁹ Iwán judiyojmej yeꝝ ompa onoyaj kijtowayaj iga ijkón nokta. ¹⁰ Iwán el gobernador kimanotza' Pablo iga mata-jto, iwán Pablo kijtoj:

—Kena, nipaki iga manimotajtowili mo-ıxtaj, nej nikmati iga tej desde icyay tonó' iga juez ipan inín país. ¹¹ Tej momatika wel titatajtani iga kipiao' doce día iga nasi' Jerusalén iga nikweyimatıltiko noDios. ¹² Iwán ayagaj neasito nimokuesojto' iwán agaj, niga nikuejkuesoj-toya la gente, niga ipan weyitiopan, niga ipan itiopameꝝ, niga kanaj ipan altepe'. ¹³ Inimeꝝ gente awel mitznextiliáꝝ kan neasitoꝝ nemi nikchiwa inón yeꝝ nepantiáꝝ. ¹⁴ E' kena, nikijtowa iga niktoka iyoꝝwi Jesucristo, inón yeꝝ yejemeꝝ kijtowaj iga ayompa tamachtıá. Nikservirowa iDios notajwan iwán nicredowa nochi yeꝝ ijkuilijto' ipan la ley iwán yeꝝ kijkuiloꝝkeꝝ profetajmej. ¹⁵ Iwán nikchıxtó',

kensan inimej yej nepantiáj kichixtokej, iga kerman Dios yawi ki-ojpa-ixititij yej miktokej, yej kichijkej yej yekti iwán nō yej kichijkej yej ayekti. ¹⁶ Inón iga nikneki nochipa maniyolchipaktito iyixtaj Dios iwán iyixtaj la gente.

¹⁷ 'Mia' xiwi' ninentinemi' wejwejka, inán niwalaj ipan nopaís nikuajli' tomín iga nikmakaj yej amotapialiáj iwán nikmakako ofrenda noDios. ¹⁸ Inón nikchijtoya kua' sekin judiyojmej yej ichamej ipan estado de Asia neasitoj weyitiopan-ijti', nemi nimochipawa† ken kijtowa iley Moisés, e' ayá' nimiakejmej niga ni-oooyojtoyaj. ¹⁹ Inomej judiyojmej katka nigaj maonokan iga manetelwikan motenoj siga kitakej iga nemi nikchiwa yej ayekti. ²⁰ Siga ayéj ijkón, inimej makijtōkan siga neasilijkej tejté yej ayekti kua' nonoya itenoj yej kimandarowa judiyojmej. ²¹ O anka netelwiáj iga nikijtoj recio iyixtaj yejemej: "Aman annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej yej miktokej."

²² Kua' inón kika' Félix, iga kipoxmati de iyojwi Jesucristo, kijtoj:

—Ijkono' makawi este que maasi in comandante Lisias iga yáwi-o' nepowiliti ken kita' yej ankichijkej.

²³ Iwán Félix kitekimá' capitán iga Pablo ompa makipiakān, e' achi makichiwa ken kinekis wān kua' asij yej kipaxalowiliáj wel mapanokan iga makiyolchikawakan.

Pablo tajtowa iyixtaj Félix iwán Drusila

²⁴ Kua' pánoja achi mia' días, Félix iwán Drusila yej isíwa'pa yej nō judío, walkej kan ono' Pablo. Entonces Félix tatitan iga makinotzatij Pablo iwán kikakikej yej kijtoj iga kén se wel mamoonfiaro ipan Jesucristo.

²⁵ Tatapowa' ken iga se taga' maye'nemi, iwán ken iga

† 24:18 24:18 Hch 21:24

se wel mamoyoltakuawili iga amo makichiwa yej ayekti, iwán ken iga Dios yawi tajuzgaroti keman. Kua' inón kika' Félix, momajtij. Kijtoj:

—Inán xaja. Kua' até nikchijos nimitztatitanilij sej iga xiwiki.

²⁶ Félix kinekiá iga Pablo makimaka tomín iga wel maki-majkawa. Inón iga kinotza' mia' vej iga matatapowa íwán.

²⁷ Kua' pánoja ome años kisa'ya Félix iga gobernador iwán kawí' Porcio Festo. E' Félix kinekiá makiye'itan judiyojmej, inón iga kikajtey preso Pablo.

25

Pablo iyxtaj Festo

¹ Festo asi' altepe' Cesarea iga móchija gobernador. Iwán kua' pánoja eyi días kisa' Cesarea iga yájkia Jerusalén. ² Ompa yej ijefejmej sacerdotejmej iwán judiyojmej yej máj tayakantokej yajkij kan onoya Festo iga kitelwitoj Pablo. ³ Kijlijkej iga achi matatekimaka iga Pablo makiwigakan Jerusalén. Inomej kejlantoyaj iga Pablo makimiktikan ipan ójtisan. ⁴ E' Festo kijtoj iga Pablo presojtito' Cesarea. Iwán kijtoj iga awejkawas imatika yaj ompiga. ⁵ Ijkín kijtoj:

—Mayakan nowan yej mitzmandarowaj, iwán siga inón taga' kichij tejté yej ayekti, ompigaya makitelwikan.

⁶ Festo onoya Jerusalén ken ocho o diez días iwán mokuropa' Cesarea. Ipan se'ya día yajki motalito kan tajuzgarowa iwán tatekimá' iga mamokuiti Pablo. ⁷ Kua' asi' Pablo, kiyawalojkej inomej judiyojmej yej walkej Jerusalén. Kijtojkej iga kichij kuajkuantas yej ayekti kansan makimawetziltikan, e' awel nokta kinextijkej iga kichij tejté. ⁸ Pablo ijkín motajtowilij:

—Nej ayá' nemi nikchiwa nité yej ayekti, niga icontra_j ileymej judiyojmej, niga icontra_j weyitiopan, niga icontra_j rey César yej kigobernarowa Roma.

⁹ E' Festo kinekiá makiye'itakān judiyojmej. Entonces kitajtān Pablo:

—¿Ix tiajneki Jerusalén iga ompiga manikita ix ijkonya ken nemi mitzpantiáj?

¹⁰ Pablo kijtoj:

—Nija nono' kan rey César mitztalij iga xitajuzgaro, kajasi iga nigaj manejuzgarokān. Tej tikmati iga judiyojmej ayá' nemi nikchiwiliá yej ayekti. ¹¹ Siga nikchij yej ayekti yej kajasi iga manemiktikān, puej manemiktikān; e' siga nemi nepantiajsan, ijkón ayagaj wel maneyokawiga ipan imamej judiyojmej. Niktajtani iga manejuzgaro imatika rey César.

¹² Festo tajtoj iwán yej tanonotzaj iga makimati te kichiwas, wān kijlij Pablo:

—Tiktajtān iga mamitzuzgaro rey César, pues nia nimitztitaniti ompiga kan ono' yéj.

Pablo iyixtaj rey Agripa

¹³ Kuá' panoj sekin días, rey Agripa* iwán Berenice yej isiwa' yajkij Cesarea iga kipaxalowilijtoj Festo. ¹⁴ Como ompa onoyaj mia' días, Festo kipowilij Agripa te íga Pablo ono' preso, kijlij:

—Nigaj ono' se taga' yej Félix kikajtej preso. ¹⁵ Kuá' nonoya Jerusalén ne-itatoj yej kimandarowaj sacerdotejmej iwán ancianojmej† yej kimandarowaj judiyojmej. Netajtāniliayaj iga manikijto iga kajasi iga mamomikti

* 25:13 25:13 Xikita glosario “Herodes”. † 25:15 25:15 Xikita glosario “Anciano”.

Pablo. ¹⁶ Nej nikijlij iga yej mandarowa Roma ayí' tateki-maka iga mamomikti agaj siga yej kitelwiáj aya motajtow-iliá iyixtaj yej tatelwiáj. ¹⁷ Inón iga kua' inomej walkej nigaj, ay'ya máj te nikijtoj sino que kua' tanesi' niajki kan nitajuzgarowa, iwán nitatekimá' iga makiwajligakan inón taga'. ¹⁸ E' kua' ómpaya onokej yej tatelwiáj, ayá' kijtojkej nité ken nej nikelantoya. ¹⁹ Sino que kitelwiayaj iga kén iga yéj kicredowa Dios, iwán iga se yej itoka' Jesús yej migui'. Iwán Pablo kijtowa iga inín Jesús isato'. ²⁰ E' como nej ay'ya nikmatia' te nikchiwaya, niktajtan Pablo siga kinekiá iga mayawi Jerusalén iga ompiga makijuzgarokan iga inón yej kitelwiáj. ²¹ E' yéj kitajtan iga makijuzgaro el rey César, iwán nitatekimá' iga mapresojtito este kua' niktitanis iyixtaj César.

²² Iwán Agripa kijtoj:

—Nej no nikakisneki ken iga tatapowa inón taga'.

Iwán Festo kijtoj:

—Mošta tikakis.

²³ Ipan se'ya día asitoj Agripa iwán Berenice iwán sekin yej mandarowaj ipan weyi-altepe' no kitokatia'yaj yej kimandarowaj soldadojmej. Kilwichiwilijtiajkij este ijkón kalakkej kan mandarolo. Iwán Festo tatekimá' iga makiwajligakan Pablo. ²⁴ Festo kijtoj:

—Rey Agripa, iwán amejemen yej nij amonokej, nija ono' in inín taga'. Mia' judiyojmej yej de Jerusalén iwán no yej de nigaj Cesarea kitelwijkej iwán este tzajtzikej iga netajtanilijkej iga mamomikti. ²⁵ E' nej anikasilij tejté yej ayekti yej kajasi iga mamomikti, e' como yéj kitajtan iga makijuzgaro rey César Augusto, inón iga nia niktitanilíti yéj. ²⁶ E' como anikasi te nikijkuilowiliá rey César iga anikasiliá nité yej ayekti kichij inín taga', inón iga nimitzwajliguilijkej amejemen. Nimitzwajliguiliá tej nokta Rey Agripa. Tej xikita siga kichij tejté yej ayekti,

ijkón welja tejté nikijkuilowilij. ²⁷ Porque akajasi iga maniktítani se preso siga anikmati te nokta kichij.

26

Pablo motajtowiliá itēnoj el rey Agripa

¹ Iwán Agripa kijlij Pablo:

—Wel ximotajtowili.

Iwán Pablo kajko' ima', iwán pe' tajtoj, kijtoj:

² —Nipaki iga nono' motenoy rey Agripa, iga wel manimotajtowili de inochi yej nepantiáj judiyojmej. ³ Porque tej tikmati nochi ken nochipa kichiway judiyojmej iwán no tikixmati ileymej. Inón iga nimitztajtaniliá acho' xinekaki.

Pablo kipowa ken iga nemiá kuq' aya kicredowa Jesucristo

⁴ 'Nochi judiyojmej ne-ixmatij este kuq' aya niyolej. Kimatij ken iga ninemi' ipan nótal wan ipan Jerusalén. ⁵ Iwán kimatij iwán wel kinojma-ijtowaj siga kinekij, iga nejwa' nokta nifariseoj este iga nichokótzino'. Inómejpa fariseojmej yej máj kichiway ken nemachtiáj noleymej nejemej nijudiyojmej. ⁶ Inán nigaj nono' iga nejuzgarowaj iga san nikchixto yej Dios kijlij no-ikyapatajwan iga yawi ki-ojpa-ixititi yej miktokej. ⁷ Nonochimej de Israel, nikchixtokej iga yawi mochiwati inón yej kijtoj Dios. Inón iga judiyojmej kiweyimatiltiáj Dios iwán kichiway ken yéj kineki, semilwi' iwán senyówal. Inán gobernador Agripa, sekin judiyojmej nej netelwijkej iga nikchixto' no ipan inón yej kijtoj Dios. ⁸ ¿Ix amejemen ayá' ankiaredowaj iga Dios wel ki-ojpa-ixitiá yej miktokej?

Pablo kipowa ken kinkochiwaya yej kitokaj Jesucristo

⁹ 'Nej no ikya nikijtowaya iga manikchiwa nochi yej wel iga manikinkochiwakan yej moconfiarowaj ipan Jesús de Nazaret. ¹⁰ Iwán ijkón nikchij Jerusalén. Ijefejmej

sacerdotejmej kiye'itakej wān kijtojkej iga manikpresojwikan yej kitokaj Jesucristo; iwán kua' kimiktiayaj no nikijtowayaj iga mamomikti. ¹¹ Iwán mia' vej nej niki-knochiwayaj kansan makikajtewakan iga moconfiarowaj ipan Jesucristo. Inón nikchiwaya noyan ipan tiopamej iwán poxsan nikijiyayaj iwán niktēmowayaj este ipan altepemej yej onokej ipan se'ya país.

Pablo sej kipowa ken iga kicređoj Jesucristo

¹² 'Iga inón nokta nej niayaj weyi-altepe' Damasco. Niknentiáyaya ama' kan netekimakakej ijefejmej sacerdotejmej ken manikchiwa. ¹³ E' ipan ojti, tej tinorrey, ken tajkodía, nikita' ipan cielo kisa' se ti'ti yej tawía majya sej que tonatí', netawij nej iwán yej íwan nisenyayaj. ¹⁴ Iwán nisenwetzikej nonochin este talpan, iwán nikagui' se tájtol, nenotza' ipan hebreo; ne-ijlij: “Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochíwa? Tejsan momatika nemi timo-iknochíwa, ken kua' se toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momajmajiá.” ¹⁵ Iwán nej nikijlij: “¿A'yéj in tej, noTeko?” Iwán toTeko kijtoj: “Nej niJesús yej tej nemi tine-iknochíwa. ¹⁶ Inán ximoketza. Nimitzixnextilij iga xikchiwa ken nimitzijliá iwán iga xiknojma-ijto yej inán tikita' iwán yej niao' nimitznextiliti. ¹⁷ Kan inán nimitztitani xaj, nia nimitzmanawiti ipan imamej judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej. ¹⁸ Nimitztitani kan onokej yejemej iga ken kua' xixitapokan iga ayo' manemikan kan takomichkan sino que manemikan ipan tawilpan, iwán ayo' makimandarajtokan Tzitzimi', sino que makitokakan Dios; iwán iga mamoonfiarokan ipan nej iwán ijkón nikperdonarowiliáj yej kichiway yej ayekti. Ijkón onoskej ken itatki Dios.”

Pablo kichiwa ken kita'

¹⁹ Inón iga rey Agripa, nej nikchij ken ne-ijlij inón yej nikita' yej walaj ipan cielo. ²⁰ Iwán pewa' iga nikpowa' itájtól Dios ipan altepe' Damasco. Después niajki Jerusalén iwán noyan ipan ítal Judea. Iwán niktatapowijkej no yej ayéj judiyojmej. Nej nikijlijkej iga makikajtewakan iga kichiwaj yej ayekti, iwán makicredokan Dios, iwán makichiwákanya yej yekti iga manesi iga kipatákeja ivida-jmej. ²¹ Inón iga judiyojmej nekitzkijkej ipan weyitiopan, iwán kinekiáj manemiktikan. ²² E' Dios nepalewíj, iwán este inansan niktatapowíáj la gente, yej motapialiáj iwán yej ayá' motapialiáj. Nikpowa kensan kijtojkej profeta-jmej iwán Moisés iga yawi mochiwati. ²³ Yejemen kijtojkej iga Cristo kiknochiwayaj iwán kimiktiayaj iwán yéj yej achto ojpa-isas, iwán yawi kipowati itájtól yej ken kua' tetawíá iga wel mamosalvarokan judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

Pablo kiyolyamanasneki el rey Agripa iga makitoka Cristo

²⁴ Kua' inón kijtoj Pablo iga motajtowilij, Festo kijtoj recio:

—¡Tej, Pablo, anka ay'ya titajlanto'! Iga póxsanya timomachtij, inón iga ay'ya titajlanto'.

²⁵ E' Pablo kijtoj:

—Ayéj iga ay'ya nitajlanto', rey Festo; majwa' nemi nikijtowa yej ayá' nemi niktenchiwa wan yej mela'ciertoj.

²⁶ Nigaj ono' rey Agripa, yéj kimati nochi de inimej, inón iga animajmawi iga nikijtowa iyixtaj iga nikmati iga yéj no kimati nochi, porque inín ayá' mo-ichtakachij. ²⁷ In tej rey Agripa, ¿ix ticredowa yej kijtojkej profetajmej? Nej nikmati iga ticredowa.

²⁸ Agripa kijtoj:

—Alín poliwiá iga tineyolyamana iga no maniktoka Cristo.

²⁹ Pablo kijtoj:

—Dios makijto iga alín o komati, amo tejsan, sino que inochi no yej nigaj nekaktokej mamochiwakan ken nej, e' amo ma-ilpitokan iga cadena.

³⁰ Kua' tami' inón kijtoj Pablo, el rey iwán el gobernador iwán Berenice, mokejketztejkej iwán nochi yej ompa ewatoyaj ³¹ iwán yajkij iyokamej iga motatapowitoj, mosepan-ijlijkej:

—Inín taga' ayá' kichij nité yej ayekti yej kajasi iga mamomikti niga mamopresojwi.

³² Iwán Agripa kijlij Festo:

—Inín taga' wel katka momajkawaya siga ayá' kijtojka iga makijuzgaro rey César.

27

Pablo yawi weyi-altepe' Roma

¹ Kua' motajtojtijkeja iga netitaniskeja Italia, Pablo iwán sekin presojmej kititankej iwán se capitán yej itoka' Julio yej kimandarowaj sekin isoldadojmej rey César.

² Nitejkajkej ipan weyi akal kan moketzaj akalmej, inón altepe' itoka' Adramitio. Inón weyi akal némiya kiasaya iga yawi aten Asia. Tejkaj nowamej se yej itoka' Aristarco yej ichan Tesalónica, yej ono' ipan estado de Macedonia.

³ Ipan se'ya día nasikej se altepe' yej itoka' Sidón kan moketza weyi akalmej ompa inón capitán yej itoka' Julio, kiye'ita' Pablo, kimá' permiso iga makipaxalowiliti iyamigojmej, iga yejemej maki-omemawikan.

⁴ Después nikiskej Sidón, iwán nipanojkej na' tajkotal* Chipre iga ompígapa ayá' nikixtajmakaj ejeka' yej paréj tajpalej.

⁵ Nipanojkej ipan lámara, itenoj altepemej yej itoka' Cilicia iwán Panfilia. Iwán nasitoy ipan altepe' yej itoka' Mira yej ono' ipan ital Licia.

* 27:4 27:4 Xikita glosario “Tajkotal o Isla”.

⁶ Iwán wey kimandarowa soldadojmej kasi' se weyi ákal de Alejandría wey yawi Italia. Iwán ipan inón netejkawiltijkej. ⁷ Mia' días noyolpamej niajkij. Wan nasikej Gnido e' ijkonya í'pasan niajkij iga poxsan ejekataj. E' como nikixnamikiajpa ejeka' inón iga nipanojkej iyixtaj altepe' Salmón, nikyawalojkej tajkótal wey itoka' Creta. ⁸ Iwán ijkón i'san niajkij, nikweya'kuikej aten este que nasikej ipan se altepe' wey itoka' Buenos Puertos, wey ono' itennoj altepe' wey itoka' Lasea.

⁹ E' como nikpolojkej mia' tiempo iga i'san niwalkej ay'ya wel máj niawij ipan weyi ákal iga asitiwi' invierno kua' poxsan ejekataj. Inón iga Pablo tanonotza', ¹⁰ ijkín kijtoj:

—Nokniwan, nikita siga majsan tiawij, wel motz-inkuepa weyi ákal. Poliwis weyi ákal iwán wey kiwiga, iwán wel nō tejemej ti-amikij.

¹¹ E' capitán wey kimandarowa soldadojmej akitaj-tolkuilij Pablo, máj kitajtolkuilij wey iteko weyi ákal iwán capitán wey kinentiaya ákal. ¹² Iwán ompa Buenos Puertos kan moketza akalmej, kitakej iga awel onoskej kua' pox ejekataj. Iwán nochi kijtojkej iga anka máj yekti iga makisakan ompa iwán mayakan altepe' Fenice kan moketza weyi akalmej. Fenice ono' ipan tajkótal Creta wan kipiá ome kan wel kisas akalmej, se al noroeste iwán se al suroeste iwán ompa wel kipanoltiskej kua' ejekataj wan sektaj.

Ejeka' wey pox tajpalej ipan lámara

¹³ Iwán nemi pewayaya se tonalejekatzin, inón iga kijtojkej welja sej ojkuiáj. Ojkuikej, yajkij aten wey ono' Creta. ¹⁴ E' aya wejka yawij kua' tzinti' se ejeka' wey poxsan tajpalej wey itoka' Nordeste wan kitopej ákal. ¹⁵ Iwán como inón weyi ákal kixnamiktiáyapa ejeka', ay'ya

wel máj niájkij, niájkisán ken iga ejeka' kitopejtiá weyi ákal. ¹⁶ Nipanojkej iyíkan se tajkotaltzín wey itoka' Clada. Ompa weyi ákal ayá' poxsan kiwitekiá ejeka'. Weyi ákal kitilantiwítziaya se akaltzín kan se wel momanawiá iwán yoli' nikakijkej akaltzín akalijti' iga amo maawetzi akaltzín. ¹⁷ Kua' nikakíjkeja in inón akaltzín, kitajko-ilpijkej inón weyi ákal iga maréjal amo makitapaná. Iwán kite-mowilijkej tzotzolmej wey ajko pajpatajtiayaj ipan weyi ákal iga amo poxsan makitopewa ejeka' iga majmawíkeja iwán iga amo kuakawiti weyi ákal ipan xalyoj wey itoka' Sirte. Iwán yajkij san ken inón weyi ákal kitopejtiajki ejeka'. ¹⁸ Ipan se'ya día, nentóyasan ejeka' wey tajpalej iwán pewa' iga kipajpatanaltijkej ipan lámár wey kiwigaya weyi ákal. ¹⁹ Ipan eyi días, nejemej nikijkixtilijkej inejkiy-omej weyi ákal iwán nikpatanaltijkej ipan lámár. ²⁰ Mia' día tamixtzaktoya anikitáyajo' tonati' niga sítalimej, iwán ayo' nikmatíaj siga nimomanawiyaj iga póxsanya nentoya ejeka' iwán tiawá'.

²¹ Kua' kiwigaya mia' días iga ayo' nitakuayaj, Pablo moketza' tajkoyan kan onolo', kijtoj:

—Nokniwan, maséj annecredoijkej ken nimitzijlijkej iga amo matikísakan Creta iga san timoknochiwakoj iwán timotapolowilíkoj. ²² Inán nimitzijliáj iga amo ximajmawikan, ayagaj yawi mikiti, weyi ákal, kena yawi xixitiniti. ²³ Pues yowan ne-ixnextilikoya se iyángel Dios, inón Dios wey noTeko wey niktoka. ²⁴ Iwán el ángel ne-ijlij: “Amo ximajmawi Pablo, iga tiati itenój el rey César, iwán iga tej Dios yawij kimanawitij no inomej wey mowan amonokej ipan weyi ákal.” Ijkón ne-ijlij el ángel. ²⁵ Inón iga nimitzijliáj xipakikan, nej nimoconfiarowa ipan Dios iga yawi mochiwati ijkón ken ne-ijlij. ²⁶ E' ejeka' yawi tetajkalitij ipan se tajkótal.

²⁷ Nikuigáyaja catorce días iga nemi niawij. Nonoyaj ipan lám̄ar yej itok̄a' Adriático, nijnijiga newigayaj ejeka'. Tajkoyówal yej tekipanowaj ipan weyi ákal kitakej iga na'ya kiwiga talten. ²⁸ Kimotakej ipan lám̄ar yej iga wel makimedirokan iwejkatanka; kipiaya treinta y seis metros. Achi máj nejnenej sej kimedirojkej. Ompa sí kipiáyan san veintisiete metro. ²⁹ Iga majmawiáj iga wel motawitekij ipan te'ti, kimajkawilijkej nawi anclas† itzinkóbapa weyi ákal iga ayo' manejnemi. Iwán ijkón majmatoyaj, kichakej este que matanesi. ³⁰ Marinerojmej‡ kinekiáj macholokan. Inón iga pewa' iga kitemowiáj akaltzin kan momanawilo, kichichitoyaj ken kua' yawij kimajkawatij ancla ikuapan weyi ákal. ³¹ E' Pablo kijlij capitán yej itok̄a' Julio iwán isoldadojmej:

—Siga marinerojmej ayá' kawiskej ipan weyi ákal, amejemen awel anmomanawiskej.

³² Iwán soldadojmej kitekilijkej reatajmej yej iga ilpitoya akaltzin iga mawétziya ipan a'ti.

³³ Isajpa kuá' tanestíwi'o', Pablo tanonotza' iga nochi matakuaqan, kijtoj:

—Kiwígaya catorce días iga anemi ankochij niga ankikuaj nité. ³⁴ Inón iga nimitzijliáj iga xitakuakan, iga ijkón wel anmomanawiskej. Nimitzijliáj iga nisé amotzónkal yawi poliwiti.

³⁵ Kuá' inón kijtoj, Pablo kikui' se pan iwán kimá' gracias Dios iyixtaj yej ompa onokej, kiposte' iwán pe' iga takuaj. ³⁶ Iwán nochi moyolkuikej iwán takuajkej no. ³⁷ Iga nochi yej nonoyaj ipan weyi ákal doscientos setenta

† 27:29 27:29 Ancla se tepos yej chijto' ken akawalon yej tejtentito' imajma', kilpiliáj reata iwán kimotaj atampa iga kiketzeltia ákal. ‡ 27:30 27:30 Marinerojmej: ijkón kijliáj tajtaga' yej kinentiyaj ákal.

y seis. ³⁸ Kua' ixwíkeja, kimojmotakej trigo lamarijti' iga maajkatiá weyi ákal.

Awetzi weyi ákal

³⁹ Kua' tanesi', marinerojmej ayá' ta-ixtalijkej. Kitakej iga ono' playa kan xomoltito' lámar. Iwán kijtojkej siga ompa wel kinejma'wigayaj weyi ákal. ⁴⁰ Kitekiliykej ancla irreatajyo iga welya mayawi weyi ákal, anclajmej ómpaya kawikej, iwán kikaxanilijkej remojmej yej iga kitenkuepaltiájpa weyi ákal. Kitejkawilitilijkej weyi ákal itzotzolyo yej yawi ikuapan. Ijkón iga niktechojtiajkij playa. ⁴¹ Nasitoj kan máj tajpalej iga mosekantiá ome corriente iwán weyi ákal kuakawito itzontekon ipan xalyoj yej ono' atampa. Niga weljo' molin. Iwán yej itzinkóbapa, pe' xixitini' iga tajpalej maréjal. ⁴² Soldadojmej kimiktijnekiáj presoymej iga amo agaj maapatanticholo. ⁴³ E' yej kimandarowa soldadojmej akine' iga makimiktikan Pablo. Inón iga tatekimá' iga amo makimiktikan presoymej, majwa' tatekimá' iga yej wel apatani, yejemen achto mamomotakan a-ijti' iga wel maasikanya ipan tajli. ⁴⁴ Iwán sekin, majkiltijkej ipan tablajmej o ipan itatajkolka weyi ákal. Ijkón nochi asikej ipan taten.

28

Pablo ipan tajkótal Malta

¹ Kua' nonochimej nimomanawíjkeja, nikmatikej iga inón tajkótal* itoka' Malta. ² Yej ompa ichamej poxsan neomemawijkej nejemen. Kitakej ti'ti, iwán ne-ijlijkej iga manimoskokan nonochimej, iga tiawataj iwán sektaj. ³ Iwán Pablo kipejpen kuajkuáwil yej waktó', iwán nemi kakiaya tiko. Ompa kistewa' se kowa' ipan kuajkuáwil iga kimachilij iga nemi totoniá, iwán kimatankuaj Pablo.

* 28:1 28:1 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

⁴ Iwán yej ompa ichamej, kua' kitakej iga kowa' pipilojtiká' ipan ima' Pablo, mojliskej yejémensan:

—Anka inín taga' tamiktij, malej momanawij ipan lám̄ar, e' anka todios yej tajuzgarowa akineki iga ma-isátoo'.

⁵ E' Pablo kitzejtzeloj ima', iwán kowa' wetzi' tiko wan até kichiwilij. ⁶ Inomej gente kejlantoyaj iga yawi posawayati ima' o miktiwetzis. Kichakej, e' kua' kitakej iga até nemi kichiwiliá, kipatakej ken iga kejlámikiáj wan kijtojkej iga Pablo se dios.

⁷ Ompa kan inón sucederoj, na'san onoya ital se taga' yej itoka' Publio. Yéj yej kimandarowaya inón tajkótal. Neomemawijkej nejemen, iwán niye'onoyaj ichan eyi días. ⁸ Iwán itaj Publio wetztoya iga kawatoya, iwán kimakatoya kīsalis. Pablo yajki kitato, iwán kua' tami' ki-oradoj, kitalilij ima' iwán kachitiltij. ⁹ Iga inón kichij, walkej no sekin yej ichamej inón tajkótal yej wetitokej, asikej kan ono' Pablo iwán achitiakej.

Pablo asi altepe' Roma

¹⁰ - ¹¹ Nonoyaj eyi mej ipan inón tajkótal. Iwán pox neye'itakej, iwán kua' niáwija nimajkiltitij, nemajmakakej nochi yej niknekiskej ipan ojti. Nikuikej weyi ákal yej no ompa onoya kua' sektaj. Inón weyi ákal walaj altepe' Alejandría wan motokawij Cástor iwán Pólux. ¹² Iwán nasitoj kan moketza akalmej, itoka' Siracusa, ompa nikawikej eyi día. ¹³ Iwán niajkij taten taten este que nasikej kan moketzaj akalmej, ompa itoka' Regio. Ipan se'ya día, nentoya tonalejeka', iwán ipan se'ya día nasitoja ipan altepe' Puteoli. ¹⁴ Ompa nimasikej iwán sekin yej kitokaj Jesucristo. Yejemen ne-ijlijkej iga manikawikan iwamej se semana. Iwán despuéj niájkija Roma. ¹⁵ Yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Roma ne-ixnamikikoj ipan ojti, iga kimatitoyaja iga niawij nasitij. Ne-ixnamikitoj iwamej

kan kijliáj Foro de Apio iwán Tres Tabernas. Kua' Pablo kita' tokniwan, pagui' iwán kimá' gracias Dios. ¹⁶ Kua' nasikeja Roma, el capitán kentregaroj presojmej ijefej yej tacuidarowaj. E' Pablo kiyokatijkej, kitálkej sesan soldado yej makitzto.

Pablo kipowiliá itájtol Jesús yej ichamej Roma

¹⁷ Kua' kiwigaya eyi día iga nasikej, Pablo kinechkoj judiyojmej yej ompa ichamej Roma yej máj tayakantokej iwán kijlijkej:

—Nokniwan, malej iga nej ayá' nikchiwilij yej ayekti judiyojmej, niga nikmalijlij ken tamachtiayaj to-ikyapatajwan, e' nekizkijkej Jerusalén iwán nekajtejkej ipan imamej romanojmej. ¹⁸ Iwán kua' netajtajtankej, kinekiáj manemajkawakan iga ayá' neasilijkej tejté yej kajasi iga manemiktikan. ¹⁹ E' judiyojmej akinekikej manemajkawakan, inón iga niktajtan, manejuzgaro el rey César, malej iga nej anikpiá nité yej nikijtowa icontraj nogentej. ²⁰ Inón iga nimitznotzkej. Niknekiá manimitzitakan iwán manimitztatapowikan iga tikmatij iga tejemej yej ti-israelitajmej tikchixtokej iga timomanawiskej kua' wi' toTeko, inón nikpowa, iwán inón iga ne-ilpitokej iga cadena.

²¹ Iwán kijlijkej:

—Nejemej ayá' nemi nemakaj nisé ama' yej mawiki de Judea yej matajto iga tej, iwán nisé tokniwan judiyojmej anemi wi' ne-ijlikij iga tikchij yej ayekti. ²² Niknekij manikakikan te tikijtowa tej iga nikmatij iga nóyansan maltajtowaj de inún nuevo grupo yej nemi tikchiwa.

²³ Ijkón iga kitálkej se día iga yawij monechkotij. Iwán poxsan asilo' kan Pablo onoya, iwán desde yowalti' iwán este tiqta' tajtojtoya ken iga Dios reinarowa. Kinekiá

makiyolyamanakan ipan iley Moisés iwán yej kijekuilojkej profetajmej iga makicredokan Jesús. ²⁴ Iwán sekin kitajtolkuikej Pablo iwán sekin ayá'. ²⁵ Iwán como ayá' sesan iyalmajmej kipiayaj, pewakej iga kijekiskej. Iwán Pablo kijtoj:

—Ómpaya ken el Espíritu Santo kijlij to-ikyapatajwan ipan profeta Isaías, kijtoj:

²⁶ Xaj xikijlitij inomej gente:

Ankikakiskej, e' ayá' ankimatiskej te kijtojneki.

Ankitaskej, e' ayá' ankixmatiskej.

²⁷ Iga inimej poxsan moyoltakuawilijkej,

ayá' ye'takakij,

ijixtzaktokej;

iga amo matachakan iga iyixmej,

niga matakakikan iga inakasmej,

niga ipan iyalmajmej wel makentenderokan,

niga mawitzekan notennoj iga manikachitiltikan.

²⁸ Inán sí, xikmatikan iga yawi mopowiliti itájtol Dios iga mamosalvarokan yej ayéj judiyojmej. Yejemen kena yawij kikakitij.

²⁹ Kuá' Pablo tami' kijtoj inón, judiyojmej poxsan mosepankuesojtiajkij.

³⁰ Pablo kawí' ome años ipan inón kajli yej kitakejtoya iwán yéj ki-omemawiyaya nochi yej yawi kitatij. ³¹ Iwán ayagaj te kijliaya iga kipowaya ken iga reinarowa Dios iwán tanextiliaya itájtol toTeko Jesucristo.

Itájtōl toTēko ipan mela'tájtōl
Nahuatl, Isthmus-Mecayapan: Itájtōl toTēko ipan mela'tájtōl New
Testament

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nahuatl, Isthmus-Mecayapan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 25 Mar
2022

8d5b6a33-8846-5c0f-ae8f-62c94f894f7b